

Xorazm yo'llari uchun Ekologik va ijtimoiy ta'sirni baholash (EITB): VI jild – Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi

**Buyurtmachi: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
AVTOMOBIL YO'LLARI DAVLAT QO'MITASI**

Sana: 2023-yil May

Ushbu hujjat Qarz oluvchining hujjati bo'lib, YeTTBning 2019-yilgi Atrof-muhit va ijtimoiy siyosati doirasidagi siyosat talablarini qondirish uchun tayyorlangan: Ishga qo'yiladigan talablar 5 – Yerni olish, majburiy ko'chirish va iqtisodiy ko'chirish.

“Juru Energy Ltd.”

1-Ofis binosi, Uan Jorj Yard, London

Birlashgan Qirollik, EC3V 9DF

T: +44 207 859 4028

Hujjat haqida ma'lumot

Loyiha nomi	Xorazm yo'llari uchun Ekologik va ijtimoiy ta'sirni baholash (EITB):
Hujjat nomi	Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi (YeOTTM)
Juru Energy loyihasiga havola	UZB-EBRD-Khorezm roads
Buyurtmachi	O'zbekiston Respublikasi Avtomobil Yo'llari Davlat Qo'mitasi
Loyiha menejeri	Nik Skinner
JE loyihasi koordinatori	Viktoriya Filatova

Hujjat aylanmasini boshqarish

Nashr	Nashr sanasi	Nomi	Muallif	Taqrizchi	Tasdiqlovchi
1.0	11.28.2022	Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi loyihasi	Umida Rozumbetova	Roger McIntayer	Nik Skinner
2.0	20/03/2023	Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi loyihasi ¹	Umida Rozumbetova/Roger McIntayer	Roger McIntayer	Nik Skinner
3.0	5/05/2023	Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi loyihasi ²	Umida Rozumbetova/Roger McIntayer	Roger McIntayer	Nik Skinner

¹ Hujjatni YQ bilan muhokama qilish va fikr-mulohazalar asosida to'liq ko'rib chiqildi

² Hujjatni YQ bilan muhokama qilish va fikr-mulohazalar asosida to'liq ko'rib chiqildi

Mundarija

Rasmlar jadvali.....	v
Jadvallar Jadvali.....	vi
1. Kirish	1
1.1. Loyiha haqida umumiy ma'lumot.....	1
1.2. Kirish	2
1.3. Loyiha tashabbuskori	2
1.4. Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi	2
2. Loyiha to'g'risida umumiy ma'lumot.....	3
2.1. Loyiha to'g'risida umumiy ma'lumot va unga bo'lgan ehtiyoj	3
2.2. Loyihaning joylashuvi	3
2.3. Loyihaning tarkibiy qismlari/lsh hajmi	6
2.3.1. Loyihaning konstruktiv yechimlari va sxemalari	6
2.4. Loyihaga bo'lgan ehtiyoj	8
3.1. Etlarni olib qo'yish, ko'chirish va aholining turmush tarziga ta'sirini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar	8
3.2. Amalga oshirish shartlari.....	9
3.3. YeOTTM maqsadlari.....	10
3.4. YeOTTMga o'zgartirishlar kiritish siyosati.....	10
4. Huquqiy baza	11
4.1. Yerni olib qo'yishga oid milliy normative-huquqiy hujjatlar	11
4.1.1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi (1992 yil)	11
4.1.2. Yer kodeksi (1998 yil, 2022 yildagi tahrirda).....	11
4.1.3. Fuqarolik Kodeksi (1990 yil, 2022 yildagi tahrirda)	12
4.1.4. Uy-joy kodeksi (1999 yil, 2022 yildagi tahrirda)	13
4.1.5. "Yer uchastkalarini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish tartib-taomillari to'g'risida"gi 781-sonli Qonun (2022 yil)	14
4.1.6. Vazirlar Mahkamasining 146-son qarori (2011 yil 25 may).....	15
4.1.7. Prezidentning va Vazirlar Mahkamasining boshqa tegishli qarorlari	16
4.2. Yerni ajratib berish (YeA)	17
ShNK 2.10.09-10. Avtomobil yo'llari va yo'l servisi obyektlarini joylashtirish uchun ajratiladigan yer maydonlarining normalari	18
4.3. Ta'sir koridori.....	19
4.4. Dekorativ daraxtlarni ko'chirish va kesish to'g'risidagi meyoriy hujjatlar	20
4.5. Boshqa tegishli meyoriy hujjatlar qoidalar.....	21
4.6. YeTTBning Ishlash talablari	23
4.7. YeTTBning 5 va 10-Ishlash talablari va milliy qoidalar o'rtasidagi tafovut tahlili.....	25
5. Retseptorlarni xaritalash va Loyiha ta'siri	29
a) Aholi yashash punktlari	29
b) Madaniy meros	30
c) Optik tolali kabellar va mahalliy aloqa kabellari	30
d) Irrigatsiya va drenaj kanallari	30
e) Suv ta'minoti va oqava suv quvurlari.....	30
f) Gaz quvurlari	30
g) Elektr uzatish havo liniyalari.....	31

h)	Uy-joylar	31
i)	Savdo-sotiq biznesi	31
j)	Qishloq xo'jaligi maydonlari	31
6.	Ta'sirga uchragan odamlar va aktivlar-Ta'sir koridorida	36
6.1.	II-tur 2-11 km	36
6.2.	Tur 11-53 km	38
6.3.	IV-Tur 53-73 km	41
6.4.	V-tur 73-84 km	44
7.	Kompensatsiya va yordam berishning asosiy tamoyillari	46
7.1.	Yerni olib qo'yish jarayoni	46
7.1.1.	YeTTB talablari	46
7.1.2.	Servitutni olish jarayoni/YeA	47
7.1.3.	Amalga oshirish jarayoni	47
8.	Huquqqa egalik	54
9.	Huquqlar matritsasi	60
10.	Kompensatsiya va yordam	71
10.1.	Yerni olib qo'yish uchun kompensatsiya	71
10.1.1.	YeTTB IT 5ga muvofiqlik	71
10.2.	Turar-joy va turar-joy bo'lmagan mulkni baholash usullari	72
10.2.1.	YeTTB IT 5ga muvofiqlik	72
10.3.	Ekinlar va daraxtlar	73
10.4.	Daromadlar	73
10.5.	Yerdan mahrum bo'lish	74
10.6.	Inshootlar/binolardan mahrum bo'lish	74
10.7.	Kommunal infratuzilma obyektlarini ko'chirish	74
10.8.	Madaniy meros obyektlarini ko'chirish	74
10.9.	Davlat mulki obyektlari	75
10.10.	Servitut/YeA uchun kompensatsiya	75
10.11.	Ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlar	75
10.12.	qo'shimcha yordam	75
11.	Amalga oshirish jadvali	76
12.	Tirikchilik manbalarini tiklashga oid tadbirlar	76
13.	Tashkiliy tadbirlar	76
13.1.	Asosiy javobgar tomonlar	77
13.1.1.	O'zbekiston Respublikasi Davlat Avtomobil yo'llari qo'mitasi (YQ)	77
13.1.2.	Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi	77
13.1.3.	Xorazm viloyati hokimiyati	78
13.1.4.	Xorazm viloyatining tegishli tuman hokimiyatlari	79
13.1.5.	"Juru Energy"	79
13.1.6.	Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YeTTB)	80
13.1.7.	Mustaqil baholovchi(-lar)	80
13.1.8.	Ko'chirish bo'yicha maslahatchi	80
14.	Muddatlar	80
15.	Axborotni oshkor qilish va maslahatlashuvlar	81
15.1.	Maslahatlashuvlar	81
15.2.	Manfaatdor tomonlar	82
15.3.	LTSh bilan kelajakda hamkorlik qilish	82

16. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi	82
16.1. Shikoyatlar haqida hisobot berish va hal qilish	82
16.2. Javobgarliklar	83
16.2.1. Juru Energy	83
16.2.2. Hokimliklar	83
16.3. Kontakt ma'lumotlari.....	83
16.4. Maxfiylik va anonimlik	84
16.5. Shikoyatlarni hal qilish variantlari va javob berish.....	84
17. Monitoring va hisobot berish	86
17.1. Ichki monitoring	86
17.2. Tashqi monitoring.....	91
17.3. Ko'chirish to'g'risidagi hisobot	91
17.4. Ko'chirishni yakunlash to'g'risidagi hisobot	92
17.5. Shikoyatlarni ro'yxatga olish.....	92
18. Amalga oshirish xarajatlari	92

Rasmlar jadvali

1-rasm: Loyihaning O'zbekistondagi joylashuvi haqida umumiy ma'lumot (manba: Juru Energy)	1
2-rasm: Loyiha yo'lining joylashuvi	4
3-rasm: Cho'l uchastkasi	5
4-rasm: Kanaldan o'tish joyi	5
5-rasm: Maktab qarshisidagi chorrahadagi svetoforlar	5
6-rasm: Shahar ko'rinishi	5
7-rasm: Qishloq xo'jaligi yerlari	5
8-rasm: Shahar ko'rinishi	5
9-rasm: 2-tur - 2-11 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidan tashqaridagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi	1
10-rasm: 3-tur - 11-53 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidagi yo'lining mahalliy harakatlanish bo'lagisiz loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi	2
11-rasm: 3-tur – asosiy qatnov qismining har ikki tomonida alohida yer ko'tarmasida ikki qatorli mahalliy harakatlanishi bo'lgan, 11-53 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi	3
12-rasm: 4-tur - 53-73 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidan tashqaridagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi	4
13-rasm: 4-tur - 53-73 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktida mahalliy harakatlanish bo'lagisiz yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi	5
14-rasm: 4-tur – asosiy qatnov qismining har ikki tomonida alohida yer ko'tarmasida ikki qatorli mahalliy harakatlanishi bo'lgan, 53-73 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi	6
15-rasm: 5-tur - 73-84 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktlaridan tashqaridagi cho'l hududidagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi kesimi	7
16-rasm: Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmining sxemasi	85

Jadvallar Jadvali

1-jadval: Mavjud yo'lining o'ziga xos xususiyatlari	4
2-jadval: O'zbekiston yo'llarining turkumlanishi	6
3-jadval: Boshqa tegishli qonun hujjatlarining qisqacha mazmuni.....	16
4-jadval: SHNK 2.10.09-10. 3-ilova. YeA (metrda).....	18
5-jadval: SHNK 2.10.09-10. 17-ilova. YeA (gektarda)	18
6-jadval: Boshqa amaldagi qonunchilik hujjatlari	21
7-jadval: Milliy qonun hujjatlari va YeTTB IT5 va IT10 talablari o'rtasidagi tafovutlar.....	25
8-jadval: Yo'l uchastkasi va taklif qilingan loyiha variantlari	29
9-jadval. 4R156 yo'li bo'ylab retseptorlarning fotosuratlari	32
10-jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: II-tur 2-11 km	36
11-jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: III-tur 11-53 km.	38
12 -jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: IV-tur- 53-73 km	41
13-jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: V-tur 73-84 km	44
14-jadval: Amalga oshirish jarayoni	48
15-jadval: Loyiha ta'siriga uchragan tashkilotlar va odamlar	54
16-jadval: Huquqlar matritsasi	61
17-jadval: Joriy kutilayotgan amalga oshirish bo'yicha tadbirlar jadvali	81
18-jadval: Kontakt ma'lumotlari.....	83
19-jadval: YQ kontakt ma'lumotlari	83
20-jadval: Shikoyatni ko'rib chiqish jarayoni va muddatlari	84
21-jadval: Ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasi.....	86
22-jadval: monitoring asos uchun xulosa nazorat ro'yxati.....	89

Qisqartmalar ro'yxati

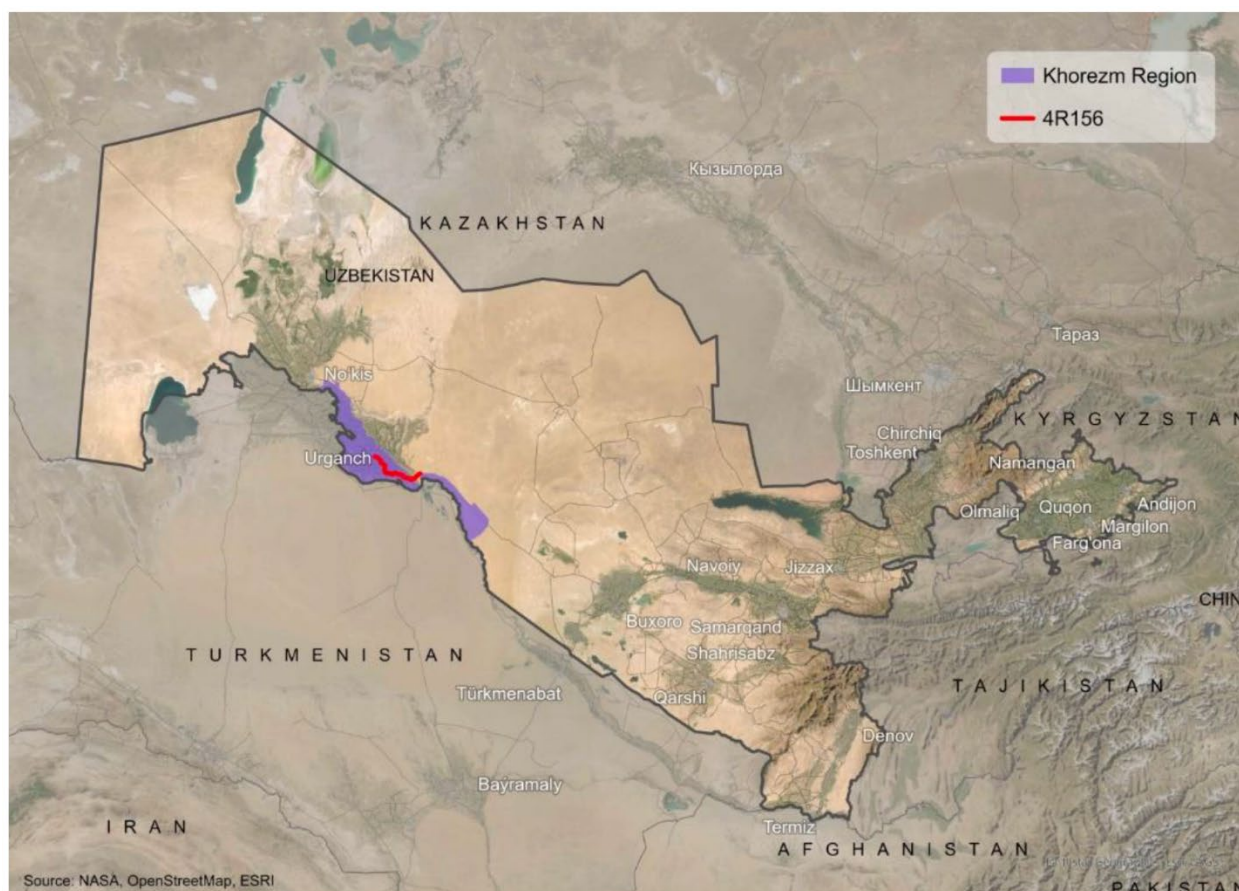
Qisqarmalar	Tavsifi
YIO'KH	Yillik o'rtacha kunlik yo'l harakati
QQ	Qurilish qoidolari
FK	Fuqarolik kodeksi
YQ	O'zbekiston Respublikasi Avtomobil yo'llari davlat qo'mitasi
IEA	Ijro etuvchi agentlik
YeTTB	Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki
EITB	Ekologik va ijtimoiy ta'sirni baholash
EIS	Ekologik va ijtimoiy siyosat
TIA	Texnik-iqtisodiy asoslash
GOST	Davlat standarti
O'zH	O'zbekiston hukumati
ShHM	Shikoyatlarni hal qilish mexanizmi
UK	Uy-joy kodeksi
AOA	Amalga oshiruvchi agentlik
XMI	Xalqaro moliya institutlari
JE	Juru Energy Ltd
YeOTTM	Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi
YeK	Yer kodeksi
MChJ	Mas'uliyati cheklangan jamiyat
TTR	Tirikchilik manbalarini tiklash rejasi
KMB	Ko'p mezonli baholash
UB	Uchrashuv bayonnomasi
Milliy ETB	Milliy Ekologik ta'sirni baholash
O'zMET	O'zbekiston milliy elektr tarmoqlari
NGO	Nodavlat tashkilot
EUHL	Elektr uzatish havo liniyasi
LTSh	Loyiha ta'siridagi shaxs
UID	Ustuvor investitsiya dasturi
IT	Ishlash talablari
KHR	Ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasi
YeA	Yer ajratish
MHR	Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish Rejasi
SHNK	Shaharsozlik normalari va qoidolari

1. Kirish

1.1. Loyiha haqida umumiy ma'lumot

Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki ("YeTTB" yoki "Bank") O'zbekiston Respublikasining Xorazm viloyatidagi Urganch va A380 avtomobil yo'li o'rtasidagi 81 kilometrga yaqin mavjud 4R156 yo'lini ta'mirlashni ("Loyiha") moliyalashtirish uchun YQga suveren kredit ajratish imkoniyatini ko'rib chiqmoqda. Loyiha YeTTB va Qo'mita uchun 2021-yilda tayyorlangan bosqichma-bosqich TIA xulosalari asosida tanlangan³. TIA doirasida potentsial to'qqizta ish tadbirlari baholandi (rekonstruktsiya qilish va kapital ta'mirlash⁴). Xavfsizlik, ijtimoiy va ekologik mezonlarni o'z ichiga olgan ko'p mezonli baholash (KMB) natijalariga asoslanib, Loyiha yo'li "Ustuvor sxema" sifatida tanlandi.

1-rasm: Loyihaning O'zbekistondagi joylashuvi haqida umumiy ma'lumot (manba: Juru Energy)

(Manba: Juru Energy Ltd.)

³ Xorazm yo'llari loyihasini texnik-iqtisodiy asoslash. 2022 yil aprel

⁴ Rekonstruktsiya ishlari deb yuqori texnologik daraja, yirik infratuzilma sxemasi talab qilinadigan ishlar nazarda tutiladi. Ushbu ishlar ekspluatatsiya qilishning samaradorligi va ko'rsatkichlarni yaxshilashga qaratilgan bo'lib, natijada yo'l foydalanuvchilari uchun katta ishonchlilik va qulaylik yaratiladi. Kapital ta'mirlash ekvivalentlik asosida infratuzilmani ta'mirlashni, shu jumladan yo'l qoplamasini (ekvivalent materiallar bilan) yangilash va boshqa aktivlarni amaldagi standartlarga muvofiq ta'mirlashdan iboratdir.

1.2. Kirish

Loyihaning maqsadlari ko'p bo'lib, ular quyidagilardan iborat: mahalliy yo'llar tarmog'ining iqlim o'zgarishiga chidamliligini oshirish (iqlim o'zgarishini yumshatish, iqlim o'zgarishiga moslashish va boshqa ekologik manfaatlarni faol tarzda ko'zlash orqali), mahalliy iqtisodiyot va jamoalarga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkoniyatlarini optimallashtirish (ulanishni yaxshilash - sayohat vaqtini qisqartirish, yo'l foydalanuvchilari xarajatlarini kamaytirish, ichki savdoni oshirish va mintaqada ish o'rinlarini yaratishga hissa qo'shish orqali), barcha foydalanuvchilar uchun yo'l harakati xavfsizligini yaxshilash imkoniyatlarini optimallashtirish va texnik me'yorlarga, shu jumladan O'zbekiston Prezidenti qarorlariga rioya qilish.

YeTTB YeTTBning 2019-yilgi Ekologik va ijtimoiy siyosati (EIS 2019) va Islashga quyiladiga talablarini (IT) qo'llab-quvvatlovchi Loyiha uchun Ekologik va ijtimoiy ta'sirni baholashni (EITB) amalga oshirish uchun Juru Energy Ltd. (JE) kompaniyasini tayinladi. Loyiha O'zbekiston qonunchiligi va ruxsat beruvchi talablarga muvofiq, alohida Milliy Ekologik ta'sirni baholashdan (1-bosqich Milliy ETB) o'tkazilgan.

1.3. Loyiha tashabbuskori

Ijro etuvchi agentlik (IEA) avtomobil yo'llari qo'mitasi huzuridagi "Avtoyol invest" MChJ agentligi bo'ladi. Shuningdek, Amalga oshiruvchi agentlik (AOA) rolda Loyihani amalga oshirish bo'limi (LAOB) tashkil etiladi.

1.4. Yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi

Ushbu hujjat Xorazm viloyati (Urganch shahri, Urganch, Xonqa, Bog'ot, Xazorasp va To'proqqal'a tumanlari) va Qoraqalpog'iston Respublikasini (To'rtko'l tumani) kesib o'tuvchi Xorazm yo'li, ya'ni 4R156 (Loyiha) yo'li uchun yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash mexanizmi hujjatidir (YeOTTM). YeOTTM O'zbekiston Respublikasi Avtomobil yo'llari Davlat Qo'mitasi (YQ) nomidan ko'chirish ishlarini rejalashtirishga rahbarlik qilish va amalga oshirish uchun tayyorlangan. YeOTTM maqsadi - ko'chirish tamoyillari va tashkiliy tartiblarni aniqlashga va yo'lni batafsil loyihalash va yo'l qurilish ishlarini amalga oshirishda har qanday ta'sirlar aniqlangan taqdirda, ko'chirish, yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash (jismoniy va/yoki iqtisodiy ko'chirish deb ham ataladi) bo'yicha qo'llanmani taqdim etishdan iboratdir.

Ushbu YeOTTMni yozish vaqtida Loyihaning yakuniy loyihasi va ishlab chiqish jadvali hali yakunlanishi davom etmoqda. Texnik-iqtisodiy asoslash (TIA) asosida 4R156 yo'lini qayta tiklash va kengaytirish uchun bir nechta variantlar taklif qilindi. Har bir taklif qilingan variant turli xil ta'sir doirasiga olib keladi, bunda jismoniy ko'chirishlar ham sodir bo'lishi mumkin.

Yakuniy loyiha tugallangandan so'ng⁵, ushbu YeOTTM va YeTTB EIS 2019: 5-Ishga qo'yiladigan talabi asosida Tirikchilik manbalarini tiklash rejasi (TTR)/Ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasi (KHR) tayyorlanishi kerak. JE hozirda EITB tadqiqotini o'tkazmoqda, uning natijalariga ko'ra yerni olib qo'yish, ko'chirish va tirikchilik uchun ta'sirlar bo'lishi aniqlandi, ammo ko'chirishning aniq hududlari faqatgina batafsil loyihalash tugaganidan keyin ma'lum bo'ladi. Dastlabki toifalar YeTTB siyosati va O'zbekiston qonunchiligi asosida aniqlangan. Loyiha milliy qonunchilikka muvofiq I toifasi (yuqori xavf), YeTTB talablariga muvofiq esa A toifasiga kiradi.

Ushbu YEOTTM Ishga qo'yiladigan talablar (IT), xususan IT5 – Yerni olib qo'yish, Majburiy ko'chirish va Iqtisodiy ko'chirish bo'yicha treningdan so'ng to'liq ko'rib chiqiladi, shuningdek, ushbu mexanizm va huquqlar matritsasi muhokamasi o'tkazilgan va YQ bilan kelishilgan, ayniqsa

⁵ Har qanday qurilish ishlaridan oldin yerni o'zlashtirish rejasi (LRP) tayyorlash talabi moliyalashtirish jarayonining shartini tashkil etadigan Loyihaning Ekologik va ijtimoiy harakatlar rejasiga (ESAP) kiritilgan.

huquqlar matritsasi, jismoniy va iqtisodiy ko'chish doirasi va shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi.

2. Loyiha to'g'risida umumiy ma'lumot

2.1. Loyiha to'g'risida umumiy ma'lumot va unga bo'lgan ehtiyoj

2019-yilda "O'zbekiston Respublikasi avtomobil yo'llari xizmati tizimini chuqur isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Prezident qarori qabul qilindi. Qarorga muvofiq, Transport vazirligi tomonidan 2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasi transport tizimini rivojlantirish strategiyasi ishlab chiqilib, uning asosiy maqsadi davlat iqtisodiyoti, aholi va biznes ehtiyojlarini to'liq qondirish uchun yaxlit yagona transport tizimini shakllantirish va transport infratuzilmasidan foydalanishning samaradorligini oshirishdan iborat.

Ayni paytda yo'lovchi va yuk tashish hajmi va sifatini keskin oshirish uchun shart-sharoitlar yaratish strategiyasini o'z ichiga olgan O'zbekiston Respublikasi Transport Tizimini 2035-yilgacha rivojlantirish strategiyasi ishlab chiqilmoqda.

Loyiha yuqorida qayd etilgan transport strategiyalariga hamda 2022-2026 yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasiga, ya'ni 36-maqsadi bilan hamohangdir: *"Barcha transport turlarini uzviy bog'lagan holda yagona transport tizimini rivojlantirish, yirik shaharlar o'rtasida kunlik transport qatnovlari asosida manzilga yetib borish va qaytib kelish imkoniyatini yaratish"*

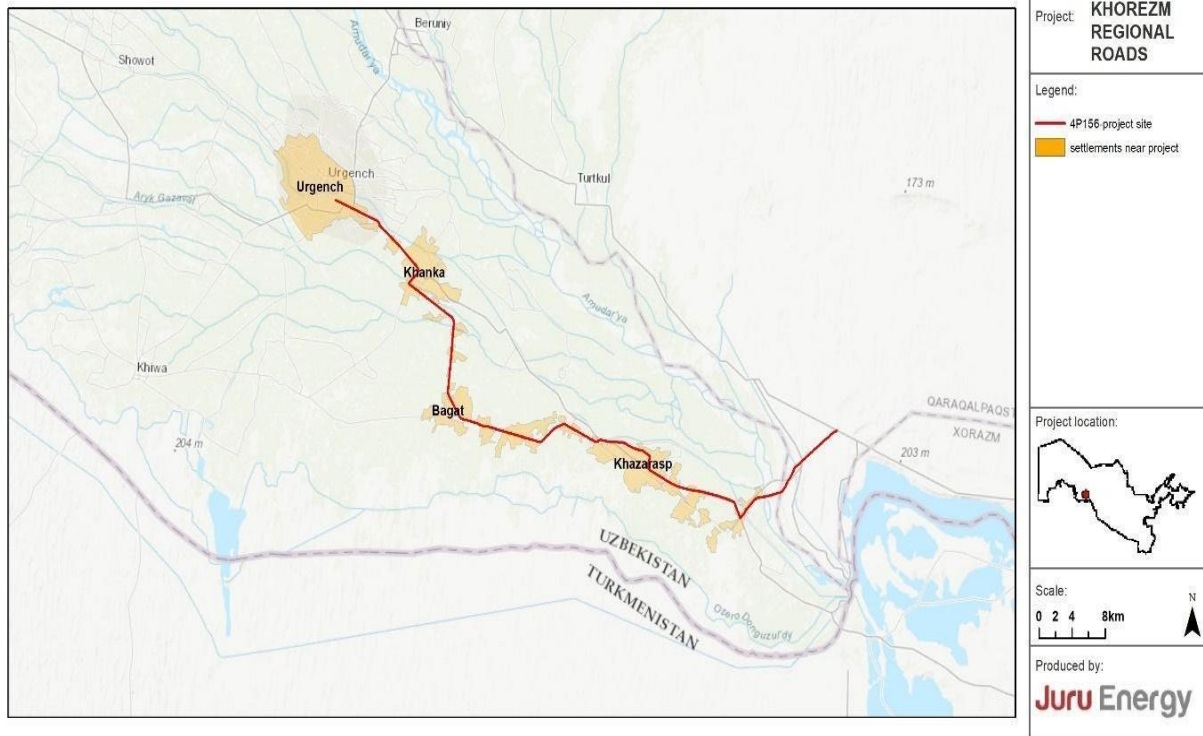
Bundan tashqari, "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni (2019-yil), shuningdek, Prezidentning "2020-2022 yillarda O'zbekiston Respublikasi Investisiya dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi (2020-yil) va "O'zbekiston Respublikasining 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Investitsiya dasturini tasdiqlash hamda investitsiya loyihalarini boshqarishning yangi yondashuvlari va mexanizmlarini joriy etish to'g'risida" (2021) investitsiya loyihalarini amalga oshirishni jadallashtirish uchun normativ-huquqiy bazani yaratdi.

2.2. Loyihaning joylashuvi

Loyiha Yo'lining katta qismi O'zbekistonning Xorazm viloyatida, kichik qismi esa Qoraqalpog'istonda joylashgan. Yo'l mavjud 4R156 (A380 Urganch shahri – Xonqa – Bog'ot – Xazorasp – Amudaryo yo'li) yo'lining 84 kmdan taxminan 81 kmni qamrab oladi (2-rasmga qarang).

Loyiha Urganch shahridagi 4R156g va Amudaryodan o'tuvchi 4K975 yo'llari tutashgan joyidan A380 avtomobil yo'li bilan tutashgan 2 kmdan boshlanadi. Mavjud yo'lning asosiy xususiyatlari 1-jadvalda va mavjud yo'l ob'ektlarining rasmlari 3-8-rasmlarda ko'rsatilgan.

2-rasm: Loyiha yo'lining joylashuvi

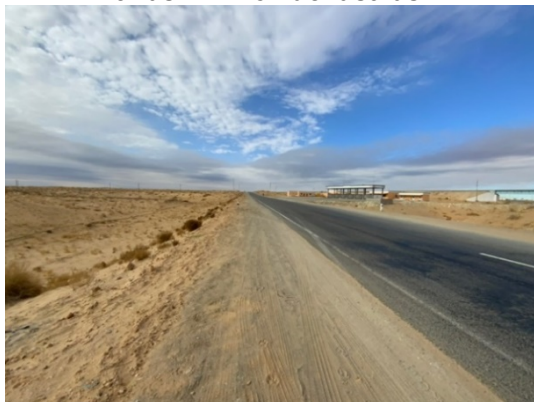

1-jadval: Mavjud yo'lning o'ziga xos xususiyatlari

Xususiyatlar		Sifati / Uzunligi
Umumiy	Sxema uzunligi	81km
	Yo'l toifasi	2
	Strategik yo'nalish	Ha
Mavjud obyektlar	Piyoda yo'llarning umumiy uzunligi	6,2km
	Piyodalar o'tish joylarining umumiy soni	46
	Aholi punktlaridan yo'lning o'tadigan umumiy uzunligi	44,6km
Yo'l holati	Juda yomon	8km
	Yomon	46,9km
	Qoniqarli	10km
	Yaxshi	8,1km
	Ma'lum emas	8km

(Manba: Xorazm yo'llari loyihasini texnik-iqtisodiy asoslash. Ustuvor investitsiya dasturi (UID) hisoboti)

3-rasm: Cho'l uchastkasi

(Manba: Juru Energy Ltd.)

5-rasm: Maktab qarshisidagi chorrahadagi svetoforlar

(Manba: Juru Energy Ltd.)

7-rasm: Qishloq xo'jaligi yerlari

(Manba: Juru Energy Ltd.)

4-rasm: Kanaldan o'tish joyi

(Manba: Juru Energy Ltd.)

6-rasm: Shahar ko'rinishi

(Manba: Juru Energy Ltd.)

8-rasm: Shahar ko'rinishi

(Manba: Juru Energy Ltd.)

2.3. Loyihaning tarkibiy qismlari/Ish hajmi

2.3.1. Loyihaning konstruktiv yechimlari va sxemalari

O'zbekistondagi avtomobil yo'llari SHNK 2.05.02-07 da belgilanganidek besh toifaga bo'lingan.

3-jadvalda ushbu standartdan ko'chirmaning qisqa mazmuni, shu jumladan, har bir yo'l toifasiga mos keladigan taxminiy harakat intensivligi va harakat ahamiyati keltirilgan. 4R156 yo'li ikki qatorli avtomobil yo'li bo'lib, hozirda mahalliy standartlar bo'yicha II-toifali yo'l sifatida tasniflanadi va ushbu Loyiha doirasida rekonstruksiya qilinishi va Ib toifasiga ko'tarilishi rejalashtirilgan. Uning yo'nalishi Xorazm viloyati uchun muhim ahamiyatga ega, chunki u bir qancha tumanlarni, xususan, Urganch, Xonqa, Bog'ot va Xazorasp tumanlarini bog'laydi.

2-jadval: O'zbekiston yo'llarining turkumlanishi

Yo'ning iqtisodiy ahamiyati	Yo'l toifasi	Taxminiy harakat intensivligi, birlik / kun afzalroq
Xalqaro va davlat ahamiyatiga ega bo'lgan yo'llar	Ia (avtomobil yo'li)	14000dan ko'p
	Ib (magistral)	14000dan ko'p
	II	6000 - 14000
Mahalliy ahamiyatga ega bo'lgan yo'llar	III	2000 - 6000
	IV	200 - 2000
	V	200 gacha

(Manba: Xorazm yo'llari loyihasini texnik-iqtisodiy asoslashning E-I fon holati va ishlar hajmini aniqlash to'g'risida hisoboti)

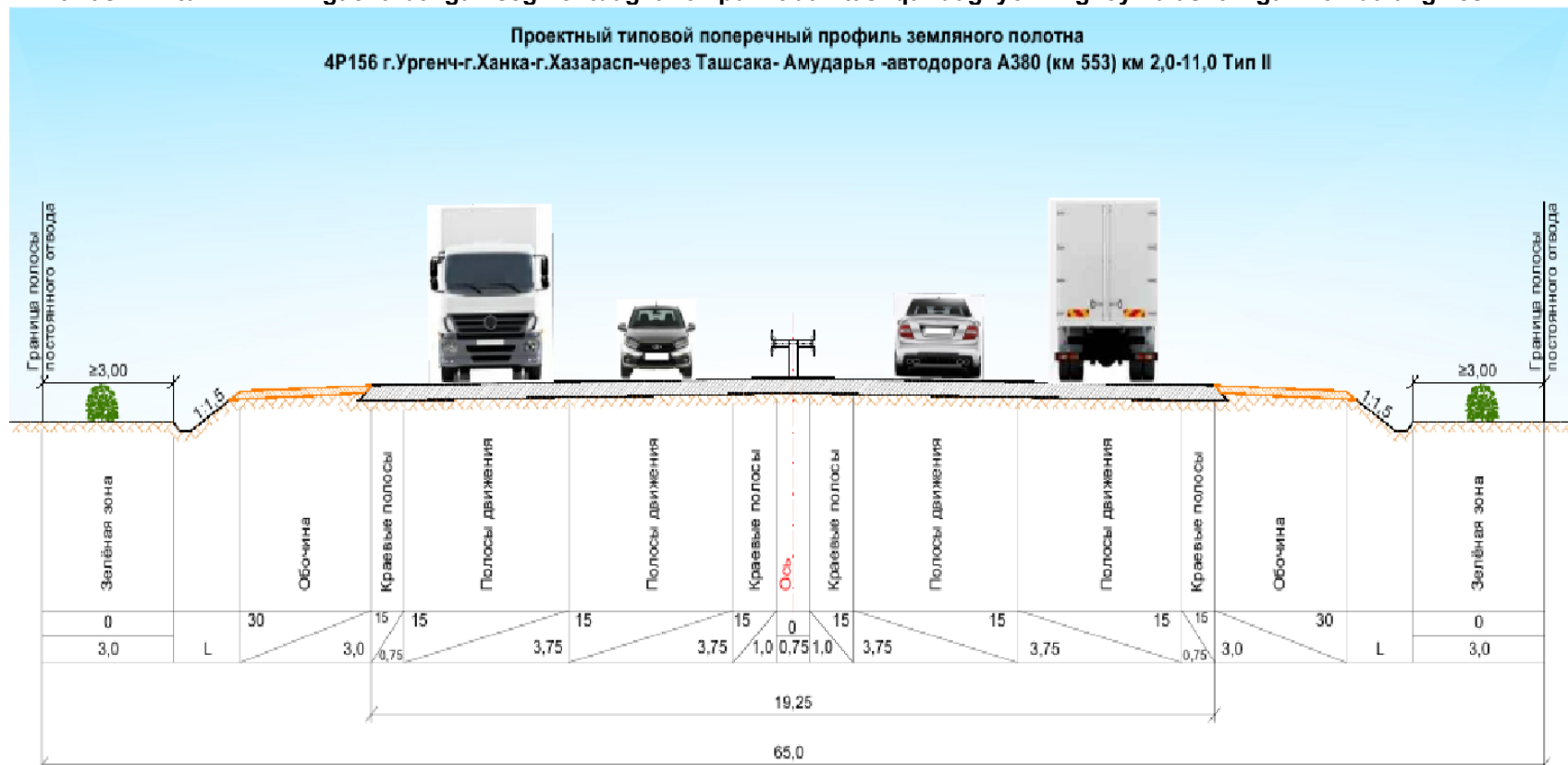
TIAda taklif qilingan yo'ning to'rtta shartli guruhga bo'linishi uchun turli loyihalar qo'llanilishi kutilmoqda. Ushbu bo'linishga asoslanib, quyida ko'rsatilgandek, har bir segment uchun to'rt turdagi ko'ndalang profillarning loyihalar (II-tur, III-tur, IV-tur va V-tur)⁶ belgilandi:

- 2-11 kmgacha bo'lgan segment - II-tur;
- 11-53 kmgacha bo'lgan segment - III-tur;
- 53-73 kmgacha bo'lgan segment – IV- tur; va
- 73-84 kmgacha bo'lgan segment – V-tur.

Shaharlarda yo'ning qatnov qismiga har tomondan piyodalar va velosiped yo'laklari, shuningdek, bo'sh joy mavjudligiga qarab qatnov qismining bir yoki har bir tomonida yangi mahalliy kirish yo'llari qo'shiladi. Bundan tashqari, yo'l ko'cha yoritgichlari bilan jihozlanadi. Aholi punktlaridan tashqaridagi qolgan hududlarda qatnov qismiga faqat har bir tomondan mustahkamlangan yo'l yoqasi o'rnatiladi. Shahar va qishloq joylari uchun qatnov qismining chetida drenaj tizimi o'rnatiladi. Quyidagi rasmlarda yo'ning tavsiya etilgan ko'ndalang profillarning batafsil tasviri keltirilgan.

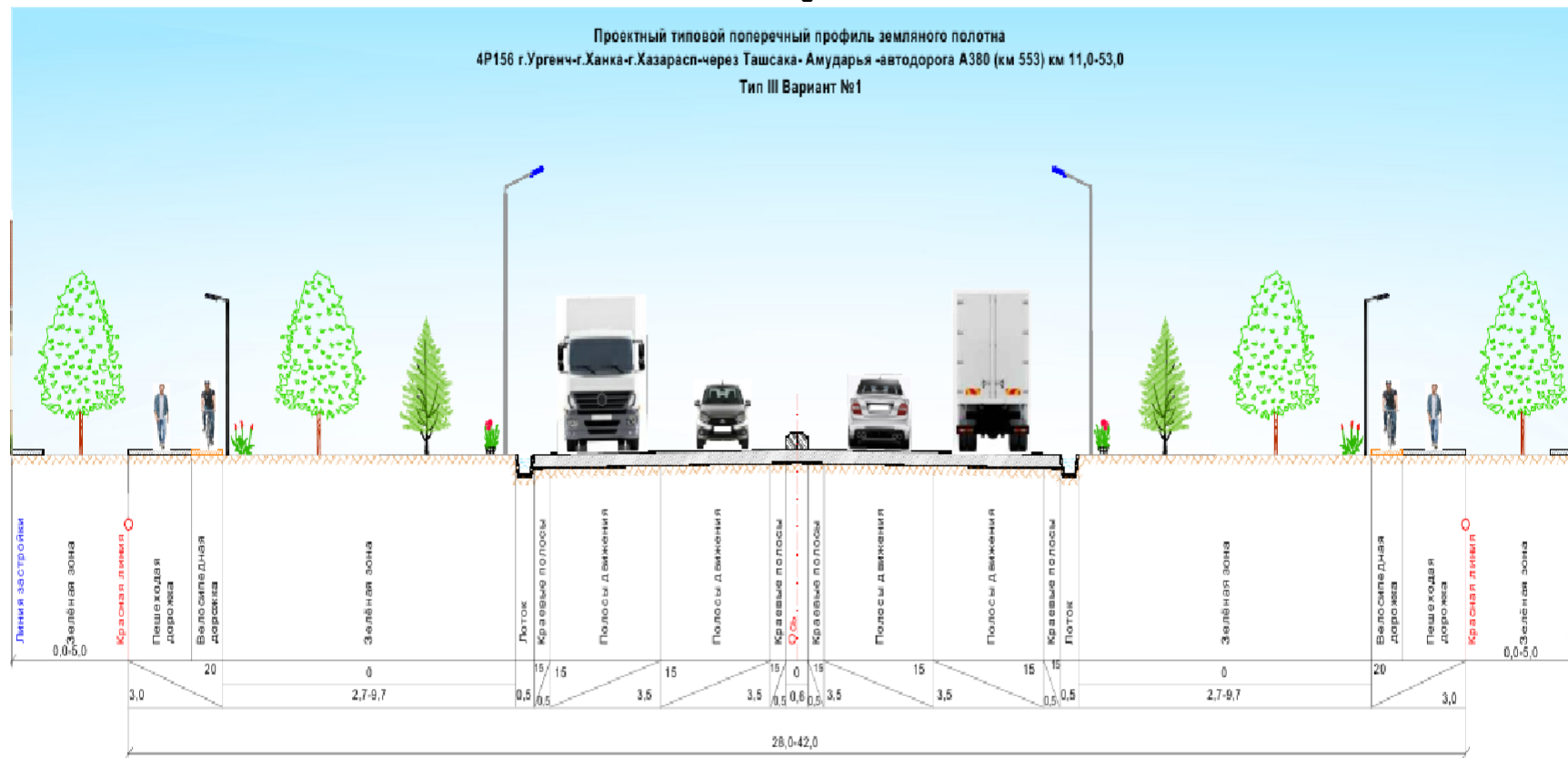
⁶ II, III, IV va V toifalari "Yo'l toifalari" emas, balki Tehnik o'rganish hisobotidagi yo'l dizayni variantlari bilan bog'liq.

9-рasm: 2-тур - 2-11 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidan tashqaridagi yo'lning loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi

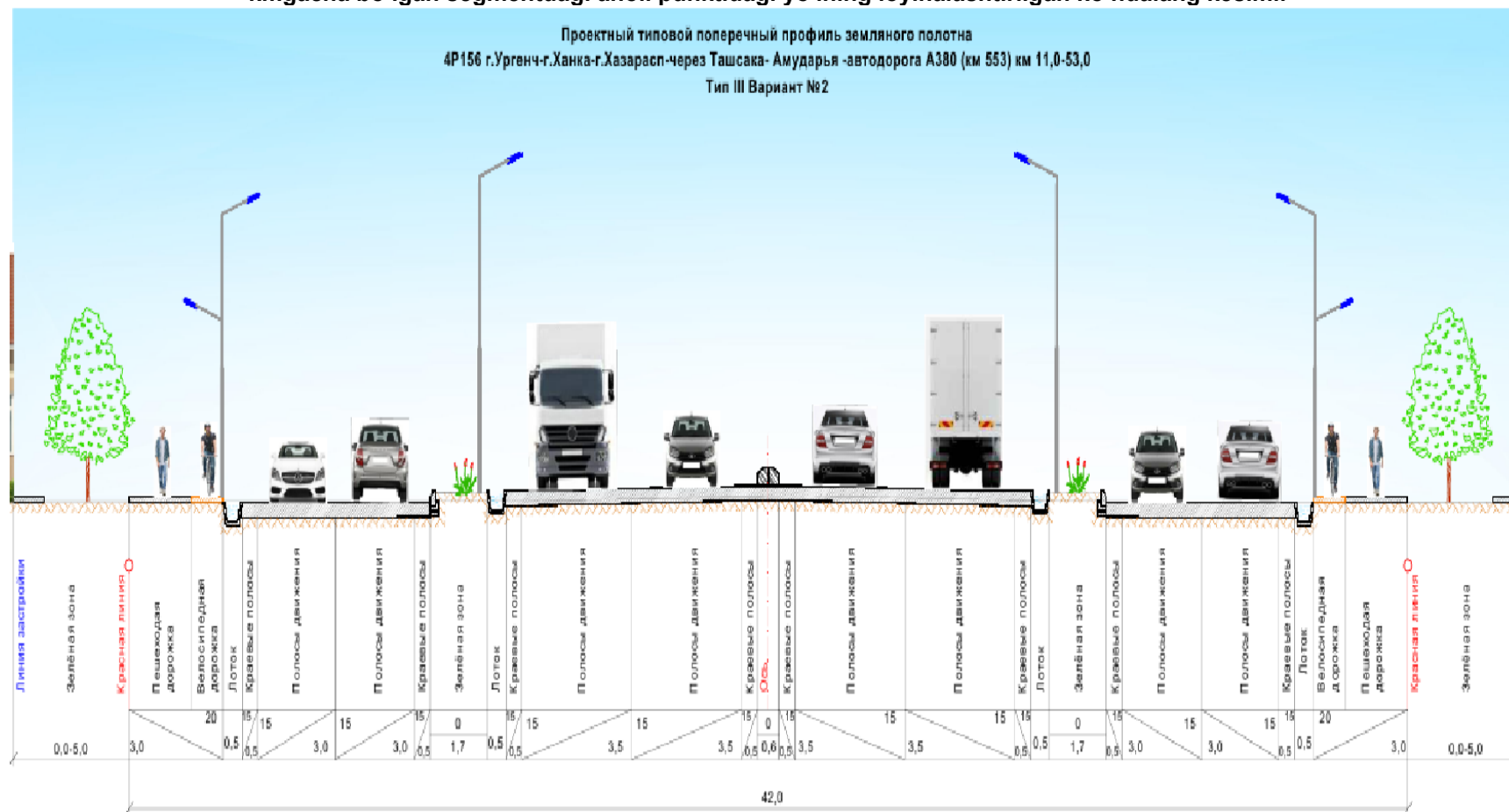
(Манба: Xorazm yo'llari loyihagini texnik-iqtisodiy asoslashning E-I fon holati va ishlar hajmini aniqlash to'g'risida hisoboti)

10-rasm: 3-tur - 11-53 kmgacha bo'lgan segmentidagi aholi punktidagi yo'lining mahalliy harakatlanish bo'lagisiz loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi.

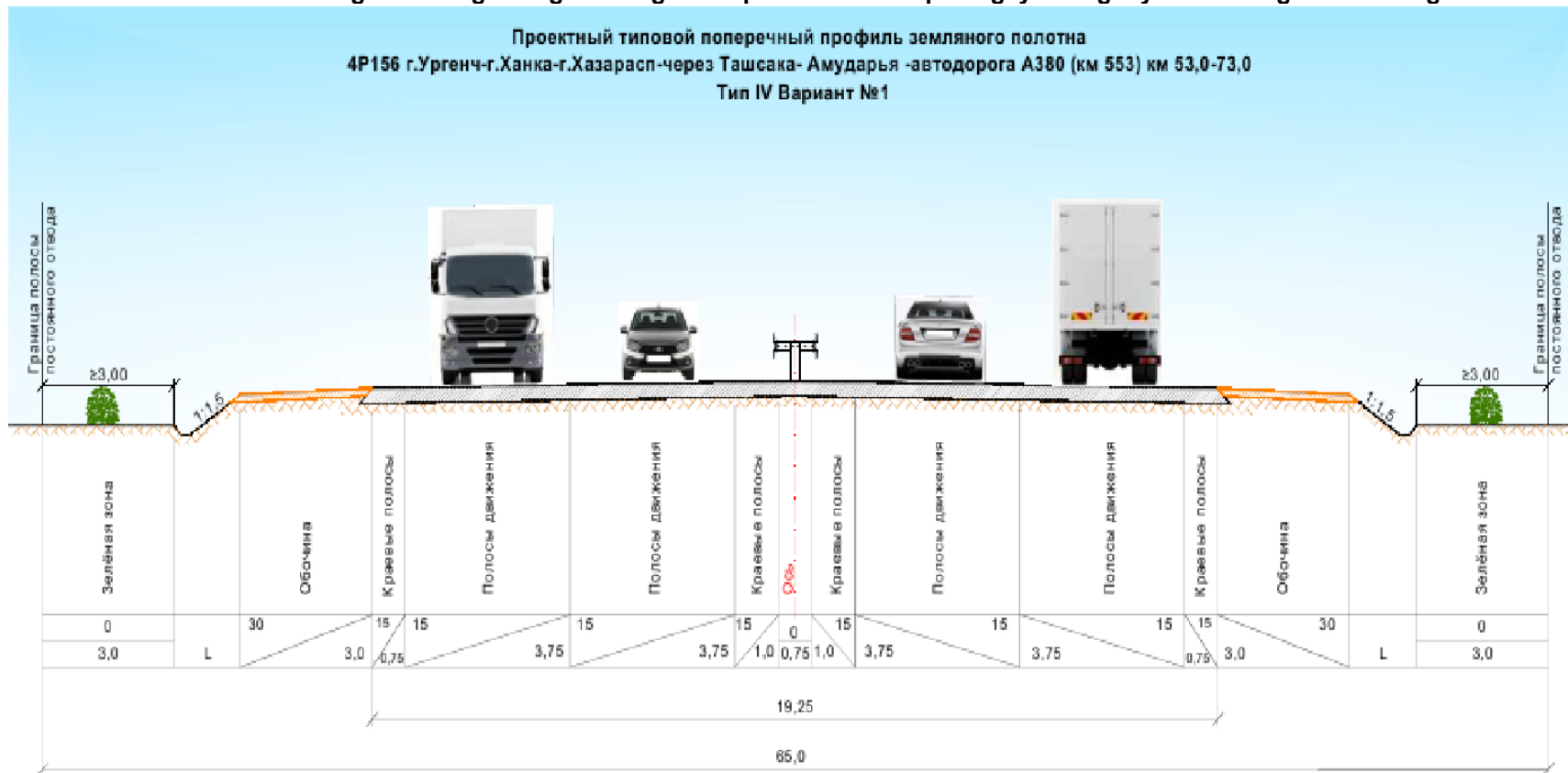
(Манба: Xorazm yo'llari loyihasini texnik-iqtisodiy asoslashning E-I fon holati va ishlar hajmini aniqlash to'g'risida hisoboti)

Проектный типовой поперечный профиль земляного полотна
4Р156 г.Ургенч-г.Ханка-г.Хазарасп-через Ташсака- Амударья -автодорога А380 (км 553) км 11,0-53,0
Тип III Вариант №2

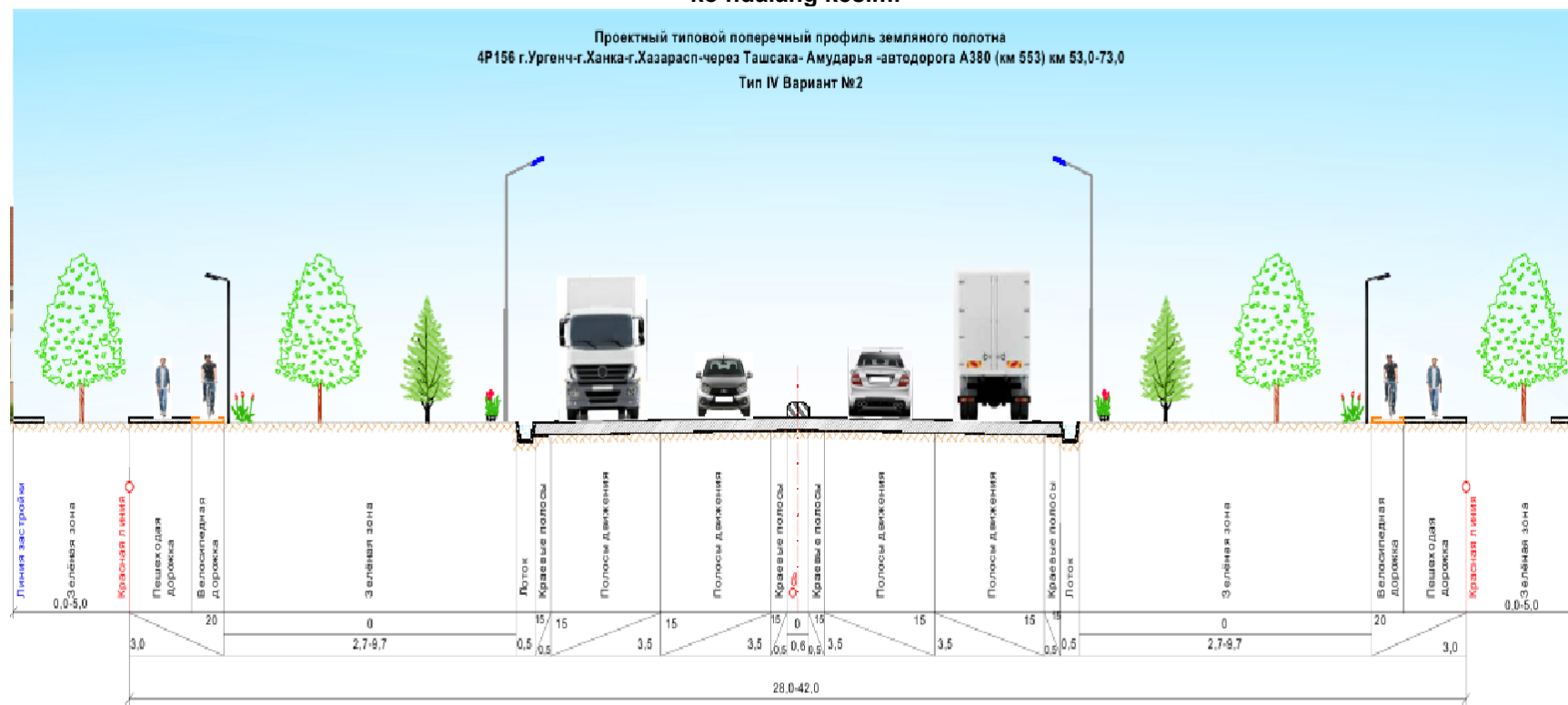
3

12-рasm: 4-tur - 53-73 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidan tashqaridagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'nalang kesimi

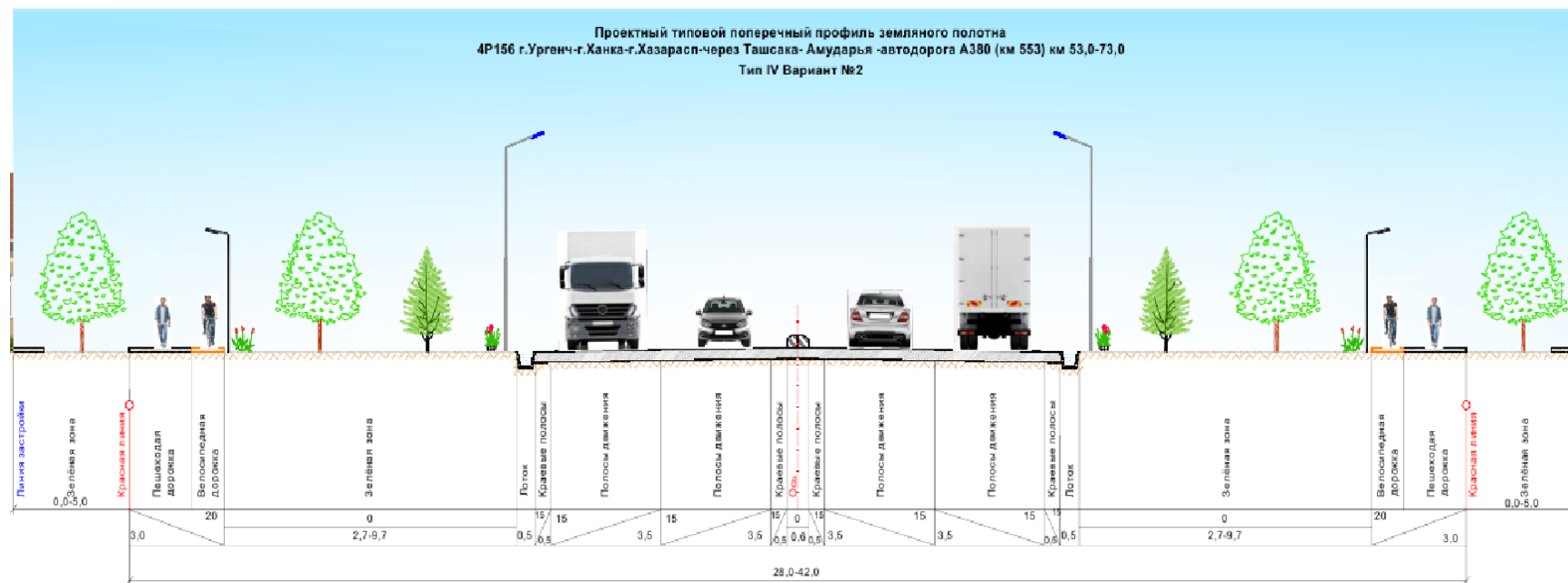
(Манба: Xorazm yo'llari loyihagini texnik-iqtisodiy asoslashning E-I fon holati va ishlar hajmini aniqlash to'g'risida hisoboti)

13-rasm: 4-tur - 53-73 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktida mahalliy harakatlanish bo'lagisiz yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi

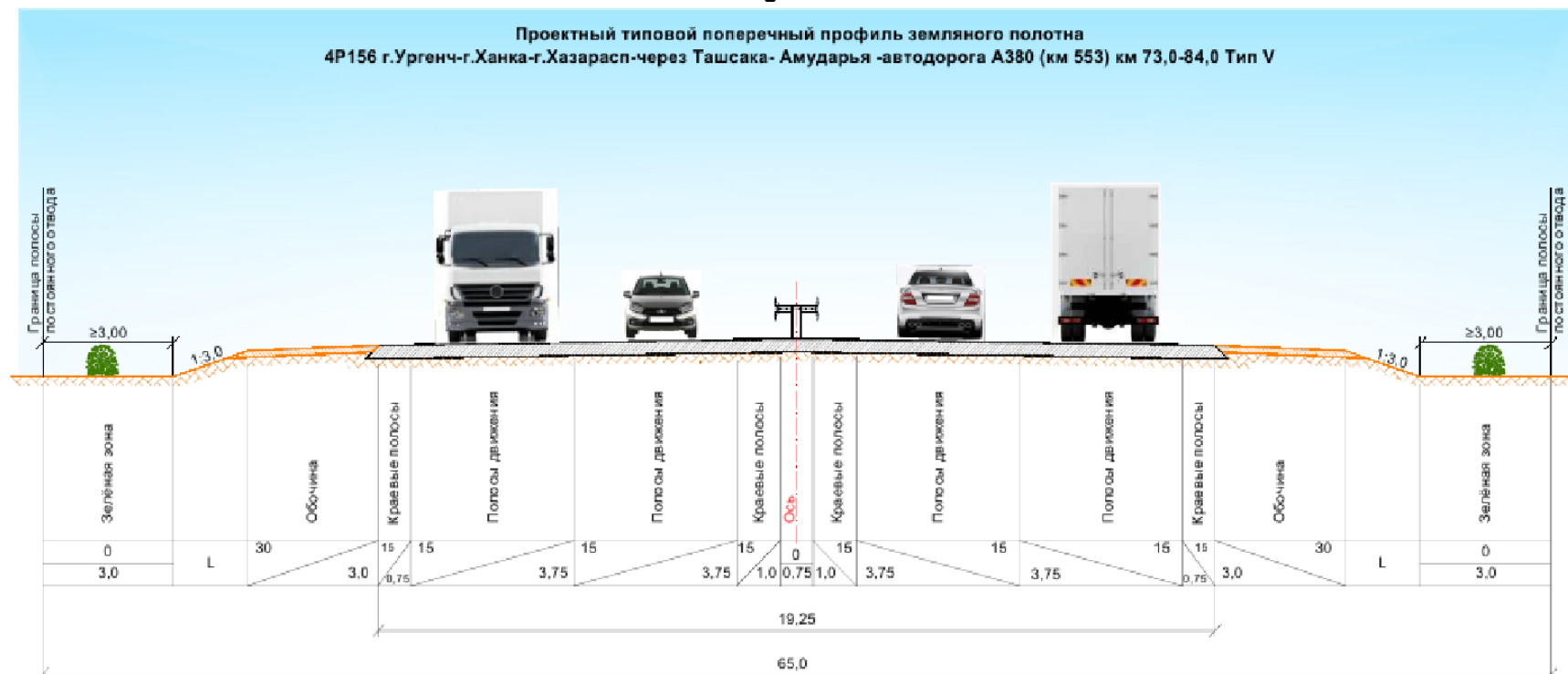
(Manba: Xorazm yo'llari loyihasini texnik-iqtisodiy asoslashning E-I fon holati va ishlar hajmini aniqlash to'g'risida hisoboti)

14-рasm: 4-тур – asosiy qatnov qismining har ikki tomonida alohida yer ko'tarmasida ikki qatorli mahalliy harakatlanishi bo'lgan, 53-73 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktidagi yo'lining loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi.

(Manba: Xorazm yo'llari loyahasini texnik-iqtisodiy asoslashning E-I fon holati va ishlar hajmini aniqlash to'g'risida hisoboti)

15-rasm: 5-tur - 73-84 kmgacha bo'lgan segmentdagi aholi punktlaridan tashqaridagi cho'l hududidagi yo'lning loyihalashtirilgan ko'ndalang kesimi kesimi

(Manba: Xorazm yo'llari loyihasining texnik-iqtisodiy asoslanishi E&S boshlang'ich darajasi va qamrovni aniqlash hisoboti)

2.4. Loyihaga bo'lgan ehtiyoj

Xorazm viloyati (Viloyat) O'zbekistonning g'arbiy qismida - Turkmaniston chegarasida joylashgan. Viloyat aholisi qariyb 1,7 million kishini tashkil etadi, ularning 150 ming nafari ma'muriy markazi Urganch shahrida, 400 ming nafari yirikroq shaharlarda, qolgan 70 foizi esa qishloq joylarda istiqomat qiladi. Urganch Toshkentdan 700 kilometr uzoqlikda joylashgan.

Viloyatdagi avtomobil yo'llari tarmog'ining umumiy uzunligi 2210 kilometr bo'lib, 113 kilometr - xalqaro yo'l, 706 kilometr-respublika va 1391 kilometr-mahalliy yo'llarni o'z ichiga oladi. Ushbu yo'llarga YQ tomonidan texnik xizmat ko'rsatiladi, umumiy foydalanishdagi mahalliy yo'llarga esa Viloyat hokimligi tomonidan texnik xizmat ko'rsatiladi.

Quyidagilardan kelib chiqib, Viloyatdagi respublika ahamiyatiga molik magistrallar kommunikatsiyalarda muhim o'rin tutadi:

- Mahalliy va mintaqaviy aloqani ta'minlash;
- Barqaror iqtisodiy o'sish va ichki, mintaqaviy va tashqi savdo hajmining o'sishiga ko'maklashish;
- Transport xarajatlarini kamaytirish va sanoat va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetkazib berish muddatini qisqartirish, yuk va yo'lovchilarni tashish hajmini oshirish.

Ichki harakatchanlik va mintaqaviy rivojlanish uchun zarur bo'lgan mintaqaviy yo'l tarmog'i 1950-60-yillarda qurilgan va davriy texnik xizmat ko'rsatishning yetarli emasligi va transport oqimining ortishi tufayli ta'mirlanishi lozim. Bundan tashqari, hudud iqlim o'zgarishi sababli ortib borayotgan xavflarga duch kelmoqda; suv toshqini va yuqori harorat Xorazm viloyatining avtomobil Yo'llari Tarmog'iga xavf tug'dirishi aniqlangan. Ushbu iqlim xavf-xatarlari yomon yo'l holati bilan birgalikda ob-havo bilan bog'liq zarar va yo'l tarmog'ining aktivlari va faoliyatiga to'sqinlik qilish ehtimolini oshirishi mumkin.

3. Ushbu YeOTTMni amalga oshirish shartlari va maqsadlari

Ushbu YeOTTM erni ixtiyoriy ravishda olib qo'yish va ko'chirish kafolatlari tamoyillari va talablarini tekshirish va toifalarga ajratish, er sotib olish ta'siri, boshqa ijtimoiy ta'sirlar, shuningdek, ob'ekt uchun maxsus ko'chirish va yer olish rejalari va loyiha uchun tegishli ekspertiza hujjatlarini shakllantirish maqsadida tayyorlangan. batafsil loyihalash bosqichida (taxminan 80-90% tugatish afzalroq) va loyiha uchastkasining istalgan qismida qurilishdan oldin amalga oshiriladi va yakunlanadi.

3.1. Erlarni olib qo'yish, ko'chirish va aholining turmush tarziga ta'sirini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar

Ijro etuvchi va amalga oshiruvchi agentlik loyihani loyihalash, qurish va ishlatish bilan bog'liq holda erlarni majburiy olib qo'yish, ko'chirish va aholi turmush tarziga ta'sir qilishning oldini olish va minimallashtirish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ko'radi. Loyihani ishlab chiqish vaqtida ta'sir koridori⁷ xususiy er egalari/foydalanuvchilari (yuridik mulk egalari) va mulk huquqiga ega bo'lmagan shaxslarga, ta'sir qilishning oldini olish va kamaytirishning barcha imkoniyatlarini ko'rib

⁷ Ta'sir koridori loyiha yo'li bo'ylab sodir bo'ladigan jismoniy va/yoki iqtisodiy ko'chish joylarini bildiradi.

chiqishi kerak. Erlarni sotib olish, ko'chirish va iqtisodiy ko'chirishni minimallashtirish bo'yicha umumiy mumkin bo'lgan chora-tadbirlar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin (lekin ular bilan cheklanmagan holda):

- a) Erni ixtiyoriy ravishda egallashni minimallashtirish va boshqa joyga ko'chirish bilan bog'liq ko'chirishni oldini olinsh.
- b) Mavjud kirish yo'llaridan foydalanish, iloji bo'lsa, ham chiqindi va yangi (agar kerak bo'lsa) materiallarni tashish uchun.
- c) Yo'llarni tekislash va boshqa infratuzilma ob'yektlari (kommunal xizmatlarni ko'chirish va h.k.), zahiralar, utilizatsiya qilish joylari va pudratchi ob'yektlar uchun davlat, mulk huquqi berilmagan yerlardan maksimal darajada foydalanish.
- d) Yo'llarni tekislash va boshqa infratuzilma ob'yektlari (kommunal xizmatlarni ko'chirish va h.k.), zahiralar, utilizatsiya qilish joylari va pudratchi ob'yektlar uchun davlat, mulk huquqi berilmagan yerlardan maksimal darajada foydalanish.
- e) Odamlarni yashash yoki yashash uchun ko'chirishga olib keladigan tuzilmalar va sotib olishdan maksimal darajada saqlanish.

3.2. Amalga oshirish shartlari

Loyiha, ayniqsa, yo'llarni kengaytirish, yangi yer maydonlarini o'zlashtirishni talab qiladi va mavjud tuzilmalar, yashash va daromadlarga ta'sir qilishi mumkin. O'zH qonunchiligiga va majburiy ko'chirish bo'yicha IT-5 va ilg'or tajribalarga muvofiq, jismoniy va iqtisodiy ko'chirish bilan bog'liq Loyihani amalga oshirishning quyidagi shartlari belgilangan. Oldindan shart(lar) belgilangan muddatda amalga oshirilishi mumkin:

- a) YeTTBning yozma ravishda e'tiroz bildirmasligi va ushbu YeOTTMning oshkor etilishi YQ bilan moliyalashtirish to'g'risidagi kelishuvning dastlabki sharti bo'lishi kerak.
- b) IEA va YeTTB tomonidan KHRning ma'qullanishi va oshkor etilishi: qurilish shartnomasini tuzishning dastlabki sharti bo'lishi kerak. KHR barcha ta'sir ko'rsatgan odamlarni qamrab olgan holda qayta ishlangan barcha baholashlar tugagandan so'ng tayyorlanadi, shunda YeTTB va O'zH talabiga binoan ta'sirlar va kompensatsiya byudjetlari taqdim etiladi.
- c) KHRni amalga oshirish va yakunlash: qurilish shartnomasini tuzish uchun ikkinchi shart bo'lishi va mos ravishda er uchastkasi qurilishni boshlash uchun topshirilgan pudratchiga topshirilishi kerak.
- d) KHRni amalga oshirishning tugallanishi: Pudratchiga qurilishni davom ettirish uchun bildirishnoma berish uchun sabab bo'lishi kerak. Pudratchining qurilish ishlarini boshlashi, monitoring va hisobot berish orqali isbotlangan (16-bo'limga qarang) tasdiqlangan KHR va Huquqlar matritsasiga muvofiq barcha kompensatsiyalar va nafaqalar to'liq amalga oshirilganligi va yakunlanganligini ko'rsatadi.
- e) Muvofiqlik monitoringi - KHR to'liq yakunlanganligi va qurilishning joyida boshlanishini ko'rib chiqishning yana bir sharti sifatida IEA Pudratchiga topshirilgan barcha er maydonlarini, to'liq kompensatsiyalanganligini va YeOTKHR (Yer olish va tirikchilik uchun ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasi) bo'yicha boshqa barcha shartlar bajarilishini tasdiqlashi kerak, shu jumladan barcha saytga kirish nuqtalari.

- f) Atrof-muhitni muhofaza qilish qonunchiligiga va EIBRga muvofiqligi, ko'chirishga ta'sir ko'rsatadigan barcha hududlar O'zbekistonning atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunlariga, IT-5 va EITB va EIBRning barcha jihatlariga muvofiqligi tasdiqlanishi kerak. Bunday narsalarga (lekin ular bilan cheklanmagan holda) chiqindilarni boshqarish, ustki va er osti tuproqlarini qayta ishlash, suv oqimlari va suv havzalarini muhofaza qilish, mehnat va aholining sog'lig'i va xavfsizligi, shuningdek, ob'ekt atrofidagi va boshqa ish joylari (shu jumladan, aholi oqimi va xavflarni) o'z ichiga oladi, odamlarga o'z tirikchilik va daromadlarini saqlab qolishga imkon berish jihatlarini va kommunal markazlar, sog'liqni saqlash poliklinikalari, shifoxonalar va maktablar atrofidagi davlat ijtimoiy xizmat ko'rsatish zonalarini (shovqin, chang, xavfsizlik ta'siri) hisobga olish.

3.3. YeOTTM maqsadlari

YeOTTM maqsadlari quyidagilardan iborat:

- o Yo'lni kengaytirishning taklif qilingan variantlari uchun ko'chirish hajmini baholashni ta'minlash;
- o Loyiha natijasida jismoniy va iqtisodiy ko'chirishlar masalalarini hal qilish uchun asos yaratish;
- o Ko'chirish jarayonini amalga oshirish uchun milliy va YeTTB talablarining huquqiy mexanizmini tavsiflash;
- o O'zbekiston qonunchiligi va YeTTB talablari o'rtasidagi tafovutlarni aniqlash hamda bu kamchiliklarni bartaraf etish yo'llarini taklif qilish;
- o Ta'sir ostida qolgan yer/aktivlar/inshootlarning umumiy tahlilini taqdim etish;
- o 4R156 yo'lini kengaytirish bo'yicha taklif qilingan variantlar bo'yicha yer ajratish va ta'sir doirasini aniqlash;
- o Kompensatsiya va yordam berish tamoyillari hamda huquqqa egalik mezonlar;
- o Huquqlar matritsasini aniqlash;
- o Kompensatsiya va yordam turlarini belgilash;
- o Har qanday tashvishlar/shikoyatlar, qo'shimcha ma'lumotlar bo'yicha so'rovlar va h.k. ko'rib chiqish maqsadida amal qilish kerak bo'lgan Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini belgilash;
- o Majburiy ko'chirish bo'yicha majburiyatlarni belgilash va amalga oshirish;
- o Amalga oshirish muddatlari va oshkor qilish faoliyati turlarini belgilash;
- o Ko'chirish monitoringi va hisobotini taklif.

3.4. YeOTTMga o'zgartirishlar kiritish siyosati

Ushbu hujjat statik hujjat emas. Huquqiy bazani o'zgartirish, loyiha hajmi va YeOTT talablarini o'zgartirishga olib keladigan boshqa o'zgarishlar asosida vaqti-vaqti bilan yangilanishi kerak bo'lishi mumkin. Ushbu loyiha kontekstida KSA (ko'chirish siyosat asoslari) ni qayta ko'rib chiqish, yangilash yoki o'zgartirish zarurati quyidagi hollarda yuzaga keladi:

- Loyihaning ko'lami sezilarli darajada o'zgargan taqdirda yo'lni loyihalash, qurish yoki ishlatish.
- Ko'chirish va yer olish bo'yicha "Huquq matritsasi", O'zbekiston yoki mahalliy hukumat qonunlari, siyosat va jarayonlari va/yoki yangilangan YeTTB (IT-5) siyosati va jarayonlariga o'zgartirishlar kiritilganda.
- Mavjud YeOTTMda yoki keyinchalik tayyorlangan ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasida aks ettirilmagan qo'shimcha ko'chirish muammolari mavjud bo'lganda.

YeOTTMning kelgusi nashrlari va/yoki ushbu Loyihaning KHRiga kiritilgan har qanday yangilanishlar yoki tuzatishlar uni oshkor qilish va amalga oshirishdan oldin YeTTB tomonidan tasdiqlanishi kerak.

4. Huquqiy baza

Loyiha O'zbekistonning qonunchiligi talablariga hamda yerni olib qo'yish va majburiy ko'chirishga oid YeTTB IT 5 talablariga javob berishi shart. Ushbu talablar quyidagi bo'limlarda umumlashtirilgan.

4.1. Yerni olib qo'yishga oid milliy normative-huquqiy hujjatlar

O'zbekistonda yerni olib qo'yishga oid masalalar turli huquqiy hujjatlar bilan tartibga solinadi. Yo'llarni qurish uchun doimiy yerni olib qo'yish hujjati, shuningdek, yo'l ostidagi yer uchun va zarur bo'lgan Yerni ajratib berish (YeA) servitut (foydalanuvchi huquqlari) olinishi shart. Quyidagi matnda O'zbekistonda yerni olib qo'yish va yerni ajratib berishni tartibga soluvchi huquqiy hujjatlarning qisqacha mazmuni keltirilgan.

4.1.1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi (1992 yil)

O'zbekiston Konstitutsiyasida ekologik va ijtimoiy masalalarga oid quyidagi qoidalar belgilangan:

49-modda: Fuqarolar O'zbekiston xalqining tarixiy, ma'naviy va madaniy merosini himoya qilishga majburdirlar. Madaniy yodgorliklar davlat muhofazasidadir.

50-modda: Fuqarolar atrof tabiiy muhitga ehtiyotkorona munosabatda bo'lishga majburdirlar.

53-modda: Fuqarolarning barcha mulk shakllari davlat himoyasidadir.

54-modda: Hech bir mulk atrof-muhitga zarar etkaza olmaydi.

55-modda: Yer, yer osti boyliklari, suv, o'simlik va hayvonot dunyosi hamda boshqa tabiiy zaxiralar umummilliy boylikdir, ulardan oqilona foydalanish zarur va ular davlat muhofazasidadir.

4.1.2. Yer kodeksi (1998 yil, 2022 yildagi tahrirda)

Yer kodeksi (YK) yerga bo'lgan barcha masalalarni, jumladan, yerni olib qo'yish, yer berish, yer uchastkalarini berish va sotish bilan bog'liq masalalarni qamrab oladi hamda yerga egalik qilish turlarini belgilaydi.

16-modda: Yer umummilliy boylikdir, undan oqilona foydalanilishi lozim va u davlat tomonidan muhofaza etiladi.

36-moddaning 4-bandi: Yerdan doimiy va vaqtincha foydalanish huquqini tugatish mahalliy hokimiyat vakillarining qarorlari bilan amalga oshiriladi. Yer egalari norozi bo'lgan taqdirda, sudga murojaat qilish huquqiga ega.

37-modda: Jismoniy va yuridik shaxslarga tegishincha yer uchastkalarini yoki ularning qismlarini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish qonunda nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

37-modda 2-bandi. Chet el yuridik va jismoniy shaxslarining mulki bo'lgan yer uchastkasini savdo va xizmat ko'rsatish sohasi obyekti yoxud turar joy hamda boshqa bino bilan birga yoki binoning bir qismi bilan birga jamoat ehtiyojlari uchun qayta sotib olish mahalliy hokimiyat vakillari tomonidan amalga oshiriladi.

39-modda 7-bandi: yer uchastkasi olib qo'yilgan taqdirda unga yetkazilgan zararining (shu jumladan boy berilgan foydaning) qoplanishini yoki yer uchastkasidan ixtiyoriy ravishda voz kechilganida sarflangan xarajatlarning to'lanishini talab qilishga haqlidir;

41-modda 3-bandi: shall be reimbursed in full. Yer egalari, yerdan foydalanuvchilar, yer uchastkalari ijarachilari va mulkdorlari huquqlarining buzilishi natijasida yetkazilgan zarar (shu jumladan boy berilgan foyda) to'la hajmda qoplanishi kerak.

41-modda 4-bandi: Zararlarning to'liq qoplanishi, shu jumladan boy berilgan foydaning qoplanishi yerdan foydalanuvchi yoki ijarachiga yer davlatga yoki davlat ehtiyojlari uchun olib qo'yilishidan oldin berilishi mumkin.

86-modda 1-bandi: Yerdan foydalanuvchilarga yetkazilgan zarar, shu jumladan boy berilgan foydani to'liq qoplanishi kerak bo'lgan holatlarni belgilaydi:

- yerni olib qo'yish, qayta sotib olish yoki vaqtincha egallab olish.
- atrof-muhitni muhofaza qilish zonalari, madaniy meros obyektlari, yo'llar, quvurlar, aloqa va elektr uzatish liniyalari va boshqalarni tashkil etish tufayli ularning huquqlarini cheklash.
- ekinlar uchun zararli moddalar chiqaradigan obyektlarni qurish va ulardan foydalanishning salbiy ta'siri, yuridik va jismoniy shaxslarning boshqa salbiy harakatlari natijasida yer sifatining yomonlashishi.

87-modda 1-bandi: Qishloq xo'jaligi va o'rmon yerlarini, shu jumladan jismoniy shaxslar egaligidagi va foydalanishidagi qishloq xo'jaligi yerlarini qishloq xo'jaligi va o'rmon xo'jaligini yuritish bilan bog'liq bo'lmagan maqsadlarda foydalanish uchun olib qo'yish, yer egalari, yerdan foydalanuvchilar va ijarachilarning huquqlari cheklanishi yoki korxonalar, muassasalar va tashkilotlar faoliyatining ta'siri oqibatida yerlarning sifati yomonlashuvi tufayli qishloq xo'jaligi va o'rmon xo'jaligi ishlab chiqarishi nobudgarchiliklarining o'rni yuqoridagi nazarda tutilgan zararlar o'rnini qoplashdan tashqari qoplanadi.

4.1.3. Fuqarolik Kodeksi (1990 yil, 2022 yildagi tahrirda)

Fuqarolik Kodeksi (FK) O'zbekistonning qonuniy fuqarolarini barcha turdagi mulkka (moddiy, intellektual va h.k.) egalik qilishda himoya qiladi. FK quyidagi qoidalarni mol-mulkni baholashning asosiy qoidalarini/umumiy qoidalarini, mulkni musodara qilish holatlarini va kompensatsiya olish huquqlarini belgilaydi:

14-modda: O'zbekiston fuqarosining huquqlari buzilgan taqdirda, agar qonunda yoki shartnomada zararining o'rni qoplanishi nazarda tutilmagan bo'lsa, barcha zararlar to'liq qoplanishi kerak.

83-modda. Yer uchastkalari, yer osti boyliklari, binolar, inshootlar, ko'p yillik dov-daraxtlar ko'chmas mulk deb belgilangan. maqsadiga nomutanosib zarar etkazmasdan ko'chirish mumkin bo'lmagan obyektlari ko'chmas mulk obyektlariga kiradi.

84-modda: Barcha ko'chmas mulk obyektlari qonuniy ro'yxatga olinishi kerak. Natijada, ro'yxatga olinmagan barcha mulk obyektlari uchun kompensatsiya talab qilinmaydi.

4.1.4. Uy-joy kodeksi (1999 yil, 2022 yildagi tahrirda)

Uy-joy kodeksi (UK) fuqarolarga, yuridik shaxslarga, davlat organlariga va mahalliy davlat hokimiyati organlariga mulk huquqi, turar-joy binolariga egalik qilish va undan foydalanish huquqining kelib chiqishi, amalga oshirilishi, o'zgarishi va tugatilishi; uy-joy fondini hisobga olish; uy-joy fondining saqlanishi, tarkibi va ta'mirlanishini ta'minlash; fuqarolarning uy-joy qonunchiligiga rioya etilishini va uy-joy fondidan maqsadli foydalanishni nazorat qilishga oid masalalarni tartibga soladi. UKda turar-joy birligiga egalik qilish huquqidan tashqari, turar-joy binolari, o'tkazish va ijaraga berishga oid javobgarlik va tartibi, yer uchastkalarini olib qo'yish masalalari qamrab olingan, bunda yer uchastkalari davlat yoki jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yilganligi munosabati bilan fuqarolarga tegishli bo'lgan turar-joy binolari (kvartiralar) buzilgan taqdirda, mulk egalari ularning xohishi va tomonlarning kelishuviga ko'ra, turar-joy maydonining ijtimoiy normasidan kam bo'lmagan boshqa ekvivalent obodonlashtirilgan turar joy maydoni beriladi, shuningdek, ekinlarning bozor qiymati yoki buzilayotgan uy-joy (kvartira), boshqa inshootlar, va ko'chatlarning bozor qiymati, shuningdek yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymati to'liq hajmda to'lanadi.

Buzilayotgan uy-joyning (kvartiraning) yoki yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymati berilgan uy-joyning yoki yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymatidan oshsa, bu farq mulkdorga to'lab beriladi, agar berilayotgan uy-joyning yoki yerga bo'lgan huquqning bozor qiymati buzilgan uy-joyning (kvartiraning) yoki yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymatidan oshsa, mulkdordan farqni qaytarish talab etilmaydi.

Bundan tashqari, davlat yoki jamoat ehtiyojlari uchun yer uchastkalari olib qo'yilishi munosabati bilan fuqarolarga tegishli bo'lgan turar-joy binolari (kvartiralar) buzilgan taqdirda, muqobil yer uchastkasi yakka tartibdagi uy-joyni qurish uchun ular tanlagan belgilangan norma doirasida beriladi. Bundan tashqari, vaqtinchalik uy-joy ijara shartnomasi shartlarida yer uchastkasida qurilish ishlari olib borish muddatiga, uch yilgacha muddatga, buzilgan uy-joylar (kvartiralar), binolar, inshootlar, daraxtlar va ekinlarning bozor qiymati to'liq qoplangan holda beriladi, shuningdek olib qo'yilgan yerning bozor qiymati va berilgan yerning bozor qiymati o'rtasidagi farqi ham, agar olib qo'yilgan yerning bozor qiymati berilgan yernikidan katta bo'lsa, to'lanadi.

Yuridik shaxsga mulk huquqi bo'yicha tegishli bo'lgan uy-joy, boshqa inshootlar, obyektlar, ekinlar joylashgan yer uchastkasi olib qo'yiladigan taqdirda, unga tenglashtirilgan mol-mulk beriladi hamda yetkazilgan boshqa zararlar qoplanadi yoki yer uchastkasining davlat yoki jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yilishi natijasida yetkazilgan zarar uchun to'liq hajmda kompensatsiya to'lanadi.

Uy-joylari (kvartiralar) buzilishi lozim bo'lgan fuqarolar va yuridik shaxslar uchun ularning xohishiga ko'ra ularga tenglashtirilgan turar joy va inshootlar yangi joyda quriladi va ularning mulkiga o'tkaziladi. Bunda buzilgan ko'chatlarning bozor qiymati uchun pul kompensatsiyasi, shuningdek, berilayotgan yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarning bozor qiymati va olib qo'yilayotgan yer uchastkasi o'rtasidagi farq, olib qo'yilayotgan yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymati berilayotgan yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymatidan oshsa, to'liq hajmda to'lanadi.

4.1.5. “Yer uchastkalarini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish tartib-taomillari to'g'risida”gi 781-sonli Qonun (2022 yil)

O'zbekiston Respublikasining yildagi 2022 yil 29 iyundagi 781-sonli Qonunning maqsadi jismoniy va yuridik shaxslarga meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik qilish, doimiy egalik qilish, doimiy foydalanish, muddatli (vaqtincha) foydalanish yoki ijara huquqi asosida tegishli bo'lgan yer uchastkalarini yoki ularning qismlarini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish tartib-taomillarini belgilashdan iborat.

Ushbu Qonunning amal qilishi jismoniy va yuridik shaxslarga mulk huquqi asosida tegishli bo'lgan, shuningdek davlat organlari va muassasalarining, korxonalarining, fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining doimiy foydalanishida bo'lgan yer uchastkalariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

2-moddaga muvofiq, Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida yer uchastkalarini kompensatsiya evaziga jamoat ehtiyojlari uchun olib qo'yish tartib-taomillari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma qoidalar qo'llaniladi.

4-moddaga muvofiq, davlat ehtiyojlari uchun yer uchastkalarini kompensatsiya to'lash sharti bilan olib qo'yishning asosiy maqsadlaridan biri respublika va mahalliy ahamiyatga molik avtomobil yo'llari, ko'priklar, tunnellar, muhandislik inshootlari, elektr va kommunikatsiya tarmoqlarini qurish (rekonstruksiya qilish) hisoblanadi.

11-moddaga muvofiq, kompensatsiya komissiyasining tarkibi tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlari a'zolarining qarorlari bilan ikki yil muddatga tasdiqlanadi va o'n yetti kishidan iborat bo'lishi belgilab qo'yilgan.

Qonunda kompensatsiya komissiyasining vazifalari ham belgilab qo'yilgan bo'lib, ularga quyidagilar kiradi:

- kompensatsiyalarning o'z vaqtida to'liq hajmda berilishi va berilgan kompensatsiyalarning hisobga olinishi ustidan muntazam monitoringni ta'minlash;
- kompensatsiyalar o'z vaqtida va to'liq ta'minlanmagan hollarda tegishli ravishda xalq deputatlari Kengashiga ma'lumot taqdim etish;
- kompensatsiyalar berilishi bilan bog'liq bo'lgan nizolarni sudga qadar tartibda hal etishga ko'maklashish;
- kompensatsiyalar berilishi bilan bog'liq bo'lgan nizolar bo'yicha tavsiyaviy xususiyatga ega qarorlar qabul qilish..

24-moddaga muvofiq, kompensatsiya turlari har xil bo'lishi mumkin: naqd pulda, naturada va PAPga tegishli boshqa turdagi kompensatsiyalar.

22-modda huquq egalari bilan shartnoma tuzish tartibini belgilaydi va unga ko'ra:

- Loyiha ishlab chiquvchisi tegishli organlardan, ya'ni loyiha amalga oshirilishi lozim bo'lgan hudud/tuman ma'muriyati uchun mas'ul bo'lgan tashkilotlardan ruxsat/buyurtma olishi va mulkdorlar/ LTSh lar bilan kelishib olishi va shartnoma imzolashi kerak.
- Mahalliy hokimiyat organlari va LTSh bilan kelishuvga erishgandan so'ng, kadastr qo'mitasining mahalliy bo'limlari, yer uchastkalarini olib qo'yishni hisobga olishlari va uni "Kadastr va ro'yxatga olishning yagona axborot tizimi"ga kiritishlari kerak;
- To'liq kompensatsiya to'lamasdan turib qurilish ishlarini boshlash yoki mulk obyektni buzishga yo'l qo'yilmaydi.

23-moddaga ko'ra, kompensatsiya ko'chmas mulk obyektining bozor narxini (shu jumladan norasmiy inshootlarni), yerga bo'lgan huquqni bo berishni, ko'p yillik ekinlarni, transport xarajatlarni, ko'chirish va ko'chmas mulk obyektini vaqtincha ijaraga olish bilan bog'liq boshqa xarajatlarni, boy berilgan daromadni (bir mavsum yoki bir yil uchun) va qonun va LTSh bilan kelishuvda ko'rsatilgan boshqa barcha xarajatlarni qoplashi kerak.

25-moddada kompensatsiyani to'lash muddati va shartlari belgilangan, unga ko'ra agar kompensatsiya to'lovi LTSh bilan shartnoma imzolangan kundan boshlab bir yoki bir necha oy o'tgach amalga oshirilsa, to'lovni amalga oshirishda to'lov sanadagi inflyatsiya darajasiga teng bo'lgan indeksatsiyani hisobga olishi kerak.

26-moddada aytilishicha, Loyiha ishlab chiquvchisi mahalliy hokimiyat organlaridan loyiha uchun yer ajratish to'g'risidagi kelishuvni olgandan va ushbu hujjatni "Kadastr va ro'yxatga olishning yagona axborot tizimi"ga kiritganidan so'ng va LTShga to'liq kompensatsiya to'langanidan so'ng loyihaning ta'sir ko'rsatish xududining egasiga aylanadi. O'z navbatida, LTSh kompensatsiya to'lovi olingan kundan boshlab 6 oy ichida buzilishi kerak bo'lgan ko'chmas mulkni bo'shatishlari kerak.

27-moddaga ko'ra, kompensatsiya komissiyasi "Kadastr va ro'yxatga olishning yagona axborot tizimi"ga kiritilgan shartnoma va boshqa barcha tegishli hujjatlarga muvofiq mustaqil monitoring jarayoni uchun javobgardir.

30-moddaga muvofiq, mahalliy hokimiyat organlariga loyihani amalga oshirish uchun buzilishi kerak bo'lgan ko'chmas mulkning ro'yxati (ta'rifi va joylashgan joyi ko'rsatilgan holda), shuningdek buzishning dastlabki sanalari taqdim etilishi kerak. O'z navbatida, ular o'z qarori loyihasini tayyorlab, ko'chmas mulkni buzish to'g'risida yakuniy qarorni taqdim etadigan Adliya vazirligining tegishli bo'limiga taqdim etishlari kerak.

31-moddaga asosan, yerni olib qo'yish uchun ruxsat bergan mahalliy hokimiyat organlari binolarni/ko'chmas mulkni buzish to'g'risidagi ma'lumotlarni oshkor etishi hamda tegishli tashkilotlarni xabardor qilishi shart, 32-moddada esa buzishni Loyiha ishlab chiquvchisi qoplashi kerakligi va LTSh buzilishdan keyin qurilish materiallarini o'zi bilan olib chiqib ketishga haqliligini ko'rsatadi.

4.1.6. Vazirlar Mahkamasining 146-son qarori (2011 yil 25 may)

Vazirlar Mahkamasining 146-sonli "Shaharsozlik faoliyatini amalga oshirish hamda qishloq xo'jaligiga oid bo'lmagan boshqa ehtiyojlar uchun yer uchastkalari berish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori O'zbekistonda jismoniy va yuridik shaxslarga yer uchastkalarini ajratish tartibini takomillashtirish va yerdan samarali foydalanishni rag'batlantirishga qaratilgan.

Amaldagi qarorning 2-ilovasida mulk turlari bo'yicha, asosan, qishloq va o'rmon xo'jaligida zararlar uchun kompensatsiya to'lovlarni hisoblash tartibi belgilangan. Kompensatsiya xarajatlari yer uchastkasi berilgan yangi egasi (jismoniy/yuridik shaxslar) tomonidan to'lanishi shart.

Barcha zararlar uchun kompensatsiya quyidagi hollarda berilishi shart:

- yerni doimiy va vaqtincha egallash;
- ijaraga olingan yer uchastkasiga/yer uchastkasiga egalik huquqlarni cheklash (masalan, baryer, himoya, sanitariya-gigiyena zonalarini tashkil etish);
- suv havzalari, kanallar, kollektorlar va qishloq xo'jaligi ekinlari va dov-daraxtlar uchun zararli moddalar ajratadigan boshqa obyektlar qurilishi va ulardan foydalanilishi, hosilning

pasayishiga hamda yuridik va jismoniy shaxslarning qishloq xo'jaligi mahsulotlari sifati yomonlashishiga olib keladigan boshqa xatti-harakatlari ta'siri natijasida yer sifatining yomonlashishi. (2-ilovaning 5-moddasi).

Yer uchastkalari yoki uning bir qismi olib qo'yilgan, qayta sotib olingan yoki vaqtincha egallab olingan taqdirda quyidagilar qoplanadi:

- yuridik va jismoniy shaxslarning xususiy mulkidagi yer uchastkasining qiymati;
- turar-joy uylari, inshootlari va obyektlar, shu jumladan qurilishi tugallanmagan obyektlarning, shuningdek, shuningdek, ajratilgan yer uchastkasidan tashqarida bo'lganlarning qiymati, agar yer uchastkasining olib qo'yilishi munosabati bilan undan keyinchalik foydalanishning imkoni bo'lmasa;
- meva va sabzavotlar, hosildor va boshqa ko'p yillik ekinlar qiymati;
- yarim-fabrikat qishloq xo'jaligi mahsulotining qiymati; va
- boy berilgan foyda.
- Ushbu Qarorga ko'ra, yer hozirgi egasidan olib qo'yilishi va ko'chirish faqat kompensatsiya berilganidan keyin amalga oshirilishi mumkin. Agar yer yoki mol-mulkka egalik huquqini isbotlab bo'lmasa, zararlar qoplanmaydi.

4.1.7. Prezidentning va Vazirlar Mahkamasining boshqa tegishli qarorlari

O'zbekistonda yer uchastkalarini olib qo'yish va kompensatsiya to'lash bilan bog'liq qo'shimcha milliy qonunlar va qonun hujjatlari quyidagi 5-jadvalda keltirilgan.

3-jadval: Boshqa tegishli qonun hujjatlarining qisqacha mazmuni

Qonuniy talab.	Qisqacha mazmuni
Prezidentning 2018 yil 16 iyuldagi 3857-sonli "Xalqaro moliya institutlari va xorijiy davlat moliya tashkilotlari ishtirokidagi loyihalarni tayyorlash va amalga oshirish samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori	Xalqaro moliya institutlari (XMI) yoki banklar ishtirokida amalga oshiriladigan loyihalar uchun qoidalarni belgilaydi. O'zbekiston qonunchiligi va Xalqaro moliya institutlarining ko'chirish siyosatlariga o'rtasida tafovutlar yuzaga kelgan taqdirda, XMI siyosatlariga Ijroch Etuvchi Agentlik amal qiladi va ko'chirish xarajatlari (yer uchastkalarini olib qo'yish, uylar va boshqa inshootlar, ekinlar yoki daraxtlarni buzish uchun kompensatsiya) XMI tomonidan ularning metodologiyasidan foydalangan holda tayyorlangan baholash hujjatlari asosida to'lanadi.
Prezidentning 2018 yil 1 avgustdagi 5495-sonli "O'zbekiston Respublikasida investitsiya muhitini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori	Mazkur qarorda investitsiya loyihalari uchun yer ajratish holatlarida boshqa xalqaro siyosatlar ham qo'llanilishi belgilab qo'yilgan. Bundan tashqari, kompensatsiya bozor narxlarini hisobga olgan holda hisoblanishi kerakligi aniq ko'rsatilgan.
Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 16 noyabrdagi 911-sonli "Jismoniy va yuridik shaxslarning mulk huquqlari kafolatlarini ta'minlash hamda yer uchastkalarini olib qo'yish va kompensatsiya berish tartibini takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori	Amaldagi qonun hujjatlarida quyidagilar nazarda tutilgan: Yerni olib qo'yish tartiblari va muddatlari; Yerni olib qo'yish natijasida yetkazilgan zararni qoplash qoidalari va muddatlari; va Kompensatsiya to'lanishini ta'minlash va yangi mulkdorga yer ajratish uchun mas'ul tomonlar va davlat tashkilotlari.

Qonuniy talab.	Qisqacha mazmuni

4.2. Yerni ajratib berish (YeA)

O'zbekistonda amalda bo'lgan turli huquqiy hujjatlarda YeA belgilab qo'yilgan. Yer kodeksi (30-modda) YeA uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

YeA sanitariya muhofazasi zonasi sifatida qabul qilinadi. Odatda odamlarga erdan foydalanishni davom ettirishga imkon beradi. Erdan foydalanishni cheklash yo'llar uchun SMZ tashkil etish talabini hisobga olgan holda cheklanishi mumkin. SanPiN 0339-16 ga asoslanib, sanitariya-epidemiologiya agentligi SMZ yo'lining har bir tomonining chetidan kamida 50 metr masofada bo'lishini tavsiya qiladi. Shunday qilib, tuzilmalar / aktivlar 50 metr masofada joylashgan. Agar SMZda cheklangan aktivlarni/inshootlarni boshqa joyga ko'chirishni/olib tashlashni talab qilsa, u holda loyiha yer egasining/ijaraning roziligini olishi va er uchastkasini olish natijasida yo'qotishlarni qoplashi kerak (YeAga qo'yiladigan talablar boshqa barcha turdagi yer olish ob'ektlar uchun bir xil.).

SanPiN 0339-16 ga ko'ra, yo'llarni qurish / modernizatsiya qilishni rejalashtirishda quyidagilar tavsiya etiladi:

11-modda – Yangi loyiha yo'li/avtomobil yo'li aholi yashash punktlarining markaziy ko'chalarini kesib o'tmasligi kerak;

25-modda - Asosiy ko'cha, tezyurar yo'llar va temir yo'llarning qatnov qismining chetidan turar-joy binolarining guruhlar va tinch dam olish joylarigacha bo'lgan masofa 50-100 m gacha belgilanishi kerak;

26-modda - Fasadlari shahar magistrallari va tezyurar avtomobil yo'llarining tartibga solinadigan kesishmalariga qaragan turar-joy binolarini qurish cheklangan;

27-modda - Agar asosiy ko'chalar, tezyurar yo'llar va temir yo'llar bo'ylab turar-joy binolarini qurish zarur bo'lsa, ular o'rab turgan inshootlarning ovoz izolatsiyasini, ko'ndalang ventilyatsiyani, kvartiralarining yordamchi xonalarini va zinapoyalarni avtomobil yo'li yo'nalishda joylashtirishni hisobga olgan holda loyihalashtirilishi kerak. Shuningdek, shovqinni kamaytirishga yordam beradigan chekingan alohida sektsiyalar yoki yuqori qavatlar (kurdoner) bo'lgan binolarni qurishga ruxsat beriladi;

49.4-modda – 1 va 2-toifadagi yo'llar (umumiy shahar va viloyat ahamiyatidagi avtomobil yo'llari)gacha bo'lgan dam olish maskanlari orasidagi masofa kamida 500 m, 3 va 4-toifadagi yo'llar (mahalliy yo'llar) uchun esa eng yuqori tezlikda harakatlanish qatoridan minimal masofa kamida 100 m bo'lishi kerak. Agar belgilangan masofada shovqin kamaymasa, qo'shimcha chora-tadbirlar (masalan, ekranlar qurish, yo'l ko'tarmasini chuqurlashtirish va boshqalar) rejalashtirilishi kerak.

Amaldagi qonunchilikka ko'ra, loyiha faoliyatiga etkazilgan har qanday zarar, masalan, qurilish ishlarini bajarish uchun qo'shimcha maydon, ombor va hokazolar oldin ko'rib chiqilishi kerak, shuningdek, mulkka etkazilgan har qanday zarar qoplanishi kerak.

Yo'llar uchun YeA bilan bog'liq maxsus talablar ShNK qoidalari bilan tartibga solinadi..

ShNK 2.10.09-10. Avtomobil yo'llari va yo'l servisi obyektlarini joylashtirish uchun ajratiladigan yer maydonlarining normalari

Avtomobil magistral yo'llari uchun yer uchastkalari qurilish davrida ham, foydalanish bosqichidan keyin ham doimiy, ham vaqtincha foydalanishga berilishi mumkin.

Qurilish materiallarini saqlash uchun ma'lum hajmdagi yer uchastkasidan vaqtincha foydalanish zarurati tug'ilishi mumkin. Bunday yer uchastkalari qurilish ishlari tugaganidan keyin egasiga qaytarilishi mumkin. Amaldagi SHNKning 1-15-ilovalariga muvofiq, eng yaqin inshoot va qurilish maydoni orasidagi masofa har tomondan 3 metrdan kam bo'lmasligi kerak.

3-ilogada loyiha yo'li uchun YeA (metrda) quyidagicha aniqlanadi:

4-jadval: SHNK 2.10.09-10. 3-ilova. YeA (metrda)

Ko'tarmaning balandligi	Ko'ndalang, qiyaliklari 0 dan 9 foizgacha bo'lgan tekis joylarda				Ko'ndalang, qiyaliklari 9 foizdan yuqori bo'lgan kesishgan (chorraha) joylarda			
	Yer ko'tarmasi yon bag'irlari joylashuvining nishabi (qiyaligi) doimiy keskinlikda		Yer ko'tarmasi yon bag'irlari joylashuvining nishabi (qiyaligi) o'zgaruvchan keskinlikda		Yer ko'tarmasi yon bag'irlari joylashuvining nishabi (qiyaligi) doimiy keskinlikda		Yer ko'tarmasi yon bag'irlari joylashuvining nishabi (qiyaligi) o'zgaruvchan keskinlikda	
	1:4	1:2	1:1.5; 1:1.75	1:1.75; 1:2	1:4	1:2	1:1.5; 1:1.75	1:1.75; 1:2
1	65/52/71	-	-	-	87/119	-	-	-
1.5	65/56/83				91/123			

17-ilogaga muvofiq, loyiha yo'li bo'yicha YeA (gektarda) quyidagicha aniqlanadi.

5-jadval: SHNK 2.10.09-10. 17-ilova. YeA (gektarda)

Yo'l toifalari	Haraktlanish qatorlari soni	Ajratib beriladigan yerning maydoni (avtomobil yo'lining 1 kilometrda ha)							
		Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan alohida qimmatga ega bo'lgan yerlarda				Talab etilgan			
		joyning yon bag'irlari nishabi (qiyaligi) yuqori bo'lmagan 1:20		joyning yon bag'irlari nishabi (qiyaligi) yuqori bo'lmagan 1:20 dan 1:10 gacha		joyning yon bag'irlari nishabi (qiyaligi) yuqori bo'lmagan 1:20		joyning yon bag'irlari nishabi (qiyaligi) yuqori bo'lmagan 1:20 dan 1:10 gacha	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	4	6.1	1.6	6.2	1.6	6.5	2.1	6.6	2.1
II	2	4.4	1.4	4.5	1.4	4.9	2.0	5.0	2.0

Amaldagi ShNK shuningdek, agar loyiha yo'llari xalqaro shartnomalar asosida qurilgan bo'lsa, xalqaro standartlar/normalar talablari qo'llanilishi mumkinligini ham belgilaydi.

4.3. Ta'sir koridori

Ta'sir koridori Loyiha yo'lini qurish uchun sotib olish uchun zarur bo'lgan maydon sifatida aniqlanadi, ya'ni yo'lining to'liq kengligi. Mahalliy qonunchilik yo'l qurilishini rejalashtirishda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan bir qator talablarni belgilaydi. Amaldagi Loyiha yo'lini kengaytirishni nazarda tutadi va yo'lini kengaytirishning bir qancha variantlari taklif etiladi. Yo'lining yakuniy loyihasi tasdiqlangach, yo'lini kengaytirish uchun zarur bo'lgan erlar ta'sir koridori sifatida ko'rib chiqiladi.

Pudratchi faqat batafsil loyihalashtirilgan yulka/yelka/yo'lak maydonidan foydalanishi mumkin, bu butun SMZ shart emas. Barcha jismoniy va iqtisodiy jihatdan doimiy yoki vaqtinchalik ko'chirish to'liq qoplanmaguncha va LTSh ta'sirlangan mulk hududidan chiqib ketgunga qadar er qurilish uchun pudratchilarga berilmaydi.

ShNK 2.05.02-07 "Avtomobil yo'llari"

Yo'llarni loyihalashtirishda rioya qilish kerak bo'lgan yana bir huquqiy hujjat – bu ShNK⁸ 2.05.02 - 07 "Avtomobil yo'llar", ya'ni:

1.10-modda – I-III toifali avtomobil' yo'llari asosan aholi punktlarini aylanib o'tgan holda, ularga kirish yo'llari qurish bilan o'tkaziladi. Bunda aylanma yo'lining poyi qoshidan aholi punkti qurilish chizig'igacha bo'lgan masofa bosh reja asosida, lekin kamida 200 m uzunlikda qabul qilinishi lozim.

1.12-modda –Ko'p tasmali yo'llardagi harakat tasmalari soni, atrof-muhitni himoya qilish tadbirlari, yo'llarning kesishma va tutashmalari, yo'l to'shamasi tuzilmalari, jihozlash elementlari, muhandislik jihozlari (shu jumladan to'siklar, velosiped yo'lakchalari, yoritish va aloqa vositalari), yo'l va avtotransportga xizmat qiluvchi bino va inshootlar tarkibi, bir vaqtda bo'ladigan xarajatlarni kamaytirish maqsadida, harakat jadalligining o'sishi va ularni bosqichma-bosqich qurilishini inobatga olib qabul qilinishi kerak

1.13-modda – Avtomobil' yo'llarini loyihalashda shakllangan geologik, gidrogeologik, ekologik va boshqa tabiiy sharoitlarga iloji borishcha zarar keltirmaydigan atrof-muhitni muhofaza qilish tadbirlarini ko'zda tutish zarur. Tadbirlarni ishlab chiqishda qimmatbaho qishloq xo'jalik yerlari, mozorlar, machitlar va boshqa diniy imoratlar va inshootlar, shuningdek dam olish mintaqalari, qo'riqxonalar, davolash-prafilaktika muassasalari va sanatoriylar joylashgan joylarni hisobga olish kerak.

2.8-modda – Avtomobil' yo'li qoplamasining yoritilishi aholi punktlarining tashqarisida, shu jumladan katta va o'rta ko'priklarda I toifali yo'l uchun 0,8 kd/m², II toifa uchun 0,6 kd/m², transport yechimlarining bog'lovchi tarmoqlarida 0,4 kd/m² bo'lishi kerak.

⁸ SHNK - bu me'moriy qurilish uchun Qoidalar/standartlar sifatida belgilaydigan atama

III-bob - I va II toifadagi yo'l uchun Milliy ETB bosqichlarini tayyorlashni nazarda tutadi. Ushbu bobda, shuningdek, yo'l loyihalarini amalga oshirishda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan bir qator tartib-taomillar (suvni oqizish, shovqin darajasi, qurilish tugagandan so'ng tuproqning yuqori qatlamini tiklash) ko'rib chiqiladi;

5.21-modda – Avtomobil' yo'llari havodan o'tgan telefon va telegraf tarmoklari bilan kesishgan joylarda simlardan yo'l qatnov qismigacha bo'lgan tik masofa (yilning iliq vaqtida) kamida 5,5 m bo'lishi kerak. Elektr uzatish tarmoqlari bilan kesishganda, simlarning yo'l qatnov qismidan balandligi kamida quyidagicha bo'lishi lozim: a) 6,0 m - kuchlanish 1 kV gacha bo'lganda; b) 7,0 m - kuchlanish 110 kV gacha bo'lganda; c) 7,5 m - kuchlanish 150 kV gacha bo'lganda; 8,0 m - kuchlanish 220 kV gacha bo'lganda; d) 8,5 m - kuchlanish 330 kV gacha bo'lganda; e) 9,0 m - kuchlanish 500 kV gacha bo'lganda; f) 16,0 m - kuchlanish 750 kV gacha bo'lganda.

4.4. Dekorativ daraxtlarni ko'chirish va kesish to'g'risidagi meyoriy hujjatlar

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 30 dekabrdaqi PQ-46-sonli "O'zbekiston Respublikasida obodonlashtirish ishlarini jadallashtirish va daraxtlarni muhofaza qilishni yanada samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"qi Farmoni

1-bandi: Davlat o'rmon fondiga kirmaydigan daraxtlar va butalar qimmatbaho navlarining kesilishiga moratoriyning amal qilishi muddatsiz davrga uzaytirish. Bu dekorativ daraxtlarni kesish bo'yicha cheklovlar uchun oxirgi muddat yo'qligini anglatadi.

2-bandi, g-kichik bandi: davlat o'rmon fondiga kirmaydigan daraxtlar va butalar qimmatbaho navlarini kesish, kundakov qilish, shikastlantirish yoki yo'q qilishni nazarda tutuvchi ko'rsatmalarni o'z ichiga olgan hukumat farmoyishlari, bayonnomalar, yozma topshiriqlar, idoraviy hujjatlar, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining ko'rsatmalari va qarorlarini qabul qilish qat'iyan taqiqlanadi.

6-bandi: Ekologiya davlat qo'mitasi monitoring uchun mas'ul bo'lib, u muayyan hudud va har bir daraxt kesimida daraxtlarni kesish, shu jumladan, sanitariya maqsadlarida kesish uchun berilgan barcha ruxsatnomalarni qayd etishi lozim.

15-bandi: Daraxtlarni kesish uchun ruxsat olishning odatiy tartibi Ekologiya qo'mitasi tomonidan o'tkaziladigan xatlovdan o'tkazish tartibiga kiradi.

Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 1 martdaqi 86-sonli "Maxsus elektron tizim orqali ayrim ruxsatnomalarni berish tartibi to'g'risidagi yaqona nizomni tasdiqlash haqida"qi qarori.

Amaldagi huquqiy hujjat turli maqsadlarda, jumladan, o'simlik dunyosi turlarini yig'ish, shuningdek, tabiiy bog'lar, o'rmon xo'jaligi fondiga tegishli bo'lmagan daraxtlarni kesish uchun ruxsatnomalar berishga ruxsat beradi.

Xususan, amaldagi qarorning 14-ilovasida Qizil kitobga kiritilmagan va o'rmon xo'jaligi yerlarida joylashgan o'simlik turlarini yig'ish (tayyorlash) va (yoki) tabiiy muhitdan ajratib olish uchun yaroqli bo'lgan holatlar belgilangan;

Amaldagi qonunchilikning 15-ilovasida quyidagi holatlarda daraxtlarni kesishga ruxsat berilgan:

- o'rmon xo'jaligi fondi yerlarida joymagan daraxtlar va butalar;
- binolar va kommunikatsiyalarni qurish va rekonstruksiya qilishda uskunalar va qurilmalarning ishlashiga xalaqit beradigan daraxtlar va butalar;

- muhandislik tadqiqotlarini amalga oshirishga xalaqit beradigan daraxtlar va butalar.

Yuqorida qayd etilgan holatlar uchun daraxt va butalarni kesish uchun Yagona davlat xizmatlari markazi orqali maxsus ruxsatnoma olish zarur. Ariza topshirish va olib tashlanishi kerak bo'lgan daraxtlar va butalarni kesish maqsadlari va sonini aniqlash kerak.

Daraxtlar va butalarni sanitariya maqsadida tanasining bir qismini va (yoki) tag qismidan (qurigan va kasallangan daraxtlarni) kesish Davlat ekologiya qo'mitasi organlarining ruxsatnomasi asosida mazkur pasportning 6 va 7-bandlarida nazarda tutilgan to'lovlarsiz amalga oshiriladi. Daraxtlar va butalarning shoxlarini sanitariya maqsadida kesish yoki butashga ruxsatnoma talab etilmaydi.

Quyidagi turdagi yerlarga daraxtlarni kesish uchun ruxsat tatbiq qilinmaydi:

- xususiy yerlar (jismoniy va yuridik shaxslarga tegishli bo'lgan bog'lar, yer uchastkalari);
- pitomnik va plantatsiyalarda yetishtiriladigan daraxtlar, o'simliklar va butalar;
- o'rmon xo'jaligi fondi yerlarida yetishtiriladigan daraxtlar va butalar.

Qarorda o'rmon xo'jaligi fondiga kirmaydigan quyidagi daraxtlar va butalar ko'rsatilgan:

- shaharlardagi hamda boshqa aholi punktlaridagi daraxtlar va butazorlar, shuningdek, ko'kalamzorlashtirish uchun ekilgan o'simliklar;
- temir yo'llar va avtomobil yo'llarining, tabiiy va sun'iy suv oqimlarining, suv havzalarining hamda boshqa suv obyektlarining ajratilgan hududlaridagi ihota daraxtzorlar;
- Qishloq xo'jaligi dalalari atrofida o'sadigan daraxtlar va butalar.

Loyiha ishlab chiquvchisi Yagona davlat xizmatlari markaziga loyihaning batafsil tavsifi, loyihani amalga oshirish munosabati bilan kesiladigan daraxtlar/butalar soni ko'rsatilgan holda ariza berishi kerak. Ariza 5 ish kuni davomida ko'rib chiqiladi va markaz arizani ko'rib chiqish natijalari to'g'risida loyiha ishlab chiquvchisini xabardor qiladi.

4.5. Boshqa tegishli meyoriy hujjatlar qoidalar

Manfaatdor tomonlar bilan o'tkazilgan maslahatlashuvlar doirasida Loyiha uchun qo'llaniladigan boshqa bir qator huquqiy hujjatlar ham aniqlandi. Quyidagi jadvalda jamoat infratuzilmasi yaqinida qurilish ishlarini olib borishda amal qilish kerak bo'lgan boshqa amaldagi qonunchilik hujjatlari keltirilgan.

6-jadval: Boshqa amaldagi qonunchilik hujjatlari

Qonun hujjati	Loyihaga qo'llash
Arxeologik va madaniy meros	
O'zbekiston Respublikasining 2001 yil 30 avgustdagi 269-II-sonli Qonuni. 2001 yil 20 avgustda qabul qilingan "Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risida"gi qonun 2009 yilda moddiy madaniy meros bilan bir qatorda nomoddiy	9-ilovaning 33-bandida madaniy va arxeologik meros obyektlari uchun quyidagi bufer zonalar ko'rsatilgan: YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan xalqaro ahamiyatga ega obyektlar uchun 300 metrgacha; Tarixiy ahamiyatga ega obyektlar uchun 200 metrgacha; Davlat ahamiyatiga ega obyektlar uchun 100 metrgacha. Bufer zonalar turi va ahamiyatiga qarab kichikroq o'lchamda bo'lishi mumkin. Madaniy meros agentligi madaniy/arxeologik obyektning turi va joylashgan joyiga qarab bufer zonalarini ko'rib chiqish va belgilash uchun javobgardir.

Qonun hujjati	Loyihaga qo'llash
madaniy merosni ham himoya qiluvchi o'zgarishlar kiritildi.	
Qabristonlar	
O'zbekiston Respublikasining 2010 yil 27 dekabrda 276-son "Dafn etish va dafn ishi to'g'risida"gi Qonuni	<p>14-bandi: Qabristonlarda bog'dorchilik, qishloq xo'jaligi ekinlari yetishtirish, shuningdek, chorva boqish taqiqlanadi.</p> <p>15-bandi: Ko'milgan joylarning saqlanishi ustidan ekologik nazorat va sanitariya-epidemiologiya nazorati qonun hujjatlarida belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi va O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.</p> <p>16-bandia: Qabristonlarda boshqa tadbirlarni rejalashtirishdan oldin tegishli davlat organlari qabristonning zarur yer uchastkasida tekshirishlarni olib borishlari shart.</p>
Vazirlar Mahkamasining "Dafn etish va dafn ishi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 101-son qarori.	<p>6-bandi: Qabristonlar tuman, shahar davlat hokimiyati organlarining bevosita tasarrufida bo'ladi, ularga qabristonlarni zarur darajada saqlash va obodonlashtirish majburiyati yuklanadi.</p> <p>18-bandi: Qabristonlar buzib tashlanmaydi va doimiy suv bosish, ko'chiklar hamda boshqa tabiiy ofatlar xavf solgan taqdirda, belgilangan tartibda faqat tuman (shahar) davlat hokimiyati organlarining qaroriga binoan ko'chirilishi mumkin.</p> <p>19-modda: Agar muayyan aholi punktida tegishli diniy konfessiyaning ishlab turgan boshqa qabristoni bo'lmasa, qabristonni yopish, belgilangan tartibda yangi qabriston uchun yangi yer uchastkasi ajratilganidan keyin, tuman (shahar) hokimining qarori bilan amalga oshiriladi</p> <p>23-modda: Ilgari qabristonlar joylashgan hududlardan, ular ko'chirilgan paytdan boshlab yigirma yil o'tgandan keyin foydalanishga ruxsat beriladi. Ushbu holda mazkur hududlardan faqat manzarali yashil o'simliklar o'tqazish uchun foydalanish mumkin. Ushbu hududlarda bino va inshootlar qurish taqiqlanadi.</p>
Elektr uzatish havo liniyalari	
Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 26 dekabrda 1050-sonli "Elektr tarmoqlari obyektlarini muhofaza qilish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori.	<p>Mavjud EUHL uchun sanitariya-muhofaza zonasi uning quvvatiga bog'liq va quyidagicha belgilangan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 35 kV - 15 metr; • 110 kV - 20 metr; • 220 kV - 25 metr; • 500 kV - 30 metr.
Sug'orish va drenaj suv kanallari	
Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 12 dekabrda 981-sonli "O'zbekiston Respublikasida suv obyektlarining sanitariya-muhofaza zonalarini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori.	<p>Ichimlik, maishiy va davolash-sog'lomlashtirish maqsadlarda foydalaniladigan kanallarning sanitariya-muhofaza zonasining o'lchami geomorfologik, gidrogeologik sharoitlarni, unga tutash yerlardan foydalanish xususiyatini hisobga olgan holda belgilanadi va suvning normal sathidan quyidagi o'lchamlarda olinadi:</p> <p>sekundiga 50 dan 100 kub metrgacha suv o'tkazuvchi kanallar uchun - 50 - 70 metr;</p> <p>sekundiga 100 dan 150 kub metrgacha suv o'tkazuvchi kanallar uchun - 70 - 100 metr;</p> <p>sekundiga 150 kub metrdan ortiq suv o'tkazuvchi kanallar uchun - 100 - 150 metr.</p>

Qonun hujjati	Loyihaga qo'llash
	<p>Sug'orish va drenaj uchun ishlatiladigan kanallargacha bo'lgan minimal masofa, sanitariya muhofaza zonasining o'lchamlari quyidagicha bo'lishi kerak:</p> <p>umumiy chuqurligi 0,75 - 2 metr bo'lgan ikki yoki undan ortiq fermer xo'jaliklari va boshqa qishloq xo'jaligi tashkilotlariga normal suv sathi bo'ylab xizmat ko'rsatuvchi sug'orish tarmoqlari uchun - 5 metr;</p> <p>umumiy chuqurligi 2 - 5 metr bo'lgan kanallar va kollektor-drenaj tarmoqlari uchun oddiy suv sathi bo'ylab - 6,5 - 9 metr;</p> <p>umumiy chuqurligi 5 - 10 metr bo'lgan kanallar va kollektor-drenaj tarmoqlari uchun oddiy suv sathi bo'ylab - 9,5 - 12 metr.</p>
Suv / oqava suv quvurlari	
<p>Qurilish qoidalar (QQ): KMK 2.04.02-19</p>	<p>10.12-bandi quyidagilarni belgilaydi: yer osti suvlarining yaxshi himoyalangan manbalari (quduqlar, va boshqalar) uchun 30 metr bufer zonalar; va Yer osti suvlarining yomon himoyalangan manbalari (quduqlar) uchun 50 metr bufer zonalar.</p> <p>10.20-modda diametri 1000 mm bo'lgan magistral suv quvurlarining har ikki tomonidan 20 metr bufer zonasini belgilaydi.</p>
Telekommunikatsiya	
<p>O'zbekiston Respublikasining "Telekommunikatsiyalar to'g'risida"gi Qonuni</p>	<p>16-modda: Aloqa obyektlariga tegishli bo'lgan zarar ko'rgan aktivlar (kabellar, optik tolali kabellar) Loyihani ishlab chiquvchining qiymati bo'yicha, shu jumladan, zarur hollarda, aktivlarni ko'chirish xarajatlari qoplanadi.</p>
<p>Vazirlar Mahkamasining 1998 yil 15 maydagi "Telekommunikatsiya liniyalari va inshootlarini muhofaza qilish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi 210-son qarori.</p>	<p>10-modda: Har xil turdagi aloqa liniyalari uchun bufer zonalar:</p> <p>havo va yer kabellari uchun - har tomondan 2 metr;</p> <p>daryolar, ko'llar, suv omborlari, kanallarni kesib o'tishda - har tomondan 100 metr, dengiz kabel liniyalari uchun esa - 0,25 mil;</p> <p>kuchaytirgich va regeneratsiya punktlari xizmatlari ko'rsatilmaydigan yer usti va yer osti aloqa kommunikatsiyalari uchun - 3 metr.</p>
Gaz quvurlari	
<p>ShNK 2.04.08-13</p>	<p>Temir yo'llar va avtomobil yo'llari bo'ylab gaz quvurlarini qurish va ishlatishda 4.56 - 4.60-bandlarda ko'rsatilgan talablarga rioya qilish kerak. Yangi quvurlarni ko'chirish / qurish uchun talablar mavjud.</p>

4.6. YeTTBning Ishlash talablari

YeTTBning ko'chirish va tirikchilik manbalarini tiklash talablari birinchi navbatda IT5 – Yerni olib qo'yish, Yerdan foydalanish bo'yicha cheklovlar va majburiy ko'chirish va IT 10 - Axborotni oshkor qilish va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilishda keltirilgan.

IT5 "majburiy ko'chirish ta'siriga uchragan odamlar va ular ko'chirilgan hududlardagi aholi yashash punktlari uchun uzoq muddatli qiyinchiliklar va qashshoqlikka olib kelishi mumkinligini tan oladi. Majburiy ko'chirish deganda loyiha bilan bog'liq yerlarni olib qo'yish va/yoki yerdan foydalanishga cheklovlar natijasida jismoniy ko'chirish (aktivlar yoki resurslarni boy berish va/yoki daromad yoki

tirikchilik manbalarini boy berishga olib keladigan aktiv yoki resurslardan foydalanish imkoniyatini yo'qotish) tushuniladi"⁹.

IT5 talablari quyidagilardan iborat:

- Muqobil loyiha loyihasini o'rganish orqali majburiy ko'chirishni oldini olish yoki oldini olish imkoniyati bo'lmasa, minimallashtirish;
- Yer olib qo'yish yoki ta'sirga uchragan shaxslarning aktivlar va yerlardan foydalanishiga cheklovlar qo'yish natijasida yuzaga keladigan salbiy ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirlarni: (i) qoplash qiymati bo'yicha aktivlarni boy berish uchun kompensatsiya to'lash; va (ii) ko'chirish bo'yicha tadbirlar tegishli ma'lumotni oshkor qilish, maslahatlashuvlar va ta'sirga uchraganlarning xabardor ishtiroki bilan amalga oshirilishini ta'minlash yo'li bilan kamaytirish;
- Ko'chirilgan odamlarning turmush sharoiti va turmush darajasini ko'chishgacha bo'lgan darajaga qaytarish yoki iloji boricha yaxshilash; va
- Tegishli uy-joy bilan ta'minlash, shu jumladan ko'chib boradigan joylarda yashash huquqini ta'minlash orqali jismoniy ko'chirilgan odamlarning yashash sharoitlarini yaxshilash.

IT5 yer bilan bog'liq operatsiyalarning quyidagi turlari natijasida yuzaga keladigan jismoniy va/yoki iqtisodiy ko'chirishga nisbatan qo'llaniladi:

- qabul qiluvchi davlatning huquqiy tizimiga muvofiq ekspropriatsiya yoki boshqa majburiy tartib-taomillar orqali olingan yerga bo'lgan huquqlar yoki yerdan foydalanish huquqlari;
- Mulk egalari yoki yerga qonuniy huquqlarga ega bo'lganlar bilan kelishilgan holda ko'chirish yo'li bilan olingan yerga bo'lgan huquqlar yoki yerdan foydalanish huquqlari, shu jumladan mamlakat qonunchiligida tan olingan yoki tan olinishi mumkin bo'lgan odatiy yoki an'anaviy huquqlar, agar muzokaralar muvaffaqiyatsizligi natijasida ekspropriatsiya yoki boshqa majburiy jarayon yuzaga kelgan bo'lsa; va
- Bunday cheklash huquqlari muzokaralar, ekspropriatsiya, majburiy sotib olish yoki davlat tomonidan tartibga solish yo'li bilan olinganligidan qat'i nazar, odamlarning jismoniy aktivlar yoki tabiiy resurslardan foydalanish imkoniyatini yo'qotishiga olib keladigan cheklovlarni o'rnatish¹⁰.

IT10 Loyiha ishlab chiquvchilardan quyidagilarni talab qiladi:

- Mijozlarga o'z manfaatdor tomonlari, xususan, bevosita ta'sirga uchragan aholi yashash punktlari bilan konstruktiv munosabatlar o'rnatish va saqlab qolishga yordam beradigan manfaatdor tomonlarni jalb qilishga tizimli yondashuvni belgilash;
- Loyihaning butun amalga oshirish davri davomida loyihaning manfaatdor tomonlari (shu jumladan yerdan foydalanuvchilar) bilan samarali hamkorlik qilish uchun vositalarni taqdim etish;
- Tegishli ekologik va ijtimoiy ma'lumotlarning oshkor etilishini hamda loyihaning manfaatdor tomonlari bilan mazmunli maslahatlashuvlar o'tkazilishini va kerak bo'lganda maslahatlashuvlar orqali berilgan fikr-mulohazalar inobatga olinishini ta'minlash; va

⁹ YeTTB, 5-Ishlash talabi (YeTTB ning 2019 yil EIS da)

¹⁰ Bunga o'zlari egallab turgan yerga hech qanday qonuniy huquqi yoki da'vosi bo'lmaganlar kiradi

- Ta'sirga uchragan aholi yashash punktlari va boshqa manfaatdor tomonlarning shikoyatlariga javob berilishi va tegishli tarzda boshqarilishini ta'minlash.

Yer olish jarayoni uchun manfaatdor tomonlarning ishtiroki bilan bog'liq bo'lgan maxsus talablar ta'sirga uchragan shaxslarga huquqqa egalik qilish talablarini aniqlashda, kompensatsiya paketlari bo'yicha muzokarlarda, ko'chirish bo'yicha yordamni tanlashda va yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha taklif qilingan muddatlarni belgilashda ishtirok etish imkoniyatini ta'minlash zarurligini o'z ichiga oladi. YeTTB IT10 maqsadlariga mos keladigan natijalarga erishish uchun yerni olib qo'yish jarayonini amalga oshirish, monitoring qilish va baholash jarayonida maslahatlashuvlar davom etishi kerak.

4.7. YeTTBning 5 va 10-Ishlash talablari va milliy qoidalar o'rtasidagi tafovut tahlili

3.1-bo'limga kiritilgan O'zbekiston qonun hujjatlari YeTTBning ko'chirish va tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlarni o'tkazish bo'yicha bir qancha talablariga mos kelmaydi/qoplamaydi. O'zbekiston qonun hujjatlari va YeTTB talablari o'rtasidagi farqlar va tafovutlar quyidagi 9-jadvalda jamlangan.

7-jadval: Milliy qonun hujjatlari va YeTTB IT5 va IT10 talablari o'rtasidagi tafovutlar

Element	YeTTB IT5	O'zbekiston qonun hujjatlari	Tafovutlarni bartaraf etish choralari
Ko'chirishning oldini olish yoki minimallashtirish	Loyiha ¹¹ jismoniy va/yoki iqtisodiy ko'chirishga yo'l qo'ymasligi, va agar buning iloji bo'lmasa, uni minimallashtirishi kerak.	O'zbekiston hukumati mamlakatdagi barcha yer uchastkalarining egasi sifatida davlat va jamoat ehtiyojlari uchun, ayniqsa yer davlat xizmatlarini, hududning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash yoki muhim investitsiya loyihalarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan hollarda yer uchastkalarini olib qo'yishi mumkin.	Loyiha mahalliy erdan foydalanuvchilarga barcha ta'sirlarni ko'rib chiqadi va ta'sirlarning oldini olish yoki minimallashtirish uchun yo'lning yakuniy loyahasini tasdiqlash bosqichida eng yaxshi variantni taklif qiladi.
Rejalashtirish jarayoni	Loyiha loyiha bilan bog'liq xavf va ta'sirlarga uchramasligi uchun ko'chirish/tirikchilik manbalarini tiklash rejasini ishlab chiqishi kerak.	O'zbekiston hukumati faqat belgilangan tartib-taomillarga muvofiq yerga bo'lgan huquqni olishni va ta'sirga uchragan odamlarga kompensatsiya puli to'lanishini ta'minlashni talab qiladi.	Yakuniy loyiha asosida YQ IT5 talablariga muvofiq TTR/KHR tayyorlaydi. YeTTB rejaga rozilik berish kerak bo'ladi, shundan so'ng YQ va YeTTB axborotni oshkor qiladi.
Kompensatsiya olish huquqiga egalik	Loyihani potentsial ta'sirga uchrashiko'rsatishi mumkin bo'lgan odamlarni/barcha yerdan	Boshqa barcha ta'sirga uchragan shaxslar (masalan, yer olib qo'yish tufayli ishini yo'qotgan ishchilar) kompensatsiya olish huquqiga ega emaslar.	Loyiha barcha yerdan foydalanuvchilarni YeTTB IT5 ga muvofiq kompensatsiya olish huquqiga ega ekanligini aniqlaydi. Bularga yerning

¹¹ YeTTB PR 5 ga muvofiq "Loyiha" atamasi "mijoz", ya'ni ko'chirish uchun mas'ul bo'lgan ijrochi agentlik yoki viloyat hokimligini anglatadi.

Element	YeTTB IT5	O'zbekiston qonun hujjatlari	Tafovutlarni bartaraf etish choralari
	foydalanuvchilarni sinchiklab o'rganishi va kompensatsiya olish huquqiga ega bo'lganlarning huquqlar matritsasini tuzishi kerak.		qonuniy egalari, ijarachilar (ijara beruvchilar) va yerdan norasmiy foydalanuvchilari kiradi.
Ko'chirilgan odamlar uchun kompensatsiya va imtiyozlar	Loyiha iqtisodiy ko'chirishga uchragan jamolar va odamlarga mulklarini boy berganligi uchun to'liq qoplash qiymati bo'yicha kompensatsiyani taklif qiladi va ko'chirish paytida har qanday boy berilgan daromadlarini qoplaydi.	Amaldagi qonun hujjatlari quyidagilarni qamrab olishni nazarda tutadi: Ta'sirga uchragan inshootlar/ekinlar/mol-mulklar uchun to'liq bozor qiymati; Yerga bo'lgan huquq (chunki yer o'rniga yer berish shaklidagi kompensatsiya endi amal qilmaydi); O'tish davri uchun yordam (jismoniy ko'chirish yoki iqtisodiy ko'chirish natijasida zarur bo'lgan transport, vaqtincha ijara haqini qoplash); iqtisodiy ko'chirishga uchragan odamlar uchun 1 yil davomida boy berilgan daromad qoplanishi kerak; TUSH va Loyihani ishlab chiquvchi o'rtasidagi o'zaro kelishuvga nazarda tutilgan boshqa tegishli xarajatlar.	Barcha TUSHlarga yetkazilgan zararlar to'liq qoplash qiymati bo'yicha qoplanadi.
Tirikchilik manbalari boy berilgani uchun kompensatsiya	Tirikchilik manbalari boshqa joyga ko'chirilgan taqdirda, Loyihani TUSH uchun yer berish shaklidagi kompensatsiya/pulsiz kompensatsiyani taklif qiladi.	Yer ijarasi (davlatdan ijaraga olingan) yerni boy berish uchun pul shaklida qoplanadi. TUSHga ta'sirga uchragan yer/ekin/daraxt/inshoot kompensatsiya va o'tish davri uchun yordam berilishi kerak. Tirikchilik manbalari uchun kompensatsiya nazarda tutilmagan. Biroq, qonunchilik, agar TUSH uchun boshqa har qanday moddiy yordam zarur bo'lsa, LQQni qo'llab-quvvatlash uchun har qanday yordamni	Loyiha barcha kompensatsiya olishga huquqiga ega bo'lgan odamlarga mavjud va istiqboldagi tirikchilik manbalari boy berilgani uchun kompensatsiya beradi.

Element	YeTTB IT5	O'zbekiston qonun hujjatlari	Tafovutlarni bartaraf etish choralari
		(pul/natural shaklda) ko'rsatishga imkon beradi.	
Ijtimoiy-iqtisodiy baholash	Loyihaning ta'siriga uchragan odamlar, jumladan, yerni olib qo'yish va yerdan foydalanishni cheklash bilan bog'liq ta'sirlar bo'yicha ijtimoiy-iqtisodiy bazaviy baholashni amalga oshirish.	Ko'rib chiqilmagan.	Barcha aniqlangan TUSH bo'yicha ijtimoiy-iqtisodiy so'rovlar o'tkazilishi kerak. TUSHni IE baholash asosida uy xo'jaliklariga tegishli yordam taklif qilinishi kerak. Odamlarning sharoiti loyiha boshlanishidan oldin qanday bo'lsa, loyihadan keyin ham xuddi shunday yoki yaxshiroq bo'lishi kerak.
Kompensatsiya to'lovlari	Loyiha faqat barcha kompensatsiyalar to'langanidan keyin yerni egallashi kerak.	Yerni hozirgi egasidan olib qo'yish va ko'chirish faqat kompensatsiya berilgandan keyin amalga oshirilishi mumkin.	Tafovut yo'q. Kompensatsiya to'lovlari amalga oshirilmaguncha va mulk/hudud bo'shatilmaguncha hech qanday qurilish amalga oshirilmaydi.
Imtiyozlar berish	Ko'chirilgan shaxslarga loyihadan imtiyozlar ¹² from olish imkoniyati berilishi kerak	Ko'rib chiqilmagan.	Tegishli hollarda, Loyiha TUSH uchun loyiha imtiyozlaridan foydalanish imkoniyatini beradi. Imtiyozlar doimiy ravishda maslahatlashuvlarda ishtirok qilishga qo'shish, ishga yollashda ustuvorlikni ularga berish va tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlarga ularni qo'shishdan iborat. Odamlarning sharoiti loyiha boshlanishidan oldin qanday bo'lsa, loyihadan keyin ham xuddi shunday yoki yaxshiroq bo'lishi kerak.
Ta'sirga uchragan aktivlarni xatlovdan o'tkazish va	Loyiha barcha aniqlangan TUSH uchun ro'yxatga olishni to'xtatish	Mahalliy qonunchilikka ko'ra, ro'yxatga olishni to'xtatish sanasi talab qilinmaydi. Xatlov Loyiha ishlab chiquvchisi yoki yerni olib	Loyiha barcha aniqlangan yerdan foydalanuvchilar bilan muzokaralar olib boradi, ro'yxatga olishni

¹² Imtiyozlar yashash joyiga yaqin ish o'rinlarga ishga joylashtirish, korporativ ijtimoiy mas'uliyat imkoniyatlari va loyihaga xos imtiyozlar, masalan, yaxshilangan yo'l qatnovini o'z ichiga olishi mumkin.

Element	YeTTB IT5	O'zbekiston qonun hujjatlari	Tafovutlarni bartaraf etish choralari
ro'yxatga olishni to'xtatish sanasini belgilash	sanasini e'lon qilishi va xatlov o'tkazishi kerak. Xatlov YQ tomonidan mulk egasi ishtirokida o'tkazish.	qo'yishni so'ragan tashkilot hisobidan o'tkaziladi.	to'xtatish sanasini kelishib oladi va uni ommaga oshkor qiladi.
Zaif guruhlar	Zaif guruhlar kompensatsiya olish huquqlaridan xabardor bo'lishlari kerak. Bundan tasqari, loyiha ishlab chiquvchisi TUSHning asosiy ehtiyojlariga qarab, kompensatsiyadan tashqari qo'shimcha yordam ko'rsatishi kerak.	Mahalliy qonunchilikda zaif guruhlariga moddiy bo'lmagan shakldagi qo'shimcha yordam kabi maxsus yordam talab qilinmagan. TUSHlarga qo'shimcha yordam ko'rsatish loyiha ishlab chiquvchiga bog'liq.	Aniqlangan zaif guruhlariga YeTTB talablariga muvofiq yordam ko'rsatiladi.
Axborotni oshkor qilish	Loyiha muntazam ravishda manfaatdor tomonlar, shuningdek, TUSH bilan uchrashuvlar tashkil qilishi va ularni Loyihaning amalga oshirib borilishi haqida xabardor qilishi kerak.	Amaldagi qonunchilikka muvofiq (781-sonli Qonun) Loyihani ishlab chiquvchisi TUSH bilan muntazam aloqada bo'lishi kerak. Yerni olib qo'yish to'g'risidagi ma'lumotlar mahalliy hokimiyat organlarining veb-saytlarida ommaviy ravishda e'lon qilinishi kerak.	Loyiha TTR/KHR jarayoni uchun manfaatdor tomonlar matritsasi tuzishi va barcha tegishli manfaatdor tomonlar bilan mazmunli maslahatlashuvlar o'tkazishi kerak. YQ va YeTTB veb-saytlarida hamda manfaatdor tomonlarga oshkor etilishi shart.
Manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar	Loyiha barcha TUSH loyiha dastlabki bosqichida xabardor qilinishini va ular bilan maslahatlashuvlar olib borilishini ta'minlashi kerak.	Tafovutlar yo'q. 781-sonli Qonun talablaridan kelib chiqqan holda, loyiha ishlab chiquvchisi yerni olib qo'yish uchun ko'pchilikning roziligini olish uchun rejalashtirish bosqichida TUSH bilan jamoatchilik eshituvini o'tkazishi kerak.	Farqlar/tafovutlar yo'q
Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi	Loyiha i IT5 va IT10 ga muvofiq manfaatdor tomonlar va TUSH bilan aloqa qilish mexanizmini yaratishi kerak. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi orqali olingan barcha	Qonunga ko'ra, Tirikchilik manbalarini boy berish bilan bog'liq shikoyatlarni hal qilishning rasmiy mexanizmi mavjud emas. Biroq, Loyiha ishlab chiquvchi butun ko'chirish jarayoni davomida LTSh bilan aloqada bo'lishi kerak.	Loyiha mustaqil ShHM yaratadi va Shikoyatlar jurnalini yuritadi. Bu LTShga Loyiha ishlab chiquvchisi yoki uning Bosh pudratchisi bilan bevosita muloqot qilish imkonini beradi.

Element	YeTTB IT5	O'zbekiston qonun hujjatlari	Tafovutlarni bartaraf etish choralari
	shikoyatlar o'z vaqtida ko'rib chiqilishi kerak.	Bundan tashqari, LTSh har qanday tegishli davlat tashkilotiga shikoyat berish huquqiga ega.	
TTR/KHRni amalga oshirish monitoringi	Barcha bosqichlarda: kompensatsiya to'lovlarini amalga oshirish, monitoring qilish va baholash bo'yicha maslahatlashuvlarni olib borish shart.	Monitoring talab qilinmaydi.	YQ TTR/KHRni tayyorlash va amalga oshirishni monitoring qilish va baholash uchun maxsus reja tuzadi. Hisobot har chorakda topshiriladi; va keyin kompensatsiyalar to'langanidan so'ng – har 6 oyda

5. Retseptorlarni xaritalash va Loyiha ta'siri

Umumiy uzunligi 84 kilometr bo'lgan 4R156 yo'li Xorazm viloyatining 5 ta tumani – Urganch, Xonqa, Bog'ot, Xazorasp va To'prakqal'a hamda Qoraqalpog'iston Respublikasining To'rtko'l tumanini kesib o'tadi.

Yo'lining atrofidagi hududlardan turli xil retseptorlar yoki ijtimoiy infratuzilma turlari foydalanadi, shu jumladan qishloq xo'jaligi fermalari, yashash joylari, savdo binolari, qabristonlar va boshqalar. Bundan tashqari, hozirgi yo'lining bufer zonasi yaqinida kommunal obyektlar joylashgan va ko'pincha norasmiy meva va sabzavotlarni sotuvchilarni yo'lining turli qismlarida savdo qilishini ko'rish mumkin.

Texnik-iqtisodiy asoslashda 84 km yo'l 4 qismga bo'lingan va kengaytirishning bir qancha variantlari taklif qilingan.

8-jadval: Yo'l uchastkasi va taklif qilingan loyiha variantlari

Yo'l uchastkasi	1-loyiha	2-loyiha	3-loyiha	4-loyiha
II-tur (2-11 km)	Yo'lining kengligi 15 metrgacha	Yo'lining kengligi 42 metrgacha	Yo'lining kengligi 65 metrgacha	-
III-tur (11-53 km)	Yo'lining kengligi 15 metrgacha	Yo'lining kengligi 28 metrgacha	Yo'lining kengligi 42 metrgacha	-
IV-tur (53-73 km)	Yo'lining kengligi 15 metrgacha	Yo'lining kengligi 28 metrgacha	Yo'lining kengligi 42 metrgacha	Yo'lining kengligi 65 metrgacha
V-tur (73-84 km)	Yo'lining kengligi 15 metrgacha	Yo'lining kengligi 65 metrgacha	-	-

Har bir yo'l uchastkasi uchun retseptorlar xaritasi D ilovasida tasvirlangan.

a) Aholi yashash punktlari

Taklif etilayotgan yo'l Qoraqalpog'iston Respublikasi (To'rtko'l tumani) va Xorazm viloyati (Urganch shahri, Urganch tumani, Xonqa tumani, Bog'ot tumani, Xazorasp tumani va To'prakqal'a tumani) hududini kesib o'tadi. Taklif etilayotgan yo'l yaqinida 12 ta mahalla mavjud. Ushbu mahallalarning barchasi yo'lining bevosita ta'siriga uchragan deb hisoblanadi ("BTU Mahallalari").

b) Madaniy meros

Turizm va Madaniy meros ishlari vazirligi¹³, huzuridagi Madaniy meros agentligining javobiga ko'ra, Bog'ot tumanida 3 ta, Xazorasp tumanida 3 ta inshoot va To'proqqal'a tumanida 1 ta obida mavjud. Aniqlangan madaniy meros obyektlari ro'yxati va tavsifi quyidagi bo'limlardagi jadvallarda keltirilgan.

Ushbu madaniy obyektlarga mahalliy ahamiyatga ega maqomi berilgan. Bundan tashqari, yo'l bo'ylab bir nechta yodgorliklar va haykallar kuzatilgan. Ehtimol, ular yo'lning burchaklarini bezash uchun joylashtirilgan va tarixiy yoki madaniy ahamiyatga ega emas.

Madaniy yodgorlik/haykallar bilan bir qatorda Loyiha hududi bo'ylab 10 ta qabriston kuzatildi. Islom madaniyatiga ko'ra, qabriston yonida dafn marosimini o'tkazish uchun masjid bor. Shuningdek, qabristonlarga ulanmagan boshqa masjidlar ham ta'sirga uchrashi mumkin. Qurilish bosqichida pudratchilar masjidlar, qabristonlar va boshqa madaniy meros ob'ektlari yaqinida va diniy va boshqa tadbirlar vaqtida qurilish ishlaridan voz kechishlari kerak.

c) Optik tolali kabellar va mahalliy aloqa kabellari

“O'zTelekom” AK tuman bo'limi vakillari bilan maslahatlashuvlar o'tkazish natijasida 2022 yil 10 noyabr kuni maydonchani tekshirish paytida 17 ta optik tolali kabellar, shuningdek, 7 ta mahalliy aloqa kabellari o'rnatilgan joy aniqlandi.

d) Irrigatsiya va drenaj kanallari

Suv xo'jaligi vazirligi huzuridagi Amudaryo suv havzasi boshqarmasi 4R156 yo'li bo'ylab joylashgan barcha suv obyektlarining ro'yxatlarini, shuningdek koordinatalarini taqdim etdi. 21 irrigatsiya kanali va 21 drenaj kanali mavjud. Bular Majburiy ko'chirishning bir qismi emas, sug'orish uchun suv resurslaridan foydalanish imkoniyati bundan mustasno (iqtisodiy ko'chish). IEA pudratchiga kanallarni bezovta qilmaslik, agar buzilish kutilsa, muqobil suv ta'minoti mavjudligini ta'minlash va kanallarni tiklashni buyuradi. Bundan tashqari, drenaj kanallari toza bo'ladi, pudratchi tomonidan qo'shilgan alternativalar va yo'l bo'yidagi hududlar yaxshi drenajlanadi. EIBRga muvofiq, sug'orish kanallari ham, drenaj kanallari ham loyni yig'ish usullarini (masalan, loy to'siqlari) ushlash va eroziv materiallarni o'z ichiga olishi kerak.

e) Suv ta'minoti va oqava suv quvurlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi “O'zSuvTa'minot¹⁴” boshqarmasi bilan o'tkazilgan maslahatlashuvlarda “Tuyamun – Nukus” D-1420 mm markaziy suv quvurining mavjud avtomobil yo'li bilan kesishmasi borligi ma'lum qilindi. 2022 yil 11 noyabr kuni Xorazm viloyati boshqarmasi vakillari bilan obyektни tekshirish chog'ida Juru jamoasi 4R156 bo'ylab mavjud suv va oqava suv quvurlarini qayd etdi. Mavjud suv quvurlari mahalliy aholini ichimlik suvi bilan ta'minlaydi. Bitta oqava suv quvuri Urganch shahrida aniqlandi.

f) Gaz quvurlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi “Hududgaz” AJ boshqarmasi 4R156ning oxirgi uchastkasida ushbu boshqarmaga tegishli gaz quvurlari yo'qligini ma'lum qildi¹⁵.

¹³ 2022 yil 17 noyabrda No01-09/3853 -sonli javob xati

¹⁴ KM-0210/3356-sonli javob xati

¹⁵ 28-02-07-684/4292-sonli javob xati

Ayni paytda “Hududgaz Xorazm” javob xatida¹⁶ tumanlar (Xonqa, Bog‘ot, Xazorasp va Urganch shaharlari) bo‘ylab aholini gaz bilan ta‘minlaydigan barcha mavjud gaz quvurlari ro‘yxatini taqdim etdi.

g) Elektr uzatish havo liniyalari

“O‘zbekiston Milliy elektr tarmoqlari”ning (MET) tegishli bo‘limlari bilan maslahatlashuvlar natijasida 2 turdagi mintaqaviy (asosiy) va mahalliy bo‘lgan EUHL borligi aniqlandi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi MET boshqarmasidan ma‘lum qilishlaricha¹⁷, 110 kV “To‘rtko‘l-1” EUHL liniyasi To‘rtkul tumanidagi mavjud 4R156 yo‘l bilan parallel ravishda o‘tadi. Qoraqalpog‘iston boshqarmasi¹⁸ balansida asosiy/mintaqaviy EUHLlar mavjud emas.

h) Uy-joylar

Mavjud yo‘l bo‘ylab, 4R156 ga turli masofalarda oylashgan bir qator uylar kuzatildi. Ba‘zi uylar yo‘ldan yer uchastkalar bilan ajratilgan bo‘lib, ularda yer egalari issiqxonalar quradi, qishloq xo‘jaligi ekinlari va mevali daraxtlar yetishtiradi. Ba‘zi uylar 4R156 dan devor bilan ajratilgan. Bunday amaliyot xavfsizlik maqsadida qo‘llaniladi. Scoping va Ish hajmini aniqlash va EITB bosqichlarida o‘tkasilagn maydonchani kuzatish ishlari davomida uylar yo‘lga yaqin joyda (2-5 metr masofada) joylashgan holatlarni ham kuzatildi.

i) Savdo-sotiq biznesi

Yo‘l bo‘yida savdo-sotiq biznesiga ega bo‘lish biznesning eng daromadli turlaridan biridir. Maydonchani kuzatish ishlari davomida Savdo-sotiq biznesining turli turlari kuzatildi. Xususan, biznesning eng ommabop va keng tarqalgani xususiy yoqilg‘i quyish shoxobchalari, shuningdek, kichik konteyner do‘konlaridir.

Kichik do‘konlar yo‘lning bufer zonasida, ya‘ni yo‘lning yonida joylashgan. Kichik do‘konlar egalari bilan maslahatlashuvlar chog‘ida ma‘lum bo‘ldiki, mahalliy hokimiyat ularga ko‘chma do‘konlar qurishga ruxsat beradi, shuning uchun yo‘l kengaytirilsa, ularni boshqa joyga ko‘chirish oson bo‘ladi. Bunday do‘konlarning deyarli barcha turlari har kuni 24 soat davomida ishlaydi.

Kichik ko‘chma do‘konlardan tashqari, mavjud yo‘lning bufer zonalarida sabzavot va mevalarni sotadigan ko‘plab norasmiy sotuvchilar mavjud.

Yoqilg‘i quyish shoxobchalari biroz uzoqroqda joylashgan. Ularning asosiy qismi gaz quyish shoxobchalaridir. Yoqilg‘i quyish shoxobchalari egalari bilan joylarda o‘tkazilgan kuzatishlar va maslahatlashuvlar natijasida shoxobchalarga gaz yetkazib beruvchi quvurlar shoxobchalarning orqa tarafidan joylashtirilgan. Mavjud yo‘l chetidan keladigan gaz quvurlari yo‘q.

Yoqilg‘i quyish shoxobchalari va kichik do‘konlar bilan bir qatorda avtomobillarni ta‘mirlash va oziq-ovqat do‘konlari va turli xil savdo binolari mavjud. Bundan tashqari, tijorat maqsadlarida yangi binolar qurish holatlari ko‘p.

j) Qishloq xo‘jaligi maydonlari

Mavjud yo‘l bo‘ylab turli xil qishloq xo‘jalik fermalar kuzatiladi. Yo‘lni kengaytirish ishlari barcha qishloq xo‘jaligi maydonlariga ta‘sir qilishi mumkin. Bundan tashqari, EIBR har doim texnika va

¹⁶ 02-12-106/4535-sonli javob xati

¹⁷ 2022 yil 14 noyabrda AA01-06/4562-sonli javob xati

¹⁸ 02-03/716-sonli javob xati

ishchi kuchiga yo'ldan foydalanish imkoniyatini ta'minlashni talab qiladi, ayniqsa, bu hududda hosil yeg'ish mavsumlarida fermer xo'jaliklarining iqtisodiy faolligini va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotishni imkon qadar kamaytirish uchun.

9-jadval. 4R156 yo'li bo'ylab retseptorlarning fotosuratlari

Aholi yashash punktlari

Madaniy meros

Ommaviy foydalanish muassasalari

Jamoat infratuzilmasi

Tijorat inshootlari

Qishloq xo'jaligi maydonlari

6. Ta'sirga uchragan odamlar va aktivlar-Ta'sir koridorida

Joriy loyiha bo'yicha ko'chirish hajmi Yerni ajratib berish asosida baholanadi. Texnik-iqtisodiy asoslashda 4R156 yo'li 4 ta qismga (II, III, IV va V-turlar) bo'lindi. Har bir qismda kengaytirishning 2-3 varianti mavjud. Quyidagi jadvallarda batafsil baholash taqdim etilgan, ya'ni yo'lining barcha 4 ta qism uchun taklif qilingan har bir loyiha uchun sonlar.

6.1. II-tur 2-11 km

10-jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: II-tur 2-11 km

II-TUR 2-11 km				
Ta'mirlash - yo'lining markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'ning kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiralik uylar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	16	1	Yo'q	
Konteyner-do'konlar mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgan.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	Yo'q	Yo'q	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	1	Yo'q	2	12
*Izoh: Yer osti quvurlari va aloqa kabellarining kesishuvlari va favqulodda nazorat punktlari tegishli tashkilotlar tomonidan ta'minlanadi.				
II-TUR 2-11 km				
Yo'ning markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan yo'ning kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiralik uylar	
Soni	27		Yo'q	
Yo'ning kengaytirilishi 27 ta uy-joyga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, qolgan 12 ta uy-joy yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan.				
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	20	13	2	
Yoqilg'i quyish shoxobchalarining 1 tasining butun yer maydonini olib qo'yish kerak bo'ladi.				

Yo'lining kengaytirilishi 13 ta tijorat inshootiga ta'sir ko'rsatadi. Qolgan 5 ta tijorat binolari yo'lining kengaytirish rejalashtirilgan maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan, lekin yo'l ularni kesib o'tmaydi.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	2486		614	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	3.36	6.55	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	3		1	
Yo'lni rejalashtirilgan kengaytirilishi 1 ta kasalxona va 2 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi.				
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	9	5	3	28
* Izoh: Yer osti quvurlari va aloqa kabellarining kesishuvlari va favqulodda nazorat punktlari tegishli tashkilotlar tomonidan ta'minlanadi.				
II-TUR 2-11 km				
Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Aholi yashash punktlarida texnik-iqtisodiy asoslash hisobotiga ko'ra 65 metrga kengaytirish hisobga olinmaydi.				
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	Yo'q	Yo'q	Yo'q	
Aholi yashash punktlarida texnik-iqtisodiy asoslash hisobotiga ko'ra 65 metrga kengaytirish hisobga olinmaydi.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	2775		2637	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	6.70	17.11	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	3		1	
1 ta kasalxona va 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkasi ta'sirga uchraydi.				
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari

Soni	9	6	3	31
* Izoh: Yer osti quvurlari va aloqa kabellarining kesishuvlari va favqulodda nazorat punktlari tegishli tashkilotlar tomonidan ta'minlanadi.				

Ba'zi madaniy meros obyektlari II-tur 2-11 km kengaytirish variantlari ta'siriga uchraydi. Ta'sir quyidagicha bo'ladi:

II-TUR 2-11 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi		
Qabristonlar		
Soni	2 (Ta'siriga uchragan maydon 0,33 ga ni tashkil qiladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Soni	Yo'q	Yo'q
II-TUR 2-11 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi		
Qabristonlar		
Soni	2 (Ta'siriga uchragan maydon 0,74 ga ni tashkil qiladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Soni	Yo'q	Yo'q

6.2. Tur 11-53 km

11-jadval. Ta'siriga uchragan odamlar va mulk obyektlari: III-tur 11-53 km.

III-TUR – 11-53 km			
Ta'mirlash - yo'lining markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi			
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar
Soni	Yo'q		Yo'q
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)
Soni	13	Yo'q	4
Konteyner-do'konlar mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgan. Yo'lni ta'mirlash ishlari 4 ta yoqilg'i quyish shoxobchalarining yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi.			
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar
Soni	412		Yo'q
107 ta daraxtning yon tomondagi shoxlari kesiladi va yo'lni ta'mirlash ishlari 305 ta daraxtga bevosita ta'sir ko'rsatadi.			
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar
Soni	Yo'q	Yo'q	Yo'q
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar
Soni	Yo'q		1

Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	5	2	36
*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.				
III-TUR – 11-53 km				
Yo'lining markaziy chizig'idan 28 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	
Soni	6		N/A	
Yo'lining kengaytirilishi 6 ta uy-joyga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Biroq, 12 ta uy-joy yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan bo'ladi, lekin yo'l ularni kesib o'tmaydi.				
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	44	2	6	
Konteyner-do'konlar mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgan. Yo'lining kengayishi 1 ta tijorat binosiga ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, 15 ta tijorat inshooti yo'lining kengaytirilgan maydoniga yaqin (5 metrdan kam) joylashgan. Yo'lining kengaytirilishi 4 ta yoqilg'i quyish shoxobchalarining yer uchastkalari va 2 ta yoqilg'i quyish shoxobchalari binolariga ta'sir ko'rsatadi.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	5302		1718	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	0.05	0.43	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	3		5	
Yo'lining kengaytirilishi 2 ta maktab va 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi.				
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	5	3	49
*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.				
III-TUR – 11-53 km				
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	

Soni	53		Yo'q	
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	44	45	7	
Yo'lining kengaytirilishi 53 ta uy-joyga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Qolgan 93 ta uy-joy va 3 ta ko'p qavatli kvartirali uy yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan hududga yaqin (5 m dan kam) joylashgan.				
Yo'lining kengaytirilishi 4 ta yoqilg'i quyish shoxobchasining 3 ta binosi yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi.				
45 ta tijorat inshootiga yo'lining kengaytirilishi bevosita ta'sir ko'rsatadi. Qolgan 24 ta tijorat binolari yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	6388		2809	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	19.34	32.51	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	5		5	
Rejalashtirilgan yo'lining kengaytirilishi 1 ta kasalxona, 3 ta maktab va 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi.				
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	6	8	57
*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvtamot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.				

Ba'zi madaniy meros obyektlari III-tur 11-53 km kengaytirish variantlari ta'siriga uchraydi. Ta'sir quyidagicha bo'ladi:

III-TUR – 11-53 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 28 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi		
<i>Yo'lining kengaytirilishi 2 ta maktab va 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga ta'sir qiladi.</i>		
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Soni	2	1
III-tur – 11-53 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi		
Qabristonlar		
Soni	1 (Ta'siriga uchragan maydon 0,1 ga ni tashkil qiladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Soni	4	1

6.3. IV-Tur 53-73 km

12 -jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: IV-tur- 53-73 km

IV-TUR - 53-73 km				
Ta'mirlash - yo'lining markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	2	Yo'q	Yo'q	
Konteyner-do'konlar mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgan.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	694			
369 ta daraxtning yon tomondan shoxlari kesiladi va 325 ta daraxtga loyiha doirasida amalga oshirilyotgan ta'mirlash ishlari bevosita ta'sir ko'rsatadi.				
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	Yo'q	Yo'q	Yo'q	
Qishloq xo'jaligi yerlari yo'lining kengaygan qismiga borish mumkin bo'lgan masofada joylashgan.				
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	2	Yo'q	33
<i>*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.</i>				
IV-TUR - 53-73 km				
Yo'lining markaziy chizig'idan 28metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	
Soni	22		Yo'q	
Yo'lining kengaytirilishi 14 ta uy-joyga ta'sir ko'rsatadi. 4 ta xo'jalik er uchastkalariga ta'sir ko'rsatishi kutilmoqda va 4 ta xo'jalik yo'lini rejalashtirilgan kengaytirish maydoniga yaqin joylashgan bo'lib, ularga yo'lining kengaytirilishi bevosita ta'sir ko'rsatmaydi.				
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	8	10	1	
Konteyner-do'konlar mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgan.				
Yo'lini kengaytirish 12 ta yer uchastkasi va 8 ta tijorat ob'ekti binosiga ta'sir ko'rsatadi. Boshqa 10 ta tijorat binolari yo'lini rejalashtirilgan kengaytirish maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan.				

Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	1770		457	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	2.77	0.63	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	3		Yo'q	
Yo'lni rejalashtirilgan kengaytirilishi 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasi va 2 ta maktabning yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi				
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	2	1	46
*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.				
IV-TUR - 53-73 km				
Yo'lning markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan yo'lning kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	
Soni	131		Yo'q	
Yo'lning kengaytirilishi 50 ta uy-joyga bevosita ta'sir ko'rsatadi. 81 ta uy yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan, biroq uo'l uni kesib o'tmaydi.				
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	Yo'q	72	1	
Yo'lning kengaytirilishi 72 ta tijorat inshootiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Boshqa 10 ta tijorat binolari yo'lni rejalashtirilgan kengaytirish maydoniga yaqin (5 m dan kam) joylashgan.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	1739		1465	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	15.04	9.73	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	7		Yo'q	
Yo'lni rejalashtirilgan kengaytirilishi 2 ta maktabgacha ta'lim muassasasi, 1 ta shifoxona va 4 ta maktabning yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi.				
Kommunal xizmatlar	Gaz quvurlari	Suv quvurlari	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	2	1	57

<i>*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.</i>				
IV-TUR - 53-73 km				
Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Texnik-iqtisodiy asoslash hisobotiga ko'ra, aholi yashash punktlarida 65 metrga kengaytirish ko'rib chiqilmaydi.				
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	Yo'q	Yo'q	Yo'q	
Texnik-iqtisodiy asoslash hisobotiga ko'ra, aholi yashash punktlarida 65 metrga kengaytirish ko'rib chiqilmaydi.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	1774		2678	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	23.90	36.68	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	9		Yo'q	
Yo'lni rejalashtirilgan kengaytirilishi 1 ta kasalxona, 4 ta maktab va 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga ta'sir ko'rsatadi. Yo'lni rejalashtirilgan kengaytirilishi 1 ta maktab va 2 ta maktabgacha ta'lim muassasasi binolariga ta'sir ko'rsatadi.				
Kommunal xizmatlar	Gaz quvurlari	Suv quvurlari	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	2	1	65
<i>*IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.</i>				

Ba'zi madaniy meros obyektlari IV-tur 53-73 km kengaytirish variantlari ta'siriga uchraydi. Ta'sir quyidagicha bo'ladi:

IV-TUR - 53-73 km
Yo'lining markaziy chizig'idan 28 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi
Qabristonlar

Soni	2 (Ta'sirga uchragan maydon 0,15 ga ni tashkil qiladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Soni	Yo'q	Yo'q
IV-TUR - 53-73 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi		
Qabristonlar		
Soni	4 (Ta'sirga uchragan maydon 0,75 ga ni tashkil qiladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Yo'q	Yo'q	Yo'q
IV-TUR - 53-73 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi		
Qabristonlar		
Soni	5 (Ta'sirga uchragan maydon 2,21ga ni tashkil qiladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyatga ega
Soni	Yo'q	Yo'q

6.4. V-tur 73-84 km

13-jadval. Ta'sirga uchragan odamlar va mulk obyektlari: V-tur 73-84 km

V-TUR - 73-84 km				
Ta'mirlash - yo'lining markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi				
Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiralik uylar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)	
Soni	1	Yo'q	Yo'q	
Konteyner--do'kon mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgani uchun bevosita ta'sirga uchraydi.				
Daraxtlar	Manzarali/dekorativ		Mevali daraxtlar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Boshqa inshootlar	
Soni	Yo'q	Yo'q	Yo'q	
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar	
Soni	Yo'q		Yo'q	
Kommunal xizmatlar	Gaz	Suv	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari
Soni	Izohga qarang	1	Yo'q	1

**IZOH: Yer osti gaz quvurlari, suv quvurlari, oqava quvurlari va aloqa kabellari yotqizilgan yer uchastkalari to'g'risidagi ma'lumotlar "Hududgaz" AJ, "O'zsuvta'minot" AK va "O'zbektelekom" AK tomonidan ko'rib chiqilmoqda. Gaz quvurlari joylashgan nuqtalarning soni keyinchalik EITBning yakuniy bosqichida "Hududgaz"ning tuman boshqarmalari tomonidan tegishli ma'lumotlar taqdim etilishi bilan oq qo'shiladi.*

V-tur - 73-84 km

Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi

Uy-joy	Yakka tartibdagi uy-joy		Ko'p qavatli kvartiraliq uylar		
Soni	Yo'q (uy-joy yo'q)		Yo'q (uy-joy yo'q)		
Savdo-sotiq biznesi	Konteyner-do'konlar	Boshqa tijorat inshootlari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (metan gazi, propan gazi va moy)		
Soni	1	Yo'q	1		
1 ta konteyner- do'kon mavjud 4R156 yo'lga yaqin joylashgan. Rejalashtirilgan kengaytirish ta'sirga uchragan yoqilg'i quyish shoxobchasining yonilg'i dispenserlariga ham ta'sir ko'rsatadi					
Daraxtlar	Dekorativ va mevali daraxtlar				
Soni	134				
Yer uchastkalari	Turar-joy/tijorat binolari yonidagi yerlar (ga)	Qishloq xo'jaligi yerlari (ga)	Qabristonlar	O'rmon xo'jaligi fondi (ga) ¹⁹	(IJSRQ) Ipakchilik va jun sanoatini rivojlantirish qo'mitasi. (ga) ²⁰
Soni	Yo'q	5.45	Yo'q	84	2.52
Davlatga tegishli inshootlar	Bino/ofislar		Bilbordlar		
Soni	Yo'q		Yo'q		
Kommunal xizmatlar	Gaz quvurlari	Suv quvurlari	Optik tolali kabellar	Elektr uzatish liniyalari va mahalliy aloqa kabellari	
Soni	Yo'q	1	1	1 ²¹	

¹⁹ O'rmon xo'jaligi fondi yerlari faqat yo'lining 73-84 km qismi bo'ylab joylashgan

²⁰ IJSRQ yerlari faqat yo'lining 73-84 km qismida joylashgan

²¹ Elektr uzatish liniyalarining asosiy punkti (minora) hisoblanadi.

7. Kompensatsiya va yordam berishning asosiy tamoyillari

Kompensatsiya tamoyillari mahalliy qonunchilikda belgilangan qoidalarga, shuningdek, IT5da ko'rsatilgan talablarga asoslangan bo'lishi kerak. Quyidagi bo'limlarda ushbu Loyiha uchun kompensatsiya to'lash jarayoni haqida umumiy ma'lumot beriladi.

7.1. Yerni olib qo'yish jarayoni

Yo'lning yakuniy loyihasi tasdiqlangandan so'ng, YQ To'rtko'l tumani (Qoraqalpog'iston Respublikasi) va Xorazm viloyati hokimiyatlari bilan tegishli tumanlar hokimiyatlarini jalb qilgan holda, Loyiha uchun zarur bo'lgan yer maydonlarining umumiy o'lchamini aniqlash va belgilash hamda yerdan foydalanuvchilarni belgilash uchun bilan maslahatlashishi kerak.

Yerni olib qo'yish jarayoni 781-sonli Qonunda belgilangan talablarga muvofiq amalga oshirilishi kerak (batafsil bosqichlar quyida "Amalga oshirish bo'limida" ko'rsatilgan).

LTSh aniqlanganidan so'ng, YQ ular bilan barcha manfaatdor tomonlarni, shu jumladan ommaviy axborot vositalarini jalb qilgan holda jamoatchilik eshituvini tashkil qilishi kerak. Yerni olib qo'yish jarayoni boshlanishidan oldin LTShga xabar berilishi va ularning ko'pchiligi ko'chirishga rozilik berishi kerak.

7.1.1. YeTTB talablari

Yakuniy tasdiqlangan yo'l loyihasi bo'yicha LTShlarning aniq sonini aniqlash va belgilash uchun ma'lumotlarni to'plash uchun Xorazm viloyatining viloyat va tegishli tuman hokimliklariga hamda To'rtko'l tumani hokimligiga murojaat qilinadi.

Kompensatsiya olish huquqiga ega bo'lgan LTSh va ularning zararlarini aniqlash uchun aholini ro'yxatga olish va Loyiha uchun zarur bo'lgan barcha yerlarning ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlarini olib borish kerak; bu tadbirlar bir vaqtning o'zida amalga oshirilishi mumkin, va ularni amalga oshirishdan oldin, ushbu tadbirlarning maqsadini va ro'yxatga olishni to'xtatish sanasini oshkor qilish uchun LTSh bilan maslahatlashish kerak. Tadbirlarda quyidagilar amalga oshiriladi:

- Aholini ro'yxatga olish va mol-mulkni xatlovdan o'tkazish - ta'sirga uchragan odamlar, binolar, mulk obyektlarining soni aniqlanadi va har bir uy xo'jaligi uchun Loyiha bilan bog'liq bo'lgan zararlarining (shu jumladan yer o'lchami, binolar, ekinlar va daraxtlar, daromadlar va bandlik) batafsil xatlovi q'tkaziladi.
- Ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqot - LTShning sharoiti Loyihani amalga oshirish natijasida yaxshilangani yoki yomoniyomonlashib ketganini aniqlash uchun kelajakdagi monitoring uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan LTShning bazaviy ma'lumotlarini taqdim etadi, jumladan, uy xo'jaliging demographic ma'lumotlari, sog'lig'i, ma'lumoti, daromadlar, harajatlar va boshqalar. Iloji bo'lsa, barcha ma'lumotlar jinslar bo'yicha alohida taqdim etiladi.

Ro'yxatga olishni to'xtatish sanasi aniqlanadi va LTSh va mahalliy aholiga oshkor qilinadi. Ro'yxatga olishni to'xtatish sanasidan keyin yangi aniqlangan ta'sirlar uchun kompensatsiya to'lanmaydi. Bu sana, ehtimol, aholini ro'yxatga olish va ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotning yakuniy sanasi bo'ladi.

Yo'lning yakuniy loyihasi tasdiqlanganidan va ta'sirlar aniqlanganidan so'ng, Tirikchilik manbalarini tiklash rejasi (TTR) yoki Ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasi (KHR) tayyorlanadi va barcha LTSh uchun kompensatsiya hisoblab chiqiladi. YQ kompensatsiyani hajmini aniqlash maqsadida to'liq qoplash qiymatini aniqlash uchun mustaqil baholovchini ishga oladi. Har bir zararni, shuningdek, kompensatsiyalarning aniq miqdori ko'rsatilgan shartnomalar LTShga taqdim etiladi va har biri bilan muhokama qilinadi va kelishuvga erishilgan taqdirda, shartnoma

imzolanadi. Kelishuvga erishilgan taqdirda, YeTTB IT5 va O'zbekiston qonunlariga muvofiq kompensatsiya to'lash bo'yicha muzokaralar olib borilishi mumkin. Natijalar monitoring maqsadida ma'lumotlar bazasida saqlanadi. Kompensatsiya oshkor etilishi mumkin bo'lsa-da, LTSh shaxsiy ma'lumotlari va hujjatlar ommaga oshkor etilmaydi va/yoki YeTTB va tegishli hokimiyat (va O'zbekiston hukumati vakolatli mansabdor shaxslari) uchun maxfiy ilova sifatida yuboriladi.

Tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlar LTSh bilan kelishilgan holda belgilanadi va TTR/KHRga kiritiladi. Belgilanganidan so'ng, ular yerni olib qo'yish jarayonida imkon qadar tezroq amalga oshiriladi. Belgilangan tadbir turiga qarab, ular qurilish bosqichida davom etishi mumkin.

YQ LTShga kompensatsiya to'lash uchun javobgar bo'ladi. To'lov usuli shaffof va barcha LTSh uchun qulay bo'ladi. Usulni YQ belgilaydi va TTR/KHRda oshkor qilinadi.

Butun LTSh bilan tadbirlar o'tkazish jarayoni davomida, tuman hokimiyatlari, mahalliy aholi, mahalla rahbarlari va boshqa manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar olib boriladi. LTSh shuningdek, yerni olib qo'yish jarayoni davomida shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmidan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

7.1.2. Servitutni olish jarayoni/YeA

Normativ-huquqiy baza bo'limida ko'rsatilganidek, servitut yoki yerdan foydalanishga bo'lgan cheklangan huquq O'zbekiston Respublikasi Yer kodeksining 30-moddasiga muvofiq olinishi mumkin. Yerni olib qo'yish arayoniga o'xshab, servitutni olish bo'lish uchun yerdan foydalanishning ehtiyojlarini / asoslarini taqdim etish kerak. Servitutni olish uchun ariza tuman hokimiyatlariga yoki ikki tomonga (Loyiha ishlab chiquvchisi va yer ijarachisi - bu holda - MChJlar) berilishi mumkin, ular o'zaro kelishuvga kelishlari va qonuniy shartoma tuzishlari mumkin.

O'zbekiston Respublikasining elektron boshqaruvi xizmatlaridan servitutni ro'yxatdan o'tkazish my.gov.uz elektron portaliga elektron ariza yuborish orqali amalga oshirilishi mumkin. Xizmat Yer tuzish va ko'chmas mulk kadastri davlat korxonasining Qoraqalpog'iston, O'zbekiston viloyatlari va Toshkent shahar filiallari tomonidan ko'rsatiladi.

Loyiha ishlab chiquvchining maqsadi servitut huquqlari bo'yicha kelishib olishdir. Biroq milliy qonunchilikka ko'ra, tomonlar o'zaro kelishuvga erishmasa, servitut huquqi sud qarori bilan hal qilinishi mumkin.

7.1.3. Amalga oshirish jarayoni

15-jadvalda milliy qonunchilik va YeTTB IT5 ga muvofiq ko'chirish va yerni olib qo'yish jarayonini amalga oshirishning umumiy ko'rinishi keltirilgan (Izoh: IT5da talab qilinadigan tadbirlarni amalga oshirish uchun aniq muddat ko'rsatilmagan). Jadvalda yerni olib qo'yish va servitutni olish bo'yicha talab qilinadigan harakatlar ko'rsatilgan. Amalga oshirish jarayonni to'liq bajarish uchun kamida 10-18 oy kerak bo'lishi mumkin.

14-jadval: Amalga oshirish jarayoni

Bosqich	Mas'ul tomonlar	Qonuniy talablar	YeA	Qonunda belgilangan muddatlar	YeTTB talablari
1-bosqich	Loyiha ishlab chiquvchisi (YQ)	Mahalliy hokimiyat organlariga rejalashtirilgan faoliyat, kerakli yer uchastkasining o'lchami, shuningdek, aniqlangan ta'sirga uchragan inshootlar va ulardagi molk-mulk to'g'risida ma'lumot paketini taqdim etish. Loyiha ishlab chiquvchisi yerni olib qo'yish bo'yicha ijobiy rozilik olish uchun yetarli asosni taqdim etishi kerak	+	Aniq muddat yo'q	Talab qilinmagan
	Tegishli viloyat hokimiyati/Qoraqal pog'iston Respublikasi Jo'q org'i Kengesi	Boshqa tegishli boshqarmalar (shaharsozlik, Soliq qo'mitasi, Kadastr bo'limlari va boshqalar) bilan birgalikda taqdim etilgan materiallarni ko'rib chiqish.	+	Aniq muddat yo'q	Talab qilinmagan
	Hokimiyatlarning viloyat/tuman bo'limlari	Rejalashtirilgan loyiha bo'yicha so'ralgan yer uchastkasida amalga oshirilayotgan ishlar to'g'risida ma'lumot berish	+	So'rov olingan kundan boshlab 10 ish kuni ichida	YeTTB Ta'sirga uchragan yer uchastkasida yerdan foydalanuvchilarni, shu jumladan norasmiy yerdan foydalanuvchilar va inshootlarni aniqlashni talab qiladi.
	Davlat kadastr agentligining hududiy boshqarmalari	Yerdan foydalanish faoliyatini, shuningdek ro'yxatga olingan mol-mulk va inshootlar ro'yxatini tasdiqlash	+	So'rov olingan kundan boshlab 10 ish kuni ichida	Talab qilinmagan YTTB zarar ko'rgan aktivlar/tuzilmalarni to'liq almashtirish xarajatlarini to'lashni talab qiladi
	Viloyat/tuman hokimiyatlari	Aniqlangan mol-mulk uchun kompensatsiya qiymatini bozor qiymatidan kelib chiqqan holda taqdim etish.	+	Tegishli xulosalar olingan kundan boshlab bir oy ichida	YTTB ta'sirda qolgan mol-mulk/inshootlarni to'liq qoplash qiymatini to'lab berishni talab qiladi.
2-bosqich	Loyiha ishlab chiquvchisi (YQ)	Kuzatuv kengashiga tasdiqlash uchun kompensatsiyaning dastlabki miqdorini	+	Kompensatsiyaning dastlabki miqdori	Talab qilinmagan

Bosqich	Mas'ul tomonlar	Qonuniy talablar	YeA	Qonunda belgilangan muddatlar	YeTTB talablari
		ko'rsatuvchi tasdiqlovchi materiallarni taqdim etish.		aniqlangandan keyin 5 ish kuni ichida	
	Kuzatuv kengashi	<p>Approval or refusal to approve the supporting materials (by written notification of the Initiator and the Council of Ministers of the Republic of Karakalpakstan, regional/district municipalities)</p> <p>Tasdiqlovchi materiallarni tasdiqlash yoki tasdiqlashni rad etish (tashabbuskor va Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyat/ tuman hokimiyatlarining yozma bildirishnomasi bilan)</p>	+	10 ish kuni ichida	Talab qilinmagan
3-bosqich	Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyat/ tuman hokimiyatlari	Tasdiqlovchi materiallarni Kuzatuv kengashining yozma roziligi bilan birga tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlariga ko'rib chiqish uchun taqdim etish	+	Kuzatuv kengashining yozma roziligi olingan kundan boshlab 3 ish kuni ichida	Talab qilinmagan
4-bosqich	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlari	Yer uchastkasini olib qo'yish tashabbusining davlat ehtiyojlariga muvofiqligi va kutilayotgan xarajatlarning oqilonaligi to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish	+	Yo'q	Talab qilinmagan
		Yig'ilishlarda yer uchastkasini olib qo'yish tashabbusini dastlabki ko'rib chiqish natijalariga ko'ra yer uchastkasini olib qo'yish tashabbusini ochiq muhokama qilish yoki tashabbusni rad etish to'g'risida qaror qabul qilinadi.	+	Yo'q	Talab qilinmagan
			+	Qabul qilingandan keyin 1 ish kuni ichida	Talab qilinmagan

Bosqich	Mas'ul tomonlar	Qonuniy talablar	YeA	Qonunda belgilangan muddatlar	YeTTB talablari
		Huquq egalari bilan ochiq muhokama o'tkazish to'g'risidagi qarorni tashabbuskorga hamda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyat/tuman hokimiyatlariga yuborish.			
5-bosqich	Loyiha ishlab chiquvchi (YQ)	Huquq egalari bilan ochiq suhbat o'tkazish <i>*Izoh: Tashabbuskor ochiq muhokamada ommaviy axborot vositalarining ishtirok etishini ta'minlashi shart.</i> <i>Ochiq muhokama jarayonini audio, foto va videoga olish cheklanishi mumkin emas.</i> Ochiq muhokama natijalari bo'yicha bayonnoma tayyorlash va tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlariga taqdim etish.	+	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlari ("Kegash") tomonidan ochiq muhokama o'tkazish to'g'risida qaror qabul qilingan kundan e'tiboran bir oy muddatda	LTSh bilan uzluksiz aloqani ta'minlasin. Loyihaning holati/jadvali haqida LTSHga xabar berish. Ma'lumotni oshkor qilish. Ta'sirni baholashni muhokama qilish.
			+	Yo'q	Talab qilinmagan
6-bosqich	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlari kotibiyati	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlarining yer uchastkasini olib qo'yish to'g'risidagi qarori loyihasini tayyorlash.	+	Ochiq muhokama natijalari bo'yicha bayonnoma olingan kundan boshlab bir oy muddatda	Talab qilinmagan
	Tegishli viloyat adliya boshqarmasi	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlarining yer uchastkalarini olib qo'yish to'g'risidagi qarori loyihasining huquqiy ekspertizasi o'tkazilib, natijalari bo'yicha tegishli huquqiy xulosa beriladi	+	10 ish kuni muddat ichida.	Talab qilinmagan
	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlari	Yig'ilishda loyiha qarorini ko'rib chiqish va qaror qabul qilish (qaror loyihasi bo'yicha tegishli viloyat adliya boshqarmasi ijobiy xulosa bergan taqdirda)	+		Talab qilinmagan

Bosqich	Mas'ul tomonlar	Qonuniy talablar	YeA	Qonunda belgilangan muddatlar	YeTTB talablari
7-bosqich	Baholash tashkiloti	Buzilishi kerak bo'lgan ko'chmas mulkni, shu jumladan ko'p yillik plantatsiyalarni, shuningdek olib qo'yilgan yer uchastkasiga bo'lgan huquqlarni baholash. <i>*Izoh: Tashabbuskor yoki boshqa manfaatdor shaxslarning baholash tashkiloti faoliyatiga aralashishiga yo'l qo'yilmaydi. - Baholash loyihami amalga oshirish va olib qo'yilgan yer uchastkasidagi ishlarni amalga oshirish uchun mo'ljallangan tashabbuskor mablag'lari hisobidan baholash tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladi.</i>		yo'q	Xatlovni o'tkazish (ro'yxatga olishni to'xtatish sanalarni belgilash orqali); LTSh bilan ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlar o'tkazish; Ta'sirga uchragan mol-mulk uchun to'liq qoplash qiymatini aniqlash
8-bosqich	Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyat/tuman hokimiyatlari	Huquq egalari bilan kompensatsiya to'lash shartlari, turlari va miqdori to'g'risida shartnoma imzolanishi monitoringi.	+	Yo'q	Loyiha ishlab chiquvchisi LTShular bilan shartnoma imzolashdan oldin ular kompensatsiya paketlari bilan tanishishini ta'minlashi kerak
		Yer uchastkalarini kadastr tizimida ro'yxatdan o'tkazish uchun ariza berish	+	Yo'q	Talab qilinmagan
9-bosqich	Loyiha ishlab chiquvchisi (tegishli markazlashtirilgan fond va qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalardan foydalanishi mumkin)	Kompensatsiyani to'lab berish <i>*Izoh: Kompensatsiyalarning o'z vaqtida to'liq hajmda to'lab berishni va berilgan kompensatsiyalar hisobini yuritilishining muntazam monitoringi Kompensatsiya komissiyasi tomonidan "Kadastr va ro'yxatga olishning integratsiyalashgan axborot tizimi"ga integratsiyalashgan maxsus axborot tizimi orqali amalga oshiriladi. Huquq egasiga kompensatsiya berish bilan bog'liq nizolar kompensatsiya komissiyalari tomonidan sudgacha bo'lgan tartibda ko'rib chiqiladi.</i>	+	1. Shartnoma tuzilgan kundan boshlab olti oydan kechiktirmay, (agar kompensatsiya pul shaklida bo'lsa, shartnoma tuzilgan kundan boshlab bir oydan kechiktirmay). 2. Buzilgan ko'chmas mulkning o'rniga ko'chmas mulk berilgan taqdirda (boshqa ko'chmas mulk obyekti vaqtincha foydalanishga berilgan kundan boshlab yigirma to'rt	Loyiha ishlab chiquvchisi LTSh to'liq qoplash qiymati va o'tish davridagi yordamni o'z ichiga olgan kompensatsiya paketlari bilan tanishishini ta'minlashi kerak.

Bosqich	Mas'ul tomonlar	Qonuniy talablar	YeA	Qonunda belgilangan muddatlar	YeTTB talablari
				oydan oshmasligi kerak).	
	Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyat/tuman hokimiyatlari	Loyihaga "Kadastr va ro'yxatga olishning integratsiyalashgan axborot tizimi"da yer ajratilishini tasdiqlash (Shartnomada ko'rsatilgan kompensatsiya to'liq hajmda berilgandan keyin).	+	Shartnomada ko'rsatilgan kompensatsiya to'liq berilgandan keyin o'sha kuni	Kompensatsiya paketlari tegishli organlar tomonidan tasdiqlanishidan oldin LTSh kompensatsiya paketlari bo'yicha o'z fikr-mulohazalarini bildirish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak
10-bosqich	Huquq egalari (loyiha ta'siriga uchraganlar)	Olib qo'yilgan yer uchastkasida joylashgan ko'chmas mulkni (turar-joy va noturar joy, ishlab chiqarish obyektlari, boshqa binolar va inshootlar) to'liq bo'shatish	+	Shartnomada ko'rsatilgan barcha kompensatsiyalar to'liq berilgan kundan boshlab olti oy ichida.	LTSh kompensatsiya paketlarini ko'rib chiqish va o'z fikr-mulohazalarini/tashvishlarini hamda ko'chishga tayyorgarlik ko'rish uchun yetarli vaqtga ega bo'lishi kerak
11-bosqich	Loyiha ishlab chiquvchi (YQ)	Olib qo'yiladigan yer uchastkasida joylashgan buziladigan ko'chmas mulk obyektlari ro'yxatini tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlariga taqdim etishi	+	Ko'chmas mulkni bo'shatish muddati tugaganidan keyin.	Talab qilinmagan
	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlarining kotibiyati	Olib qo'yilgan yer uchastkasida joylashgan ko'chmas mulkni buzish to'g'risida qaror loyihasini tayyorlash	+	Buzilishi kerak bo'lgan olib qo'yilgan yer uchastkasida joylashgan ko'chmas mulk ro'yxati taqdim etilganidan keyin 15 kun ichida	Talab qilinmagan
		Ko'chmas mulk obyektni buzish to'g'risidagi qaror loyihasi mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarining qarorlarini ishlab chiqish, muvofiqlashtirish va ro'yxatga olishning "E-qaror" yagona elektron tizimi orqali tegishli viloyat Adliya boshqarmasiga	+	Yo'q	Talab qilinmagan

Bosqich	Mas'ul tomonlar	Qonuniy talablar	YeA	Qonunda belgilangan muddatlar	YeTTB talablari
		qaror loyihasining ushbu Qonun talablariga muvofiqligi yoki nomuvofiqligi to'g'risidagi huquqiy xulosa ko'rib chiqish va qaror chiqarish uchun yuboriladi.			
	Tegishli viloyat adliya boshqarmasi	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlarining olib qo'yilgan yer uchastkasida joylashgan ko'chmas mulkni buzish to'g'risidagi qarori loyihasini huquqiy ekspertizadan o'tkazish va natijalari bo'yicha tegishli huquqiy xulosa berish.	+	10 ish kuni ichida	Talab qilinmagan
	Tegishli viloyat xalq deputatlari Kengashlari	Adliya boshqarmasi qarori asosida yer olib qo'yish va loyiha ishlab chiquvchisiga rejalashtirilgan loyiha uchun so'ralgan yer uchastkasini berish to'g'risidagi qarorni tasdiqlash	+	Qaror qabul qilingan kundan boshlab bir ish kuni	Talab qilinmagan
12-bosqich	Loyiha ishlab chiquvchisi (YQ)	Ko'chmas mulk obyektni buzishni amalga oshirish	+	Yo'q	Loyihani ishlab chiquvchisi o'tish davri uchun yordam berish orqali LTShning to'g'ri ko'chirilishini ta'minlashi kerak

8. Huquqqa egalik

Mol-mulki va/yoki daromadlari Loyiha tomonidan doimiy yoki vaqtinchalik ta'sirga uchragan har qanday shaxs yoki kompaniya ta'sir uchragan yer yoki mol-mulkka huquqi bor yoki yo'qligidan qat'i nazar, kompensatsiya va boshqa huquqlarni olish huquqiga ega. Agar odamlar yoki uy xo'jaliklari loyiha uchun zarur bo'lgan yerlarda belgilangan ro'yxatga olishni to'xtatish sanagacha (bu barcha LTShga oshkor qilinadi) istiqomat qilsa, egallab tursa yoki foydalansa, ular ko'chirish ta'siriga uchragan deb hisoblanadi va kompensatsiya va huquqlarni olish huquqiga ega bo'ladi.

Aholini ro'yxatga olish loyiha uchun zarur bo'lgan yerlarda mulkka ega bo'lgan yoki daromad oladigan uy xo'jaliklarini aniqlaydi va belgilaydi. Ro'yxatga olishni to'xtatish sanasi maslahatlashuv yig'ilishlari va aholini ro'yxatga olish so'rovi uchun yakka-yakka suhbat chog'ida LTShga aniq ma'lum qilinadi. Loyiha hududiga ro'yxatga olishni to'xtatish sanasidan keyin ko'chib kelgan har qanday shaxs kompensatsiya olish huquqiga ega bo'lmaydi.

Quyidagi jadvalda Loyiha ta'siriga uchragan tashkilotlar va odamlar (yo'l turiga bo'lingan) haqida umumiy ma'lumot keltirilgan (13). Joriy jadval yo'lning yakuniy tasdiqlangan loyihasi asosida qayta ko'rib chiqilishi kerak.

15-jadval: Loyiha ta'siriga uchragan tashkilotlar va odamlar

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
II-tur 2-11 km		
Uy-joy egalari	Uy-joy mulkdorlari va yer uchastkalarini (turar-joy binosi oldidagi kichik yer uchastkalari) o'z mulk obyekti sifatida ajratgan	Tegishli kadastr bo'limlari tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlarga asoslanib, uy-joylar yerdan turar joy maqsadlari uchun foydalanishga qonuniy huquqlarga ega. Mulkning ikki turi mavjud: - faqat uy-joy binosiga egalik qilish; - umrbod foydalanishga asoslangan yer uchastkasiga egalik qilish.
Tijorat yer/inshootlarining egalari	<u>Oziq-ovqat do'konlari:</u> bularga supermarketlar, kichik bozorlar, mahalliy oziq-ovqat do'konlari, oziq-ovqat omborlari va hududda joylashgan boshqa oziq-ovqat sotadigan do'konlar kiradi. <u>Umumiy ovqatlanish xizmatlari:</u> kafelar, oshxonalar va boshqa ovqatlanish joylarini o'z ichiga oladi. <u>Konteyner-do'konlar:</u> bu turdagi biznes o'z-o'zini band qilish maqsadida kichik biznes turi sifatida tashkil etilgan. Konteyner-do'konlar asosan oziq-ovqat do'konlari, fast-fud yoki yengil ovqat sotadigan do'kon va bankomat xizmatlari sifatida ishlatiladi. <u>Dorixonalar:</u> aholi punktlarida hamda tumanlar yoki shaharlar markazida tashkil etilgan litsenziyaga ega mahalliy dorixona filiallari. <u>Avtomobillarni ta'mirlash ustaxonalari:</u> vulkanizatsiya, konstruktiv ta'mirlash va ta'mirlash ishlari.	Jismoniy shaxslar tomonidan xususiy tadbirkorlik va yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish maqsadida doimiy va vaqtincha foydalanish uchun ijaraga berilgan tijorat yerlari. Tuman hududida turli faoliyat yurituvchi tadbirkorlik subyektlari, jumladan, yangi qurilgan va eski binolar Urganch tumani hududida joylashgan. Ayrim tijorat mulk obyektlari jismoniy shaxslar, tadbirkorlar, jamoat birlashmalari va boshqa nodavlat yuridik shaxslarga tegishli. Bundan tashqari, konteyner-do'konlar kabi ko'chma mulk obyektlari 3 yillik qisqa muddatga yerdan foydalanish uchun qonuniy litsenziyaga ega. Norasmiy sotuvchilar o'zlarining tijorat faoliyati uchun doimiy joyga ega emaslar.

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
	<p><u>Yoqilg'i quyish shoxobchalari</u>: shu jumladan metan gazi, propan yoqilg'i quyish shoxobchalari va moy quyish xizmatlari.</p> <p><u>Nonvoyxona</u>: aholi yashash punktlarida yoki jismoniy shaxslarning uylari yaqinida tashkil etilgan an'anaviy novvoyxonalar.</p> <p><u>Qassob do'konlari</u>: tumanning aholi gavjum joylarida uy-joylar yaqinida joylashgan kichik do'konlar.</p> <p><u>Matbaa xizmatlari</u>: matbaa, matn terish va boshqa kompyuter xizmatlari uchun tashkil etilgan jismoniy shaxslarning joylari.</p> <p><u>To'yxonalar</u>: mahalliy hududda nikoh marosimlarini o'tkazish uchun bino. Ushbu turdagi tijorat muassasasi hududda/mahallada ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi.</p> <p><u>Norasmiy sotuvchilar</u> - bu oziq-ovqat va zarur mayda uy-ro'zg'or buyumlarini sotish uchun noqonuniy tashkil etilgan shaxslarning o'z-o'zini ish bilan ta'minlash turi.</p>	<p>Ulardan ba'zilari ma'lum bir mavsumda, ya'ni bahor va yozda yo'ldan foydalanadi. Biroq, bunday sotuvchilar noyabr oyida ham kuzatilgan.</p>
Jamoat infratuzilmasi	<p><u>Maktablar</u>: mahalliy aholi bolalari uchun o'rta maktab ta'limi.</p> <p><u>Oilaviy poliklinikalar</u>: bu poliklinika yoki sog'liqni saqlash muassasasi bo'lib, u asosan mahalliy aholi uchun umumiy va ixtisoslashtirilgan ko'rik va turli kasalliklarni davolash xizmatlarini ko'rsatadi.</p>	<p>Ushbu LTShlar bino oldidagi to'siqlar va yer uchastkalari kabi yordamchi inshootlarini yo'qotishlari mumkin.</p>
Kommunal xizmatlar	<p><u>Oqava suvi quvurlari</u> Urganch shahri hududida joylashgan aholi punktlari oqava suv quvurlari bilan ta'minlangan.</p> <p><u>Suv quvuri</u>: suv quvurlari Urganch shahrining aholisini ichimlik suvi bilan ta'minlaydi.</p> <p><u>Gaz quvuri</u>: gaz quvurlari mahalliy gaz tashkilotlariga tegishli bo'lib, asosan mahalliy aholi va tashkilotlarni gaz bilan ta'minlaydi.</p> <p><u>Optik tolali kabellar va Telekomunikatsiya liniyalari</u>: yer osti va havo aloqa kabellari Urganch, Xonqa, Bog'ot tumanlari va Urganch shaharlariga yetkazib beriladi.</p> <p><u>Elektr uzatish havo liniyalari</u> - mahalliy aholini elektr energiyasi bilan ta'minlash</p>	<p>“Hududgaz”, “O'zTelekom”, “O'zSuvTa'minot”, “O'zMET” aksiyadorlik jamiyatlarining mahalliy bo'limlari ushbu aktivlar ustidan monitoring va nazoratni amalga oshirishga mas'uldirlar. Kommunal xizmatlarni joylashtirish uchun zarur bo'lgan har qanday er sotib olish ushbu YeOTTM va O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshiriladi - LTShga nisbatan qanchalik qat'iyoq va foydali kompensatsiya yondashuviga rioya qilish kerak</p>
Davlat mulki obyektlari	<p>Yoritish minorasi, banner, bezak va obodonlashtirish vositalari (kichik haykallar, stelalar va h.k.)</p>	<p>Mahalliy tuman hokimiyatlariga tegishli. Ko'chirish uchun har qanday er sotib olish</p>

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
		"Kommunal xizmatlar (yuqoriga qarang)" kabi siyosatga muvofiq bo'lishi kerak.
Qabristonlar	1 ta qabriston mahalliy tuman hokimiyati nazoratida	Mahalliy hokimlik boshqaruvi va nazorati ostida
Qishloq xo'jaligi maydonlari/ijaraga oluvchilar	Fermer xo'jaliklari egalari va ularning ishchilari	<p>Yerlar yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan tumanlar yoki shaharlar hokimlari tomonidan uzluksiz, uzoq muddatli yoki vaqtinchalik egalik qilish uchun ijaraga olinadi.</p> <p>Fermer xo'jaliklari yerga turli huquqlarga ega: dehqonlarning (kichik tomorqa xo'jaliklari) uzoq muddatli meros huquqidan tortib, 30 yildan 50 yilgacha cheklangan va xususiy fermerlarning ijara shartnomalarida belgilangan huquqlargacha.</p>
III-tur 11-53 km		
Uy-joy egalari	<u>Uy-joylar:</u> Xonqa, Bog'ot va Xazorasp tumanlaridagi uy-joylar, asosan, bir qavatli uylar, jumladan, hovli va bog'dan iborat tipik inshootlardir.	<p>Tegishli kadastr bo'limlari tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlarga ko'ra, uy-joy binolari yerdan uy-joy uchun foydalanish uchun qonuniy huquqlarga ega. Egalik huquqi ikki turi mavjud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - faqat uy-joy binosiga egalik qilish; - yer uchastkasiga umrbod foydalanishga asoslangan egalik qilish.
Tijorat yer/inshootlarining egalari	<p><u>Oziq-ovqat do'konlari:</u> bularga supermarketlar, kichik bozorlar, mahalliy oziq-ovqat do'konlari, oziq-ovqat omborlari va Bog'ot, Xonqa va Xazorasp tumanlarida joylashgan boshqa oziq-ovqat sotadigan do'konlar kiradi.</p> <p><u>Umumiy ovqatlanish xizmatlari:</u> kafelar, oshxonalar va boshqa ovqatlanish joylarini o'z ichiga oladi.</p> <p><u>Konteyner-do'konlar:</u> bu turdagi biznes o'z-o'zini band qilish maqsadida kichik biznes turi sifatida tashkil etilgan. Konteyner-do'konlar asosan oziq-ovqat do'konlari, fast-fud yoki yengil ovqat sotadigan do'kon va boshqalar sifatida ishlatiladi.</p> <p><u>Dorixonalar:</u> uy-joylar hamda Bog'ot, Xonqa va Xazorasp tumanlari markazida tashkil etilgan litsenziyaga ega mahalliy dorixona filiallari.</p> <p><u>Avtomobillarni ta'mirlash ustaxonalari:</u> vulkanizatsiya, konstruktiv ta'mirlash va ta'mirlash ishlari.</p>	<p>Jismoniy shaxslar tomonidan xususiy tadbirkorlik va yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish maqsadida doimiy va vaqtincha foydalanish uchun ijaraga berilgan tijorat yerlari.</p> <p>Tuman hududida turli faoliyat yurituvchi tadbirkorlik subyektlari, jumladan, yangi qurilgan va eski binolar Bog'ot, Xonqa va Xazorasp tumanlari hududida joylashgan.</p> <p>Ayrim tijorat mulk obyektlari jismoniy shaxslar, tadbirkorlar, jamoat birlashmalari va boshqa nodavlat yuridik shaxslarga tegishli.</p> <p>Bundan tashqari, konteyner-do'konlar kabi ko'chma mulk obyektlari 3 yillik qisqa muddatga yerdan foydalanish uchun qonuniy litsenziyaga ega.</p> <p>Norasmiy sotuvchilar o'zlarining tijorat faoliyati uchun doimiy joyga ega emaslar.</p>

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
	<p><u>Yoqilg'i quyish shoxobchalari</u>: shu jumladan metan gazi, propan yoqilg'i quyish shoxobchalari va moy quyish xizmatlari.</p> <p><u>Qassob do'konlari</u>: tumanning aholi gavjum joylarida uy-joylar yaqinida joylashgan kichik do'konlar.</p> <p><u>Matbaa xizmatlari</u>: matbaa, matn terish va boshqa kompyuter xizmatlari uchun tashkil etilgan jismoniy shaxslarning joylari.</p> <p><u>Norasmiy sotuvchilar</u> - bu oziq-ovqat va zarur mayda uy-ro'zg'or buyumlarini sotish uchun noqonuniy tashkil etilgan shaxslarning o'z-o'zini ish bilan ta'minlash turi.</p>	<p>Ulardan ba'zilari ma'lum bir mavsumda, ya'ni bahor va yozda yo'ldan foydalanadi. Biroq, bunday sotuvchilar noyabr oyida ham kuzatilgan.</p>
Jamoat infratuzilmasi	<p><u>Maktablar</u>: Bog'ot, Xonqa va Xazorasp tumanlaridagi mahalliy aholi bolalari uchun o'rta maktab ta'limi.</p> <p><u>Maktabgacha ta'lim muassasalari</u>: Bog'ot va Xazorasp tumanlaridagi mahalla bolalari uchun maktabgacha ta'lim va davlat bog'chalari xizmatlari.</p> <p><u>Oilaviy poliklinikalar</u>: bu poliklinikalar yoki sog'liqni saqlash muassasasi bo'lib, u asosan Bog'ot va Xazorasp tumanlaridagi mahalliy aholi uchun umumiy va ixtisoslashtirilgan ko'rik va turli kasalliklarni davolash xizmatlarini ko'rsatadi.</p> <p><u>Xususiy klinikalar</u>: Xonqa tumanidagi umumiy va ixtisoslashtirilgan ko'rik va turli kasalliklarni davolash uchun mo'ljallangan sog'liqni saqlash muassasasi.</p>	Yo'q
Qabristonlar	2 ta mahalliy qabriston mahalliy tuman hokimliklari nazoratida	Mahalliy hokimlik boshqaruvi va nazorati ostida
Madaniy meros	3 ta madaniy meros ob'ekti yo'lining kengaytirilishi munosabati bilan boshqa joyga ko'chirilishi lozim.	Madaniy meros obyektlari bilan bog'liq nazorat va tadbirlar madaniy meros agentligining mahalliy bo'limlari zimmasiga yuklatilgan.
Kommunal xizmatlar	<p><u>Gaz quvuri</u>: mahalliy gaz tashkilotlariga tegishli gaz quvurlari mahalliy aholini gaz bilan ta'minlamoqda.</p> <p><u>Optik tolali kabellar va Telekomunikatsiya liniyalari</u>: yer osti va havo aloqa kabellari</p> <p><u>Elektr tarmoqlari</u> - mahalliy aholini elektr energiyasi bilan ta'minlaydi</p>	<p>“Hududgaz”, “O'zTelekom”, “O'zSuvTa'minot”, “O'zMET” AJ tuman bo'limlari ushbu mulk obyektlari ustidan monitoring va nazoratni amalga oshirishga mas'uldirlar.</p>

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
Davlat mulki obyektlari	Yoritish minorasi, banner, bezak va obodonlashtirish vositalari (kichik haykallar, stelalar va h.k.)	Mahalliy tuman hokimiyatlariga tegishli.
Qishloq xo'jaligi maydonlari	Fermer xo'jaliklari egalari va ularning ishchilari	<p>Yerlar yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan tumanlar yoki shaharlar hokimlari tomonidan uzluksiz, uzoq muddatli yoki vaqtinchalik egalik qilish uchun ijaraga olinadi.</p> <p>Fermer xo'jaliklari yerga turli huquqlarga ega: dehqonlarning (kichik tomorqa xo'jaliklari) uzoq muddatli meros huquqidan tortib, 30 yildan 50 yilgacha cheklangan va xususiy fermerlarning ijara shartnomalarida belgilangan huquqlargacha.</p>
IV-tur 53-73 km		
Uy-joy egalari	<u>Uy-joylar:</u> Xazorasp va Tuproqqal'a tumanlaridagi uy-joylar, asosan, bir qavatli uylar, jumladan, hovli va bog'dan iborat tipik inshootlardir.	<p>Tegishli kadastr bo'limlari tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlarga ko'ra, uy-joy binolari yerdan uy-joy uchun foydalanish uchun qonuniy huquqlarga ega. Egalik huquqi ikki turi mavjud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - faqat uy-joy binosiga egalik qilish; - yer uchastkasiga umrbod foydalanishga asoslangan egalik qilish.
Tijorat yer/inshootlarining egalari	<p><u>Oziq-ovqat do'konlari:</u> bularga supermarketlar, kichik bozorlar, mahalliy oziq-ovqat do'konlari, oziq-ovqat omborlari va hududda joylashgan boshqa oziq-ovqat sotadigan do'konlar kiradi.</p> <p><u>Umumiy ovqatlanish xizmatlari:</u> kafelar, oshxonalar va boshqa ovqatlanish joylarini o'z ichiga oladi.</p> <p><u>Konteyner-do'konlar:</u> bu turdagi biznes o'z-o'zini band qilish maqsadida kichik biznes turi sifatida tashkil etilgan.</p> <p><u>Dorixonalar:</u> uy-joylar hamda tumanlar yoki shaharlar markazida tashkil etilgan litsenziyaga ega mahalliy dorixona filiallari.</p> <p><u>Avtomobillarni ta'mirlash ustaxonalari:</u> vulkanizatsiya, konstruktiv ta'mirlash va ta'mirlash ishlari.</p> <p><u>Yoqilg'i quyish shoxobchalari:</u> shu jumladan metan gazi, propan yoqilg'i quyish shoxobchalari va moy quyish xizmatlari.</p> <p><u>Matbaa xizmatlari:</u> matbaa, matn terish va boshqa kompyuter xizmatlari</p>	<p>Jismoniy shaxslar tomonidan xususiy tadbirkorlik va yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish maqsadida doimiy va vaqtincha foydalanish uchun ijaraga berilgan tijorat yerlari.</p> <p>Tuman hududida turli faoliyat yurituvchi tadbirkorlik subyektlari, jumladan, yangi qurilgan va eski binolar Xazorasp va Tuproqqal'a tumanlari hududida joylashgan.</p> <p>Ayrim tijorat mulk obyektlari jismoniy shaxslar, tadbirkorlar, jamoat birlashmalari va boshqa nodavlat yuridik shaxslarga tegishli.</p> <p>Bundan tashqari, konteyner-do'konlar kabi ko'chma mulk obyektlari 3-yillik qisqa muddatga yerdan foydalanish uchun qonuniy litsenziyaga ega.</p> <p>Norasmiy sotuvchilar o'zlarining tijorat faoliyati uchun doimiy joyga ega emaslar. Ulardan ba'zilar ma'lum bir mavsumda, ya'ni bahor va yozda yo'ldan foydalanadi.</p>

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
	<p>uchun tashkil etilgan jismoniy shaxslarning joylari.</p> <p><u>Norasmiy sotuvchilar</u> - bu oziq-ovqat va zarur mayda uy-ro'zg'or buyumlarini sotish uchun noqonuniy tashkil etilgan shaxslarning o'z-o'zini ish bilan ta'minlash turi.</p>	<p>Biroq, bunday sotuvchilar noyabr oyida ham kuzatilgan.</p>
Jamoat infratuzilmasi	<p><u>Xalq ta'limi</u>: kollej va o'rta maktab Xazorasp tumanida joylashgan.</p> <p><u>Maktabgacha ta'lim muassasalari</u>: Xazorasp tumanidagi mahalla bolalari uchun maktabgacha ta'lim va davlat bog'chalari xizmatlari.</p> <p><u>Oilaviy poliklinikalar</u>: bu poliklinika yoki sog'liqni saqlash muassasasi bo'lib, u asosan Xazorasp tumanidagi mahalliy aholi uchun umumiy va ixtisoslashtirilgan ko'rik va turli kasalliklarni davolashni amalga oshiradi.</p>	<p>Yo'q</p>
Qishloq xo'jaligi maydonlari	<p>Fermer xo'jaliklari egalari va ularning ishchilari</p>	<p>Yerlar yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan tumanlar yoki shaharlar hokimlari tomonidan uzluksiz, uzoq muddatli yoki vaqtinchalik egalik qilish uchun ijaraga olinadi.</p> <p>Fermer xo'jaliklari yerga turli huquqlarga ega: dehqonlarning (kichik tomorqa xo'jaliklari) uzoq muddatli meros huquqidan tortib, 30 yildan 50 yilgacha cheklangan va xususiy fermerlarning ijara shartnomalarida belgilangan huquqlargacha.</p>
Qabristonlar	<p>2 ta qabriston mahalliy tuman hokimiyati nazoratida</p>	<p>Mahalliy hokimlik boshqaruvi va nazorati ostida</p>
Davlat mulki obyektlari	<p>Yoritish minorasi, banner, bezak va obodonlashtirish vositalari (kichik haykallar, stelalar va h.k.)</p>	<p>Mahalliy tuman hokimiyatlariga tegishli.</p>
Kommunal xizmatlar	<p><u>Optik tolali kabellar va Telekommunikatsiya liniyalari</u>: yer osti va havo aloqa kabellari yetkazib beriladi</p> <p><u>Suv quvuri</u>: suv quvurlari Urganch shahrining aholisini ichimlik suvi bilan ta'minlaydi.</p> <p><u>Elektr uzatish havo liniyalari</u> - mahalliy aholini elektr energiyasi bilan ta'minlaydi.</p>	<p>"Hududgaz", "O'zTelekom", "O'zSuvTa'minot", "O'zMET" AJ tuman bo'limlari ushbu mulk obyektlari ustidan monitoring va nazoratni amalga oshirishga mas'uldirlar.</p>
V-tur 73-84 km		
Tijorat yer/inshootlarining egalari	<p><u>Umumiy ovqatlanish xizmati</u>: To'rtko'l tumanida kafe joylashgan.</p>	<p>Jismoniy shaxslar tomonidan xususiy tadbirkorlik va yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish</p>

Ta'sirga uchragan mol-mulk turi	Huquqqa egalij	Izoh
	<p><u>Konteyner-do'konlar:</u> bu turdagi biznes o'z-o'zini band qilish maqsadida kichik biznes turi sifatida tashkil etilgan. Konteyner do'konlari asosan bozor sifatida ishlatiladi va unda fast-fud yoki engil ovqatlar sotiladi.</p> <p><u>Yoqilg'i quyish shoxobchasi:</u> metan yoqilg'i quyish shoxobchasi Qoraqalpog'iston Respublikasi To'rtko'l tumanida joylashgan.</p>	<p>maqsadida doimiy va vaqtincha foydalanish uchun ijaraga berilgan tijorat yerlari.</p> <p>Tuman hududida turli faoliyat yurituvchi tadbirkorlik subyektlari, jumladan, yangi qurilgan va eski binolar Turtkul tumani hududida joylashgan.</p> <p>Bundan tashqari, konteyner-do'konlar kabi ko'chma mulk obyektlari 3 yillik qisqa muddatga yerdan foydalanish uchun qonuniy litsenziyaga ega.</p>
Kommunal xizmatlar	<p><u>Suv quvuri:</u> To'rtko'l tumani hududidagi 4R156-yo'lni kesib o'tuvchi magistral suv quvuri.</p> <p><u>Optik tolali va telekommunikatsiya liniyalari:</u> yer osti va havo aloqa kabellari To'rtko'l tumanida kesishgan.</p> <p><u>Asosiy elektr uzatish liniyalari:</u> boshqa mahalliy quvvat taqsimot tarmog'iga ulangan</p>	<p>"O'zTelekom", "O'zSuvTa'minot", "O'zMET" AJ tuman bo'limlari ushbu mulk obyektlari ustidan monitoring va nazoratni amalga oshirishga mas'uldirlar.</p>
Yaylov erlari	<p><u>Yaylov yerlari:</u> bu Qoraqalpog'iston Respublikasi klasterlari yoki MChJlariga tegishli bo'lgan, asosan, ishlov berilmagan yaylov yerlari.</p> <p>Ushbu turdagi yerlardan 2 ta yer uchastkasi 2 ta fermerga ijaraga berilgan</p>	<p>Yaylov Ipakchilik va jun sanoatini rivojlantirish qo'mitasiga tegishli. Yaylov 49 yilga beriladi. Shunday qilib, O'zbekistonning barcha hududlarida Qo'mita qoshida klasterlar tashkil etish yo'lga qo'yilgan.</p> <p>Yaylov yerlaridan chorvachilik maqsadlarida foydalaniladi.</p>
Davlat yerlari	<p><u>O'rmon xo'jaligi yerlari:</u> bu o'rmon xo'jaligi fondiga tegishli ishlov berilmagan yerlar</p>	<p>Davlat o'rmon fondi yerlari O'zbekistonda biologik xilma-xillikning asosiy yashash muhiti va kontsentratsiyasini ta'minlaydi.</p>

9. Huquqlar matritsasi

17-jadvalda yo'lning yakuniy loyihasi tasdiqlanganidan keyin ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan loyiha natijasidagi zararlarning har xil turlari uchun huquqlar matritsasi keltirilgan. Ushbu matritsa, shuningdek, Loyihani amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan har qanday kutilmagan ta'sirlarga oid qoidalarni o'z ichiga oladi. Loyiha uchun taklif qilingan loyiha variantlari doirasida ta'sirga uchrashi mumkin bo'lgan aniqlangan Loyiha ta'siridagi mol-mulk/inshootlar/yerlar bilan bog'liq kompensatsiyani olish huquqiga ega bo'lish bayon etilgan.

16-jadval: Huquqlar matritsasi

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
Yer boy berilishi (qishloq xo'jaligi, yaylov, uy-joy, tijorat)	Qishloq xo'jaligi maydonlari	Doimiy muddatga yerni olib qo'yish	Yerdan foydalanishga qonuniy ruxsati bo'lgan ijarachilar/yerdan foydalanuvchi ²² (qishloq xo'jaligi fermalari, chorva o'tlatish uchun yerlar)	<p>Ta'sirga uchragan yerlar uchun birinchi variant sifatida yer uchun kompensatsiyani ko'rib chiqish kerak.</p> <p>Yerga asoslangan kompensatsiyani amalga oshirish mumkin bo'lmagan taqdirda, pul kompensatsiyasi yerni to'liq almashtirish qiymatiga²³, erdan foydalanish²⁴ huquqini yo'qotishga asoslangan.</p> <p>Agar o'rniga yer ajratilgan bo'lsa, egalik qilish xavfsizligi ta'minlanishi kerak. Pul kompensatsiyasi holatida, baholashda "ishlatish xavfsizligi" ga olib keladigan har qanday ma'muriy to'lovlar ham hisobga olinishi kerak.</p> <p>Ko'chirish jarayoni bilan bog'liq tranzaksiya va boshqa xarajatlar Loyiha tomonidan qoplanadi.</p>
		Qurilish vaqtida foydalaniladi gan ochiq saqlash maydoni uchun vaqtincha yer olib qo'yish	Yerdan foydalanishga qonuniy ruxsati bo'lgan ijarachilar/yerdan foydalanuvchi (qishloq xo'jaligi fermalari, chorva o'tlatish uchun yerlar)	<p>Loyiha qurilish ishlari uchun loyihani amalga oshirish jarayonida xususiy va davlat aktivlariga har qanday vaqtinchalik ta'sirning to'liq almashtirish qiymatidan kelib chiqqan holda Hokimiyatlar tomonidan qoplanishini ta'minlaydi. Tuzilmalarga ta'sir qilish, erdan foydalanish uchun ijara haqi, hosil va daraxtlarni yo'qotish uchun almashtirish qiymati quyida ko'rsatilgan tegishli huquqlarga muvofiq qoplanadi.</p> <p>Pudratchi faqat loyiha tomonidan qoplanmagan LTSh yerlariga kutilmagan qurilish ta'siri/zarar bilan bog'liq kompensatsiya uchun javobgar bo'ladi. Bunga, shuningdek, ish beruvchi yoki nazorat muhandisi ruxsati bilan pudratchi tanlagan har qanday foydalanish imkoniyatini to'xtatish kiradi.</p>

²² Erni ijaraga olish/ijaraga olish huquqiga ega bo'lgan jismoniy yoki yuridik shaxslar. O'zbekistonda yerlar odatda 5 yil va undan ortiq muddatga ijaraga beriladi. Qishloq xo'jaligi yerlari kamida 49 yilga ijaraga beriladi

²³ Mahalliy qonunchilik bozor qiymatiga qarab kompensatsiya berishni talab qiladi. 5 talabini qondirish uchun matnda "to'liq almashtirish narxi" qo'llaniladi

²⁴ Chunki yerdan yerga kompensatsiya O'zbekistonda amal qilmaydi

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
		Doimiy yoki vaqtincha	Norasmiy foydalanuvchilari ²⁵ yer	Kompensatsiya sotib olishda yo'qoladigan ekinlar, inshootlar, daraxtlar va boshqalar kabi erni yaxshilashning o'rnini bosuvchi qiymatini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, bunday kompensatsiya uchun o'tish va zaiflik kompensatsiyasini tasniflash mezonlari qo'llaniladi. Boshqa tirikchilik vositalari LTShning zaifligini baholash natijalariga qarab chora-tadbirlarni qo'llab-quvvatlaydi
	Tijorat maqsadlarida foydalanadigan yer	Doimiy yer olib qo'yish	Yerdan foydalanishga qonuniy ruxsati bo'lgan ijarachilar/yer foydalanuvchilari (gaz quyish shoxobchalari, tijorat binolari, konteyner-do'konlar)	Ta'sir qilingan erlar uchun birinchi variant sifatida erga asoslangan kompensatsiya ko'rib chiqilishi kerak. Yerga asoslangan kompensatsiyani amalga oshirish mumkin bo'lmagan taqdirda, pul kompensatsiyasi erni to'liq almashtirish qiymati ²⁶ , erdan foydalanish ²⁷ huquqini yo'qotish asosida amalga oshiriladi. Ko'chirish jarayoni bilan bog'liq tranzaksiya va boshqa xarajatlar Loyiha tomonidan qoplanadi.
		Qurilish vaqtida foydalaniladi gan ochiq saqlash maydoni uchun vaqtincha yer olib qo'yish	Yerdan foydalanishga qonuniy ruxsati bo'lgan ijarachilar/yer foydalanuvchilari (gaz quyish shoxobchalari, tijorat binolari, konteyner-do'konlar)	Loyiha qurilish ishlari maqsadlarida loyihani amalga oshirish jarayonida xususiy va davlat aktivlariga har qanday vaqtinchalik ta'sir to'liq almashtirish qiymati asosida Loyiha tomonidan qoplanishini ta'minlaydi. Tuzilmalarga ta'sir qilish, yerdan foydalanish uchun ijara haqi, hosil va daraxtlarni yo'qotish uchun o'rnini bosish qiymati quyida ko'rsatilgan tegishli huquqlarga muvofiq qoplanadi. Pudratchi faqat loyiha tomonidan qoplanmagan LTSh yerlariga kutilmagan qurilish ta'siri/zarar bilan bog'liq kompensatsiya uchun javobgar bo'ladi. Bunga, shuningdek, ish beruvchi yoki nazorat muhandisi ruxsati bilan pudratchi tanlagan har qanday foydalanish imkoniyatini to'xtatish kiradi.
		Doimiy yoki vaqtincha	Norasmiy foydalanuvchilari yer	Kompensatsiya sotib olishda yo'qoladigan ekinlar, inshootlar, daraxtlar va boshqalar kabi erni yaxshilashning o'rnini bosuvchi qiymatini o'z ichiga oladi.

²⁵ Yerdan foydalanishi og'zaki (yoki boshqa shartlar) asosida tuzilgan shaxslar (qishloq xo'jaligi, yaylov yerlari)

²⁶ Mahalliy qonunchilik bozor qiymatiga qarab kompensatsiya berishni talab qiladi. IT5 talabini qondirish uchun matnda "to'liq almashtirish narxi" qo'llaniladi

²⁷ Chunki yerdan yerga kompensatsiya O'zbekistonda amal qilmaydi

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
				Bundan tashqari, bunday kompensatsiya uchun o'tish va zaiflik kompensatsiyasini tasniflash mezonlari qo'llaniladi. Boshqa tirikchilik vositalari LTShning zaifligini baholash natijalariga qarab chora-tadbirlarni qo'llab-quvvatlaydi
	Uy-joylar joylashgan yerlar	Doimiy yer olib qo'yish	Meros qilib qoldiriladigan umrbod egalik qilish huquqi yoki doimiy egalik huquqiga ega bo'lgan yerdan foydalanuvchilar	<p>Ta'sir qilingan erlar uchun birinchi variant sifatida erga asoslangan kompensatsiya ko'rib chiqilishi kerak.</p> <p>Yerga asoslangan kompensatsiyani amalga oshirish mumkin bo'lmagan taqdirda, erni to'liq almashtirish qiymati²⁸, yerga bo'lgan huquqni yo'qotish va zarar ko'rgan er uchastkasining hajmi va qiymatiga teng bo'lgan yangi er uchastkasini sotib olish uchun pul kompensatsiyasi asosida pul kompensatsiyasi.</p> <p>Agar o'rniga yer ajratilgan bo'lsa, egalik qilish xavfsizligi ta'minlanishi kerak. Pul kompensatsiyasi holatida, baholashda "ishlatish xavfsizligi" ga olib keladigan har qanday ma'muriy to'lovlar ham hisobga olinishi kerak.</p> <p>Ko'chirish jarayoni bilan bog'liq tranzaksiya va boshqa xarajatlar Loyiha tomonidan qoplanadi.</p>
		Qurilish vaqtida foydalaniladi gan ochiq saqlash maydoni uchun vaqtincha yer olib qo'yish	Umr davomida meros qilib qoldiriladigan yoki doimiy egalik qiladigan yerdan foydalanuvchilar	<p>Yerdan foydalanuvchi va Loyiha bilan qurilish uchun zarur bo'lgan muddatga asoslanib, er uchastkasidan foydalanish uchun ijara haqi (tasdiqlangan Pudratchining qurilish rejasiga qarab 3-6 oy bo'lishi kutilmoqda).</p> <p>Bunga, shuningdek, ish beruvchi yoki nazorat muhandisi ruxsati bilan pudratchi tanlagan har qanday foydalanish imkoniyatini to'xtatish kiradi.</p>
		Doimiy yoki vaqtinchalik	Norasmiy yerdan foydalanuvchilar	Doimiy er olish uchun - Kompensatsiya sotib olishda yo'qoladigan ekinlar, inshootlar, daraxtlar va boshqalar kabi erni yaxshilashning o'rnini bosuvchi qiymatini o'z ichiga oladi.

²⁸ Chunki yerdan yerga kompensatsiya O'zbekistonda amal qilmaydi

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
				<p>Bundan tashqari, bunday kompensatsiya uchun o'tish va zaiflik kompensatsiyasini tasniflash mezonlari qo'llaniladi. Boshqa tirikchilik vositalari LTShning zaifligini baholash natijalariga qarab chora-tadbirlarni qo'llab-quvvatlaydi</p> <p>Doimiy er olish uchun - yerdan foydalanuvchi va loyiha bilan qurilish uchun zarur bo'lgan vaqt (pudratchi faoliyati jadvali) asosida erni ishlatish uchun ijara haqi.</p> <p>Bunga, shuningdek, ish beruvchi yoki nazorat muhandisi ruxsati bilan pudratchi tanlagan har qanday foydalanish imkoniyatini blokirovka qilish kiradi.</p>
Servitut/Sanitariya muhofaza zonasida ²⁹	Servitut ichida joylashgan mulk/aktivlar	Doimiy	Sanitariya-muhofaza zonasida talablariga ko'ra, servitut doirasida cheklangan har qanday faoliyat ³⁰	<p>SPZ talablari bilan cheklangan har qanday tuzilma yoki aktivlarga ta'sir/zarar almashtirish qiymati asosida to'lanishi kerak.</p> <p>Shikastlanishi yoki buzilishi mumkin bo'lgan aktivlar/inshootlar qoplanadi (quyida kutilmagan xarajatlar tarkibiga tuzilmaviy yo'qotishlar kiradi).</p>
Binolar	Uy-joy binolari	Doimiy	Uy-joy binolari egalari	<p>Ko'p qavatli uylardagi turar-joy kvartiralarini bir xil sifat va o'lchamdagi, shuningdek, o'sha tuman (shahar)dagi ekvivalent turar-joy binolari (kvartiralarini) bilan qoplanishi kerak. Agar taklif etilayotgan yangi kvartira ta'sirga uchragan kvartiradan farq qilsa, bu farq naqd pul bilan qoplanishi kerak. Agar yangi turar-joy kvartira hali tayyor bo'lmasa, u holda LTShlar vaqtinchalik uy-joy bilan ta'minlanishi (ijaraga olish va hokazo) yoki bu xarajatlarni qoplash uchun pul kompensatsiyasi taqdim etilishi kerak.</p>

²⁹ Chegaralangan huquqi mahalliy qonunchilikda "servitut" atamasi bilan belgilanadi. Sanitariya-epidemiologiya o'soyishtaligi agentligi tomonidan ta'kidlanganidek (ESIA bosqichida manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar doirasida) Loyiha 50 metrli sanitariya muhofazasi zonasini kuzatishi kerak. SMZ hududida joylashgan binolar/inshootlar va aktivlar uchun ma'lum cheklovlar mavjud. Bunday aktivlarni olib tashlash/ko'chirish zarurati tug'lsa, ushbu huquqdan foydalaniladi.

³⁰ Sanitariya-muhofaza zonasiga qo'yiladigan talablarga ko'ra, SMZda, masalan, aholi punktlarida, kutubxonalar, sport markazlari kabi ijtimoiy tuzilmalarda ba'zi turdagi o'simtalarga yo'l qo'yilmaydi.

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
				<p>Xuddi shu yondashuv yakka tartibdagi uylar uchun ham qo'llaniladi. Agar ta'sirga uchragan uy egasi yer uchastkasidan umrbod foydalanish huquqiga ega bo'lsa.</p> <p>Agar o'rniga yer ajratilgan bo'lsa, egalik qilish xavfsizligi ta'minlanishi kerak. Pul kompensatsiyasi holatida, baholashda "ishlatish xavfsizligi" ga olib keladigan har qanday ma'muriy to'lovlar ham hisobga olinishi kerak.</p>
		Vaqtinchalik	Turar-joy binolarini ijaraga oluvchilar	Ko'p qavatli uylar va yakka tartibdagi uy-joylarni ijaraga oluvchilarga yashash uchun teng hajm va sifatdagi muqobil joy, shuningdek, joylashish yoki ushbu xarajatlarni qoplash uchun pul kompensatsiyasi berish yo'li bilan qo'llab-quvvatlanishi kerak. Bundan tashqari, ular transport bilan qo'llab-quvvatlanishi kerak.
	Turar-joy bo'lmagan binolar	Doimiy	Turar-joy bo'lmagan binolarning egalari	<p>Turar-joy bo'lmagan binolar bir xil sifat va o'lchamdagi, shuningdek, o'sha tuman/shahar) dagi ekvivalent turar-joy bo'lmagan inshoot bilan qoplanishi kerak. Agar taklif etilayotgan yangi turar-joy bo'lmagan inshootning sifati farq qilsa, bu farq naqd pul bilan to'lanishi kerak.</p> <p>Agar ta'sirga uchragan turar-joy bo'lmagan binoning egasi yer uchastkasidan umrbod foydalanish huquqiga ega bo'lsa, yerdan foydalanish huquqining narxi ham to'lanishi kerak.</p>
	Uy-joy va noturar joy binolarga ko'chirish uchun o'tish davri uchun yordam	Doimiy	Turar-joy va noturar joy binolarining egalari	<p>Ko'chirilishi kerak bo'lgan uy-joy va turar-joy bo'lmagan binolar egalari mulklarini vaqtincha va doimiy ko'chirish joylariga ko'chirish uchun ko'chish to'lovlar to'lanadi.</p> <p>Ko'chirilgan uy xo'jaliklariga o'xshash yoki yaxshi darajadagi infratuzilmadan foydalanishga (suv, gaz va elektr tarmog'i, ijtimoiy infratuzilmadan foydalanish va boshqalar) imkoniyatlar taqdim etiladi.</p> <p>Qurilish boshlanishidan oldin egasiga barcha foydalansa bo'ladigan materiallarni bepul olib ketishga ruxsat beriladi.</p> <p>Transport xarajatlari Loyiha tomonidan qoplanadi yoki transport uchun to'lov to'lanadi.</p>

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
				<p>Tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlarda ishtirok etish uchun ustuvorlik beriladi.</p> <p>Loyiha bilan bog'liq ishga joylashish va ta'lim olish imkoniyatlari uchun imtiyozlar beriladi.</p>
	Davlat binolari/idorolari/maktab/kasalxonalar/bolalar bog'chalari	Doimiy	Davlat tashkilotlarining tegishli bo'linmalari	Binolarning qoplash qiymati barcha soliqlar va o'tish to'lovlarini hisobga olgan holda, amortizatsiyasiz joriy bozor qiymati bo'yicha to'lanadi.
	Boshqa binolar	Doimiy	Bino egalari (yerga yoki binoga egalik qilishlaridan qat'i nazar)	Binolarning qoplash qiymati barcha soliqlar va o'tish to'lovlarini hisobga olgan holda, amortizatsiyasiz joriy bozor qiymati bo'yicha to'lanadi. Qurilish boshlanishidan oldin egalari barcha foydalansa bo'ladigan materiallarni bepul olib ketishga ruxsat beriladi.
	Jismoniy ko'chish holatlarida qattiq ta'sirga uchragan uchun qo'shimcha yordam to'lovlarini to'lash	Doimiy	Jismoniy ko'chirishga uchragan odamlar.	<p>Jismoniy ko'chirishga uchragan bino/inshootlatni boy berayotgan uy xo'jaliklariga har biriga transport uchun qo'shimcha yordam pullari to'lab beriladi.</p> <p>Loyiha bilan bog'liq ishga joylashish, o'qitish imkoniyatlari, o'z-o'zini ish bilan ta'minlash va ish haqi to'lanadigan ish bilan ta'minlash uchun ustuvorlik beriladi.</p>
Daromad	Biznesning vaqtinchalik to'xtashi	Yo'ldan foydalanishni vaqtincha cheklash tufayli daromadni boy berish	<p>1. Yo'ldan foydalanishni cheklash natijasida daromadlarini boy berayotgan tarmoqlar, korxonalar;</p> <p>2. Sotish maqsadida yo'ldan foydalanadigan norasmiy sotuvchilar</p>	Boy berilgan daromad yo'ldan foydalanishni cheklash muddatga ko'paytirilgan bir oylik daromad asosida qoplanishi kerak.
		Yo'ldan foydalanishni cheklash sababli	Sanoat, kompaniyalar, korxonalar ishchilari	Ishchilarga ularning oylik daromadlari yo'ldan foydalanishni cheklash muddatga ko'paytirilgan holda to'lanishi kerak.

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
		vaqtincha ish haqisiz qolish		
	Boy berilgan daromad	Doimiy (yerni olib qo'yish tufayli)	1. Yo'ldan foydalanishni cheklash natijasida daromadlarini boy berayotgan tarmoqlar, korxonalar; 2. Sotish maqsadida yo'ldan foydalanadigan norasmiy sotuvchilar	Biznes va norasmiy sotuvchilarning boy berilgan daromadlari 4 yilga ko'paytirilgan sof yillik daromad asosida qoplanishi kerak (mahalliy qonunchilikka muvofiq).
	Boy berilgan ish haqi	Doimiy	Ishchilar (vaqtinchalik va doimiy)	Ta'sirga uchragan korxonalar ishchilariga 6 oygacha boy berilgan ish haqini to'lashi kerak. Norasmiy ishchilar kelishuvsiz ishlagan taqdirda eng kam ish haqining 3 baravari miqdorida nafaqa to'lanadi.
	Jismoniy ko'chirish munosabati bilan bandlik	Doimiy	Jismoniy ko'chirish munosabati bilan tirikchilik/bandlik	Jismoniy ko'chirish tufayli tirikchilik/ish joyidan mahrum bo'lgan ta'sirga uchragan uy xo'jaliklariga bunday zararlar uchun tegishli asoslar taqdim etilgan taqdirda o'rtacha oylik daromadining 3 oylik ish haqi miqdorida reabilitatsiya nafaqasi beriladi.
Ekinlar va daraxtlar	Ekinlar	Doimiy yo'qolishi	Ekinlarning egasi (yerdan foydalanish huquqidan qat'i nazar)	Hosil yeg'ish vaqti kelmagan taqdirda, ta'sirga uchragan yerdagi asosiy ekinlar (agar mavjud bo'lsa, ikkilamchi ekinlar uchun) 1 yillik ishlab chiqarish xarajatlari asosida kompensatsiya hamda oxirgi 3 yildagi o'rtacha daromaddan kelib chiqqan holda 1 yillik o'rtacha sof daromadga teng nafaqa to'lanadi. Oxirgi 3 yildagi o'rtacha daromaddan kelib chiqqan holda 1 yillik o'rtacha sof daromadga teng nafaqa. Egalari hosilni yig'ib olishlari uchun oldindan ogohlantiriladi. Ekinlar egasiga qurilish boshlanishidan oldin tekin yig'ib olishga ruxsat beriladi.
		Vaqtinchalik yo'qolishi	Ekinlarning egasi (yerdan foydalanish huquqidan qat'i nazar)	Hosil yeg'ish vaqti kelmagan taqdirda, ta'sirga uchragan yerdagi asosiy ekin (agar mavjud bo'lsa, ikkilamchi ekinlar uchun) 1 yillik ishlab chiqarish xarajatlari asosida kompensatsiya hamda oxirgi

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
				<p>3 yildagi o'rtacha daromaddan kelib chiqqan holda 1 yillik o'rtacha sof daromadga teng nafaqa to'lanadi.</p> <p>Egalari hosilni yig'ib olishlari uchun oldindan ogohlantiriladi</p> <p>Qurilish ishlari hosil yig'imi vaqtiga to'g'ri kelib qolmasligi uchun qurilishni rejalashtiriladi.</p> <p>Qurilishdan keyin yerni avvalgi holatiga qaytarish va davomiy ishlov berishdan foydalanish</p> <p>Qurilish muddati har bir joyda bir hosil mavsumidan oshmaydi</p>
	Daraxtlar	Doimiy yo'qolishi	Mevali daraxtlarning egasi (yerdan foydalanish huquqidan qat'i nazar)	<p>Hosildor yoki mevali daraxt ko'chatlarini qoplash qiymati va 3 yildagi ishlab chiqarishning yillik tannarxi (yangi hosildor daraxt o'sishi uchun ketadigan vaqt) to'rtga ko'paytiriladi. Bu Vazirlar Mahkamasining 146-sonli qarorida belgilangan o'rtacha hosildorlik yillari va ko'chat ekilganidan boshlab uning pishib yetilishi uchun o'rtacha yillar soniga tegishli.</p> <p>Daromadlar to'g'risida rasmiy ma'lumotlar mavjud bo'lmagan hollarda: Pul kompensatsiyasi mustaqil baholovchi tomonidan belgilanadigan bozor stavkalari bo'yicha, shu jumladan tiklanish qiymati va o'sish indeksi bo'yicha to'lanadi.</p> <p>Daraxt egasiga qurilishdan oldin daraxtni kesib bepul saqlashga ruxsat beriladi.</p>
		Doimiy yo'qolishi	Dekorativ (yog'och sifatida ishlatiladigan daraxtlar) daraxtlarning egasi (yerdan foydalanish huquqidan qat'i nazar)	<p>Yog'och sifatida ishlatiladigan daraxtlarni o'rnini qoplash va quritilgan yog'och hajmining belgilangan narxi uchun kompensatsiya beriladi</p> <p>Daraxt egasiga qurilishdan oldin daraxtni kesib bepul saqlashga ruxsat beriladi.</p>
Kommunal xizmatlar	Kommunal obyektlarni ko'chirish - gaz va suv/ oqava suv quvurlari, optik tolali va aloqa kabellari, elektr	Doimiy	"Hududgaz", "O'zsuvta'minot", "O'ztelekom", "O'zMET" tegishli bo'limlari	<p>Ta'sirga uchragan inshootlarni/kommunal tarmoqlarni loyihadan oldingi holatga keltirish/almashtirish.</p>

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
	uzatish havo liniyalari			
Jamoat inshootlari va aktivlari	Jamoat infratuzilmasiga zarar yetkazilishi yoki yo'qolishi (ya'ni, to'siqlar, obodonlashtirish uchun qo'shimcha inshootlar, to'xtash joylari)	Doimiy	Ta'sirga uchragan aholi	Ta'sirga uchragan inshootlarni/kommunal xizmatlarni loyihadan oldingi holatga qayta tiklash/almashtirish.
Ijtimoiy himoyaga muhtoj uy xo'jaliklari	Ijtimoiy himoyaga muhtoj bo'lgani natijasida qo'shimcha zararlar yoki ta'sirlar.	Doimiy yoki vaqtinchalik	Jinsi, dini, etnik kelib chiqishi, nogironligi, iqtisodiy ahvoli, ijtimoiy mavqei tufayli himoyaga muhtoj uy xo'jaliklari boshqalarga qaraganda loyiha ta'siridan ko'proq salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Zaif guruhlar o'z ichiga olishi mumkin va cheklanmagan: (i) Kambag'al uy xo'jaliklari; (ii) Yagona ota-ona; (iii) Ayollar/bolalar uy xo'jaliklarini boshqargan; (iv) Nogironlar (jismoniy/aqliy); (v) Qariyalar va bevalar; (vi) Tabiiy resurslarga qaram bo'lgan uy xo'jaliklari; (vii) Mahalliy, ichki ko'chirilgan odamlar/qochoqlar	Boshqa zararlar uchun kompensatsiyadan tashqari, oziq-ovqat savatini, shu jumladan, un va yog' va boshqa asosiy zarur mahsulotlarfan iborat bir martalik natura shaklida yordam - cho'pon va oilasida cho'ponlar borlarga beriladi. Barcha ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar uchun eng kam ish haqining 3 baravari miqdorida reabilitatsiya nafaqasi. Tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlarda ustuvorlik beriladi. Loyiha bilan bog'liq ishlarga imtiyoz asosida ishga joylashtiriladi.

Zarar turi Huquqli shaxslar	Mol-mulk turi	Tavsifi	Ko'chirilgan shaxslar/tashkilotlar/Hu quqqa ega odamlar	Kompensatsiya olish huquqi uchun asoslar
Kutilmagan zararlar	Har qanday boshqa zararlar	Doimiy yoki vaqtinchalik	Barcha ta'sirga uchragan shaxslar, yo'ldan foydalanishni cheklash/cheklash bilan bog'liq daromadlarni yo'qotish, uyali aloqa minorolari, temir yo'l yo'llari yaqinidagi ishlar uchun xarajatlar va qurilish bosqichida inshootga/aktivlarga har qanday boshqa zarar etkazilishi va boshqalarga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan shaxslar.	TTR/KHR tamoyillari va ushbu huquqlar matritsasidagi shunga o'xshash qoidalarga muvofiq.

10. Kompensatsiya va yordam

Loyihadan ta'siriga uchragan barcha yerlar, inshootlar va ekinlar/daraxtlarning qiymati mahalliy qonunchilikda belgilangan talablarga muvofiq qoplanishi kerak. Shu bilan birga, YeTTB IT5 talablariga rioya qilish kerak. Quyidagi boblarda tavsiflangan qoidalar va talablar yakuniy loyiha tasdiqlanganidan keyin ta'sirga uchragan inshootlar/er/ekinlar/daraxtlarga nisbatan qo'llanilishi kerak.

10.1. Yerni olib qo'yish uchun kompensatsiya

Ta'sirga uchragan yer uchastkalari uchun kompensatsiya hisobi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011 yil 25 maydagi 146-sonli "Shaharsozlik faoliyati va boshqa noqishloq xo'jaligi maqsadlari uchun yer uchastkalarini berish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori asosida hisoblanadi. Mazkur qarorga asosan qishloq xo'jaligi yerlari, o'rmon xo'jaligi fondlari, egalari/yaylov yerlari egalarga/ijaraga oluvchilarga quyidagi miqdorda kompensatsiya to'lanishi kerak:

- qishloq va o'rmon xo'jaligidagi zararlar;
- olib qo'yilgan sug'oriladigan qishloq xo'jaligi yerlari uchun sug'orish va teng yangi yer uchastkalarini o'zlashtirish xarajatlari;
- yaylovlarni tubdan yaxshilash xarajatlari;
- mulkdorlar, foydalanuvchilar, lizing oluvchilar va egalarning zararlarini, shuningdek, qishloq va o'rmon xo'jaligiga yetkazilgan zararlarni aniqlash sxemasi;
- olib qo'yilgan yer uchastkalarining joylashuvi bo'yicha koeffitsientlar.

Ko'chirishdan oldin barcha zararlar qoplanishi kerak. LTSh kompensatsiya olmagunicha qurilish ishlariga ruxsat berilmaydi. Bundan tashqari, LTShga 6 oygacha (kompensatsiya to'lovi olinganidan keyin) ta'sirga uchragan yer/inshootlarni bo'shatishga ruxsat beriladi.

Bundan tashqari, yer o'rniga yer berish shaklidagi kompensatsiya endi amalda emasligini hisobga olib, LTSh yerga bo'lgan huquqni yo'qotganligi uchun kompensatsiya olishi kerak.

10.1.1. YeTTB IT 5ga muvofiqlik

Kompensatsiyani hisoblashda, shuningdek, YeTTB IT 5ning mahalliy qoidalarga kiritilmagan quyidagi talablari hisobga olinishi kerak:

- Ta'sirga uchragan yer uchastkalariga rasmiy huquqi bo'lmagan barcha ikkilamchi ijaraga oluvchilar. Bunday LTSh ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlar va LTSh bilan maslahatlashuvlar davomida aniqlanishi va ularga kompensatsiya to'lanishi kerak;
- Kompensatsiyani hisoblashda LTSh yerning 50% dan ortig'i olib qo'yilanidan keyin foydalana olmaydigan yaroqsiz yerlarni hisobga olish kerak,;
- Naturadagi kompensatsiya, ya'ni yer uchun yer berish LTShga ularning xohishiga ko'ra yerlarini o'rniga yer berish shaklida ko'rib chiqilishi kerak. Biroq 2021 yildan boshlab O'zbekistonda yer faqat kim oshdi savdosi orqali sotib olinishi mumkin. Mahalliy hokimliklar muqobil yer uchastkalarini berishga haqli emas. Mahalliy sharoitni hisobga olgan holda, Loyiha ishlab chiquvchisi boshqa yer uchastkasini sotib olish uchun LTSh uchun qo'shimcha pul kompensatsiyasini ko'rib chiqishi mumkin.

10.2. Turar-joy va turar-joy bo'lmagan mulkni baholash usullari

Calculation of compensation for affected residential and non-residential buildings as well as Boshqa inshootlar and assets should be calculated based on the Resolution of Cabinet of Ministers № 911 (16.12.2019) "On further improving procedures for providing property rights of individuals and legal entities and procedures for removal and compensation for land plots". Current legal act requires to consider followings while calculation of compensation:

- Davlat va jamoat ehtiyojlari uchun yer uchastkalarini olib qo'yish munosabati bilan uy-joylar (kvartiralar, binolar, inshootlar va ko'chatlar) buzilishi uchun jismoniy va yuridik shaxslarga kompensatsiya puli miqdorini hisoblash metodikasi.
- Buzilgan uylar egalariga uy-joy binolarini berish shartlari;
- Buzilgan uylar o'rnida yakka tartibdagi uy-joy qurish uchun jismoniy shaxslarga yer uchastkalarini berishga qo'yiladigan talablar.
- Davlat va jamoat ehtiyojlari uchun yer uchastkalarini qaytarib olish natijasida yuridik shaxslarga yetkazilgan zararni qoplash talablari;
- Yangi turar joy, uy-joy, bino va inshootlarga ko'chish va qayta tiklash tartibi va hisoblash muddatlari; va
- Buzilayotgan turar-joylar o'rniga jismoniy va yuridik shaxslar uchun yangi turar-joy yoki binolarni qurish hollarda tartiblar va hisoblash muddatlari.

Qarorning 3-bobi, shuningdek, hisoblanadigan kompensatsiya quyidagilarni o'z ichiga olishini talab qiladi:

- Olib qo'yilgan yer uchastkasida joylashgan ko'chmas mulk obyektlarining bozor qiymati;
- Olib qo'yilgan yer uchastkasiga bo'lgan huquqning bozor qiymati;
- Ko'chirish bilan bog'liq xarajatlar, shu jumladan ko'chmas mulkni vaqtincha olib qo'yish;
- Jismoniy va yuridik shaxslarning boy berilgan foydalari; va
- Qonun hujjatlarida yoki shartnomada nazarda tutilgan boshqa xarajatlar va zararlar.

O'zbekiston qonunchiligiga ko'ra, kompensatsiya naqd pul yoki bir xil qiymatdagi shunga o'xshash ko'chmas mulk obyekti shaklida berilishi kerak. 911 sonli qarorga qo'shimcha ravishda, 781 sonli Qonun boshqa qo'shimcha xarajatlarni (YeTTB nazarda tutgan o'tish davri uchun yordamga teng) naturada yoki naqd pul ko'rinishda qoplashni talab qiladi, masalan, ko'chirish, inshootlarni buzish, daraxtlarni kesish va h.k. uchun transport. Bundan tashqari, har qanday norasmiy ta'sirga uchragan yerlarda qurilgan inshootlar/mol-mulk obyektlari uchun to'liq bozor qiymati qoplanishi kerak.

10.2.1. YeTTB IT 5ga muvofiqlik

Mahalliy qoidalar kompensatsiyani bozor qiymati bo'yicha hisoblashni talab qiladi. YeTTB IT 5 talab qiladigan to'liq qoplash qiymatini to'lash, kompensatsiyani hisoblashda quyidagilarni ko'rib chiqish kerak:

- Amortizatsiya (aktivlarning umumiy qiymatiga ta'sir qiluvchi) hisobga olinmasligi kerak;
- Tranzaksiya xarajatlarini, ya'ni mehnat xarajatlarini, loyiha (yoki arxitektura) narxini, kommunal xizmatlarni o'rnatish xarajatlarini hisobga olish; Ushbu xarajatlar ta'sirga uchragan inshootning hozirgi holatidan kelib chiqqan holda aniqlanishi mumkin;

Nomoddiy shaklida kompensatsiya yoki o'rnini bosuvchi tegishli inshootlar (agar iloji bo'lsa).

10.3. Ekinlar va daraxtlar

Loyiha daraxtlarga (ham meva yetishtirish uchun, ham yog'och sifatida ishlatiladigan daraxtlar), shuningdek qishloq xo'jaligi maydonlari va uy-joylarga qarashli kichik yer uchastkalaridagi qishloq xo'jaligi ekinlariga ta'sir qilishi kutilmoqda. Daraxtlar va ekinlar uchun kompensatsiya quyidagicha to'lanadi:

Ekinlar – LTShga yo'qotilgan hosilning o'rnini bosish uchun urug'lar hamda so'nggi uch yil davomida olingan o'rtacha daromaddan kelib chiqqan holda ekinlardan olingan bir yillik o'rtacha sof daromadga teng miqdorda nafaqa beriladi. Ekinlar egasiga qurilish boshlanishidan oldin hosilni tekinga yig'ib olishga ham ruxsat beriladi.

Yog'och sifatida ishlatiladigan daraxtlar - o'rnini bosuvchi daraxt yoki daraxt ko'chatining narxi to'lanadi va quritilgan yog'och hajmining belgilangan narxi uchun kompensatsiya beriladi. Daraxt egasiga daraxtni kesish va qurilishdan oldin yog'ochni saqlashga ruxsat beriladi.

Hosildor daraxtlar - o'rnini bosuvchi daraxt yoki hosildor daraxt ko'chatining narxi va uch yil davomida olingan hosilning yillik tannarxi (yangi hosildor daraxt o'sishi uchun ketadigan vaqt) to'rtga ko'paytiriladi. Yog'och sifatida ishlatiladigan daraxtlarida bo'lgani kabi, daraxt egasiga daraxtni kesish va qurilishdan oldin yog'ochni saqlashga ruxsat beriladi.

10.4. Daromadlar

Loyiha tufayli quyidagi sub'ektlar zarar ko'rishini aniqlanadi:

Tijorat inshootlari egalari (doimiy ta'sir) – konteyner-do'konlar egalari, yakuniy loyiha natijalaridan qat'i nazar, ko'chirilishi kerak, chunki ular mavjud yo'lning bufer zonasida ishlaydi. Shunday qilib, ularning biznesi iqtisodiy ko'chirilishga duchor bo'ladi. Bundan tashqari, yo'lni kengaytirishning turli xil variantlari bo'yicha ko'chirilishi mumkin bo'lgan boshqa tijorat inshootlarining egalari ham daromadlarini yo'qotish xavfi ostida. To'lanadigan kompensatsiya miqdori ta'sir darajasiga qarab YQ tomonidan belgilanadigan 1 yil davomida yoki undan ortiq oylik daromadiga teng bo'lishi kerak.

Fermerlar (doimiy ta'sir) - fermerlar (erdan qishloq xo'jaligi va chorva boqish maqsadlarida foydalanadigan) yo'lni kengaytirish uchun zarur bo'lgan yerni olib qo'yish tufayli ma'lum miqdorda daromadlarini boy berishi mumkin. Ta'sir doirasi yo'lning yakuniy loyihasiga bog'liq. To'lanadigan kompensatsiya miqdori ta'sir darajasiga qarab YQ tomonidan belgilanadigan 1 yil yoki undan ortiq oylik daromadiga teng bo'lishi kerak.

Fermerlarning ishchilari (doimiy) - fermer xo'jaligi ishchilari yerni olib qo'yish natijasida daromadlarini boy berishi mumkin. Ularga ishsiz qolganlari uchun kompensatsiya to'lanishi kerak. To'lanadigan kompensatsiya miqdori LTSh ish haqiga yoki YQ tomonidan belgilanadi va O'zbekistondagi eng kam ish haqining (qaysi biri eng yuqori bo'lishiga qarab) ta'sir darajasiga qarab olti baravari yoki undan ortiq miqdoriga teng bo'ladi.

Sanoat kompaniyalari (vaqtinchalik ta'sir) - yo'l bo'yida joylashgan sanoat korxonalari yerni olib qo'yish natijasida zarar ko'rmaydi. Biroq, mavjud yo'ldan foydalanish uchun cheklangan

kirish/cheklovlar ularning operatsion faoliyatiga ta'sir qilishi mumkin. To'lanadigan kompensatsiya miqdori ularning yo'ldan foydalanishni cheklash davridagi oylik daromadiga teng bo'lishi kerak.

Yoqilg'i quyish shoxobchalari (vaqtinchalik ta'sir) - yo'ldan foydalanishni cheklash yoqilg'i sotishdan tushgan kunlik/oylik daromadga ta'sir qilishi mumkin. To'lanadigan kompensatsiya miqdori ularning yo'ldan foydalanishni cheklash davridagi oylik daromadiga teng bo'lishi kerak.

Norasmiy sotuvchilar (vaqtinchalik ta'sir) - yo'ldan foydalanishni cheklash meva/sabzavot sotishdan keladigan kunlik/oylik daromadga ta'sir qilishi mumkin. To'langan kompensatsiya miqdori ularning yo'ldan foydalanishni cheklash davridagi oylik/mavsumiy daromadiga teng bo'lishi kerak.

10.5. Yerdan mahrum bo'lish

Fermerlar – Loyiha tufayli yerlari olib qo'yilishi kerak bo'lgan barcha LTShga yerga bo'lgan huquqdan mahrum bo'lganlari uchun kompensatsiya berilishi kerak. Yer o'rniga yer berish shaklida kompensatsiya O'zbekistonda endi amalda emasligi sababli, LTShga ma'lum o'lchamdagi yerdan mahrum bo'lganlari uchun pul kompensatsiyasi berilishi kerak.

Tijorat inshootlari egalari - Loyiha tufayli yerlari olib qo'yilishi kerak bo'lgan barcha LTShga yerga bo'lgan huquqdan mahrum bo'lganlari uchun kompensatsiya berilishi kerak. Yer o'rniga yer berish shaklida kompensatsiya O'zbekistonda endi amalda emasligi sababli, LTShga ma'lum o'lchamdagi yerdan mahrum bo'lganlari uchun pul kompensatsiyasi berilishi kerak.

Uy-joy egalari – Loyiha tufayli yerlari olib qo'yilishi kerak bo'lgan barcha LTShga yerga bo'lgan huquqdan mahrum bo'lganlari uchun kompensatsiya berilishi kerak. Yer o'rniga yer berish shaklida kompensatsiya O'zbekistonda endi amalda emasligi sababli, LTShga ma'lum o'lchamdagi yerdan mahrum bo'lganlari uchun pul kompensatsiyasi berilishi kerak.

10.6. Inshootlar/binolardan mahrum bo'lish

Tijorat inshootlari/binolari egalari - Jismoniy ko'chirishdan zarar ko'rgan LTSh egalari zarar ko'rgan inshootga teng (yoki yaxshiroq) yangi yashash maydoni yoki ta'sirga uchragan bino/inshootni to'liq qoplash qiymati bilan ta'minlanishi kerak.

Turar joy egalari - Jismoniy ko'chirishdan zarar ko'rgan LTSh egalari zarar ko'rgan uy-joyga teng (yoki yaxshiroq) yangi yashash maydoni yoki uy-joylardan mahrum bo'lganlari uchun to'liq qoplash qiymati bilan ta'minlanishi kerak.

10.7. Kommunal infratuzilma obyektlarini ko'chirish

Kommunal infratuzilma obyektlari – tegishli tashkilot, ya'ni "HududGaz", "O'zTelekom", "O'zMET", "SuvTa'minot" korxonalariga gaz, suv, aloqa kabellari, elektr uzatish liniyalarini ko'chirish bilan bog'liq xarajatlar qoplanishi kerak.

10.8. Madaniy meros obyektlarini ko'chirish

Qabristonlar – qabriston inshooti va qabrlarni ko'chirish bilan bog'liq xarajatlar tegishli tuman hokimiyatlariga qoplanishi kerak. Qayta dafn qilish uchun barcha marosimlar ham kompensatsiya bilan to'lanadi.

Madaniy meros agentligining bo'linmalari - madaniy meros obyektni (ham davlat, ham mahalliy ahamiyatga ega) boshqa joyga ko'chirish bilan bog'liq xarajatlar madaniy meros agentligining tegishli bo'linmalariga qoplanishi kerak.

10.9. Davlat mulki obyektlari

Xorazm viloyati bo'limi/tuman hokimiyatlari – davlat mulki obyektlarini, ya'ni yoritish minoralari, belgilar, svetoforlar, yo'l belgilari, bannerlar (reklama va tuman chegarasini ko'rsatish uchun) va boshqa ko'chma mulklarni boshqa joyga ko'chirish uchun kompensatsiya tegishli tuman hokimiyatlariga to'lanishi kerak.

10.10. Servitut/YeA uchun kompensatsiya

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 146 va 911-sonli qarorlariga muvofiq. Servitut yoki YeA uchun kompensatsiya yer uchastkalarini olib qo'yish bilan bir xil tarzda belgilanadi; ammo, bu ular uchun to'lov alohida amalga oshiriladi. YQ hukumat organlari tomonidan belgilangan qiymatlar YeTTB talablariga ko'rsatilgan to'liq qoplash qiymatlariga muvofiqligini ta'minlaydi.

Yer uchastkasiga servitut huquqlarini olishda yo'qotishlar/zararlar, xoh u doimiy yoki vaqtincha yo'qotish uchun bo'ladimi, qoplanishi kerak. Hech qaysi aktivlar, jumladan, ekinlar va daraxtlar ta'sirga uchrashi kutilmayapti.

10.11. Ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlar

Boshqa zararlar uchun kompensatsiyadan tashqari ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarga bir martalik oziq-ovqat savati, tibbiy yordam va boshqa turdagi yordam ko'rinishida qo'shimcha yordam ko'rsatiladi (LTSh orasida o'tkazilgan ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqot natijalariga ko'ra).

Fermerlar va ularning ishchilari va norasmiy sotuvchilar daromadlari va tirikchiligi tabiiy resurslarga (yer resurslariga) bog'liqdir va ular o'z oila a'zolarini ham yaylov/qishloq xo'jaligi/sotish faoliyatiga jalb qilgan-ularning barchasi ijtimoiy himoyaga muhtoj deb hisoblanadi.

Ijtimoiy himoyaga muhtoj LTShga shuningdek, tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlarda ustuvorlik beriladiv loyiha bilan bog'liq ishlarga imtiyoz asosida ishga joylashtiriladi (kerakli hollarda).

10.12. qo'shimcha yordam

Jismoniy va iqtisodiy ko'chirish LTSh uchun qo'shimcha xarajatlar tug'ilishiga olib kelishi mumkin. Ushbu xarajatlarga quyidagilar kirishi mumkin:

- Jismoniy ko'chirish natijasida uyni ijaraga olish;
- Konteyner-do'konlar egalarining iqtisodiy ko'chishi tufayli tijorat obyektlarini boshqa joyga ko'chirish;
- Yo'l bo'ylab norasmiy sotuvchilar uchun savdo faoliyatini davom ettirish uchun mos joy izlash;
- Yerni olib qo'yish natijasida yer uchastkasi o'lchami kichaygani sababli fermerlar tomonidan chorva mollari uchun ozuqa sotib olishi.

Boshqa turdagi nafaqalarga ehtiyoj paydo bo'lishi mumkin, va buni aniqlash uchun LTSh bilan ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlarni o'tkazish shart.

Uy-joy yoki biznesni boy berish va ko'chirish zarur bo'lgan taqdirda, Loyiha ko'chishi kerak bo'lgan LTSh uchun transport xarajatlarini qoplashi kerak.

11. Amalga oshirish jadvali

Amalga oshirish jadvali TTR/KHRga kiritiladi. U batafsil va vaqt bilan bog'liq bo'ladi va barcha asosiy ko'chirish tadbirlarini o'z ichiga oladi. 6.1-bo'limda tavsiflangan tadbirlarga qo'shimcha ravishda, amalga oshirish jadvaliga quyidagilarni kiritish kerak:

- Aholi bilan maslahatlashuvlar;
 - TTR/KHR ma'lumotlarini oshkor qilish;
 - Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini o'rnatish va undan doimiy foydalanish;
 - Batafsil loyihani yakunlash;
 - Ta'sirga uchragan yerlar va maydon chegaralarini belgilash;
 - Ta'sirga uchragan yerlar (va mulk obyektlarni) xatlovdan o'tkazish;
 - Kompensatsiyani mustaqil baholovchi tomonidan baholash;
 - TTR/KHRni yakunlash;
 - TTR/KHRni YeTTB tomonidan tasdiqlanishi;
 - Kompensatsiyani to'lash va huquqlarni berish;
 - Tirikchilik manbalarini tiklash tadbirlari;
 - Dastlabki ishlarni boshlash;
 - Asosiy qurilish ishlarini boshlash;
 - Ichki va tashqi monitoring.
- 1) Ushbu YEOTTMni tayyorlash vaqtida amalga oshirish bo'yicha hech qanday faoliyat boshlanmadi, chunki ko'chirish ta'siri hali Loyiha yechimlarini yakunlash orqali tasdiqlanmagan.

12. Tirikchilik manbalarini tiklashga oid tadbirlar

LTShga tirikchilik manbalarini qayta tiklashga yordam berish, agar buning iloji bo'lmasa - ularning turmush darajasini Loyihadan oldingi darajaga ko'tarish uchun tirikchilik manbalarini tiklashga oid tadbirlari belgilanadi. Tadbirlarning tafsilotlari Loyiha ta'sirlari tasdiqlanganidan keyin aniqlanadi va aniqlangan ta'sirlarga mutanosib bo'ladi. Ta'sirlar LTSh bilan kelishilgan holda ishlab chiqiladi. Ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar uchun aniq chora-tadbirlar belgilanadi, chunki ularga Loyiha amalga oshirilgandan keyin o'z tirikchilik manbalarini tiklash qiyin kechishi mumkin.

Tirikchilik manbalarini tiklashning mumkin bo'lgan usullaridan biri o'quv kurslarini aniqlashdir. O'quv kurslari TTR/KHRni amalga oshirish jarayonida ishtirokchilarning ehtiyojlarini baholash orqali aniqlanadi.

Kompensatsiya va yordam uchun umumiy byudjet tuziladi va TTRga kiritiladi. Tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlar byudjeti uchun YQ javobgar bo'ladi.

13. Tashkiliy tadbirlar

TTR/KHR samarali ishlashini ta'minlash uchun mas'ul tomonlarni aniqlash va ular o'rtasida mas'uliyatni taqsimlash muhim ahamiyatga ega. Ushbu YeOTTM yozish sanasiga kelib, yo'lning yakuniy loyihasi hali tasdiqlanmagan. Shunday qilib, asosiy tomonlar quyidagilardan iborat:

- EITB bo'yicha maslahatchi guruh – Juru Energy;

- Loyihani amalga oshiruvchi tashkilot – YQ;
- Kreditor – YeTTB.
- Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi – Qoraqalpog‘iston Respublikasining davlat boshqaruvi organi;
- Xorazm viloyati hokimiyati – Xorazm viloyatidagi davlat boshqaruvi tashkiloti;
- Xorazm viloyatining tegishli tuman hokimiyatlari – Urganch tumani hokimiyati, Xonqa tumani hokimiyati, Bog‘ot tumani hokimiyati, Xazorasp tumani hokimiyati va To‘prakal‘a tumani hokimiyati;
- Mustaqil baholovchilar;
- Mustaqil E-I maslahatchisi.

Har bir asosiy tomon javobgarliklari quyidagi bo‘limlarda muhokama qilinadi.

13.1. Asosiy javobgar tomonlar

13.1.1. O‘zbekiston Respublikasi Davlat Avtomobil yo‘llari qo‘mitasi (YQ)

Loyiha ishlab chiquvchisi sifatida YQ tegishli hokimiyatlarga yer olish uchun huquqiy hujjat/asos berishi kerak. Yakuniy loyiha bo‘yicha yerga bo‘lgan ehtiyojni ko‘rsatuvchi hujjat hokimliklar uchun yer olish va ko‘chirish jarayonlarini amalga oshirish uchun huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Tegishli hokimiyatlar EITB bosqichi tugagandan so‘ng er olish va tirikchilikni tiklash jarayonlarini amalga oshirishda muhim rol o‘ynaydi (quyida sanab o‘tilgan ba‘zi majburiyatlar Bosh pudratchiga o‘tkazilishi mumkin). U oxir-oqibat qayta joylashtirishni rejalashtirish va TMTR/KHRni tayyorlashni nazorat qilish uchun javobgar bo‘ladi (agar kerak bo‘lsa, vakolatli uchinchi tomon maslahatchisi tomonidan). Hokimliklarning vazifalari quyida keltirilgan.

13.1.2. Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi

Asosiy yer egasi va yer resurslaridan foydalanish, shuningdek, respublikada mavjud yer uchastkalarini o‘ziga bo‘ysunuvchi tashkilotlarga, jumladan, O‘rmon xo‘jaligi jamg‘armasi, ipakchilik va jun sanoatini rivojlantirish qo‘mitasi boshqarmalariga ajratilishini boshqaruvchi, nazorat qiluvchi davlat organi sifatida quyidagi majburiyatlarni o‘z zimmasiga oladi:

- TTR/KHRning ishlab chiqilishini nazorat qilish (malakali uchinchi tomon maslahatchisidan foydalangan holda);
- LTSh bilan mazmunli maslahatlashuvlar o‘tkazish va ularning qo‘shimcha yordamga bo‘lgan ehtiyojlari va talablarini aniqlash;
- Yer egalari bilan muzokaralar olib borish va doimiy va vaqtinchalik yerni olib qo‘yish uchun ijara shartlarini kelishish;
- Chorvadorlar bilan muzokaralar olib borish va kompensatsiya to‘lash bo‘yicha kelishuvga erishish;
- LTShga yer bilan bog‘liq va boshqa qurilish ta’sirlarni baholash uchun mustaqil baholovchini yollashni tashkil etish;
- LTSh bilan huquqqa ega bo‘lish asoslashni va kompensatsiya hisobini oshkor qilish;
- Iqtisodiy va jismoniy ko‘chirish natijasida yuzaga kelgan zararlarni qoplash uchun LTSh bilan kompensatsiya shartnomalarini imzolash;

- TTR/KHR jarayoni davomida shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini qo'llab-quvvatlash;
- Qurilish ishlari boshlanishidan oldin LTShga to'lovlarni amalga oshirish; va
- Minoralarni o'rnatish va qurilish ishlarini tugatgandan so'ng, atrofdagi yerlarni tiklash.
- Yakuniy loyiha varianti bo'yicha Loyiha uchun zarur bo'lgan yer ajratish buyrug'ini imzolash;
- Zarur bo'lganda, ta'sirga uchragan MChJ uchun muqobil yer uchastkasini taqdim etish/yerni ijaraga berish shartnomasini qayta belgilash;
- Loyiha uchun zarur hollarda, kommunal obyektlarni ko'chirishga ko'maklashish;
- Ta'sirga uchragan yerdan foydalanuvchilar bilan muloqotda YQni qo'llab-quvvatlash;
- Imkoniyat mavjud bo'lgan taqdirda, yerni sub-lizingga beruvchilarga (chorvachilik uchun yer uchastkasini ijaraga beruvchi fermerlarga) muqobil yer uchastkasini berish.

13.1.3. Xorazm viloyati hokimiyati

Hozirgi yo'lining 73 kilometri asosan Xorazm viloyatini o'zgartirilgan hududlar orqali kesib o'tishini hisobga olib, Xorazm viloyati hokimiyati o'z zimmasiga quyidagi vazifalarni olishi lozim:

- TTR/KHRning ishlab chiqilishini nazorat qilish (malakali uchinchi tomon maslahatchisidan foydalangan holda);
- LTSh bilan mazmunli maslahatlashuvlar o'tkazish va ularning qo'shimcha yordamga bo'lgan ehtiyojlari va talablarini aniqlash;
- Yer egalari bilan muzokaralar olib borish va doimiy va vaqtinchalik yerni olib qo'yish uchun ijara shartlarini kelishish;
- Chorvadorlar bilan muzokaralar olib borish va kompensatsiya to'lash bo'yicha kelishuvga erishish;
- LTShga yer bilan bog'liq va boshqa qurilish ta'sirlarni baholash uchun mustaqil baholovchini yollashni tashkil etish;
- LTSh bilan huquqqa ega bo'lish asoslashni va kompensatsiya hisobini oshkor qilish;
- Iqtisodiy va jismoniy ko'chirish natijasida yuzaga kelgan zararlarni qoplash uchun LTSh bilan kompensatsiya shartnomalarini imzolash;
- TTR/KHR jarayoni davomida shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini qo'llab-quvvatlash;
- Qurilish ishlari boshlanishidan oldin LTShga to'lovlarni amalga oshirish; va
- Minoralarni o'rnatish va qurilish ishlarini tugatgandan so'ng, atrofdagi yerlarni tiklash.
- Yakuniy loyiha varianti bo'yicha Loyiha uchun zarur bo'lgan yer ajratish buyrug'ini imzolash;
- Loyiha uchun zarur hollarda, kommunal obyektlarni ko'chirishga ko'maklashish;
- Loyiha uchun zarur hollarda madaniy meros oby'ektlarini ko'chirishga ko'maklashish;
- Loyiha uchun zarur hollarda jismoniy ko'chirishni amalga oshirish;
- Loyiha uchun zarur hollarda tijorat inshootlarni ko'chirishni amalga oshirish;

13.1.4. Xorazm viloyatining tegishli tuman hokimiyatlari

Xorazm viloyati hokimiyatining Urganch, Xonka, Bog'ot, Xazorasp va Tuproqqal'a tumanlari hokimiyatlari quyidagilarga javobgar bo'lishlari kereak:

- TTR/KHRning ishlab chiqilishini nazorat qilish (malakali uchinchi tomon maslahatchisidan foydalangan holda);
- LTSh bilan mazmunli maslahatlashuvlar o'tkazish va ularning qo'shimcha yordamga bo'lgan ehtiyojlari va talablarini aniqlash;
- Yer egalari bilan muzokaralar olib borish va doimiy va vaqtinchalik yerni olib qo'yish uchun ijara shartlarini kelishish;
- Chorvadorlar bilan muzokaralar olib borish va kompensatsiya to'lash bo'yicha kelishuvga erishish;
- LTShga yer bilan bog'liq va boshqa qurilish ta'sirlarni baholash uchun mustaqil baholovchini yollashni tashkil etish;
- LTSh bilan huquqqa ega bo'lish asoslashni va kompensatsiya hisobini oshkor qilish;
- Iqtisodiy va jismoniy ko'chirish natijasida yuzaga kelgan zararlarni qoplash uchun LTSh bilan kompensatsiya shartnomalarini imzolash;
- TTR/KHR jarayoni davomida shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini qo'llab-quvvatlash;
- Qurilish ishlari boshlanishidan oldin LTShga to'lovlarni amalga oshirish; va
- Minoralarni o'rnatish va qurilish ishlarini tugatgandan so'ng, atrofdagi yerlarni tiklash.
- Yakuniy loyiha varianti bo'yicha Loyiha uchun zarur bo'lgan yer ajratish buyrug'ini imzolash;
- Loyiha uchun zarur hollarda mahalliy hokimlikning tegishli bo'limi bilan kommunal obyektlarni boshqa joyga ko'chirish;
- Loyiha uchun zarur hollarda mahalliy hokimlikning tegishli bo'limi bilan madaniy meros obyektlarini boshqa joyga ko'chirish;
- Loyiha uchun zarur hollarda jismoniy ko'chirishni amalga oshirish;
- Loyiha uchun zarur hollarda tijorat inshootlarni ko'chirishni amalga oshirish;

13.1.5. "Juru Energy"

JE YQ nomidan YeOTTMni (ushbu hujjat) tayyorlash uchun javobgar bo'ladi. JE quyidagilar uchun javobgardir:

- taklif qilingan yo'lning loyiha variantlari asosida hozirgi vaziyatni baholash;
- tavsiya etilgan yo'l loyihasiga muvofiq LTShning asosiy guruhini aniqlash;
- yerni olib qo'yish va kompensatsiya jarayoni uchun asosiy qonunchilik tamoyillarini aniqlash; va
- TTR/KHR bosqichida maslahatlashuvlarni qaysi asosiy manfaatdor tomonlar bilan olib borish kerakligini aniqlash.

13.1.6. Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YeTTB)

YeTTB o'zining kredit berish shartlari bo'yicha majburiy ko'chirishga oid o'ziga xos talablarga ega. Shuningdek, unda Loyiha bajarishi kerak bo'lgan oshkor qilish talablari mavjud. YeTTB, shuningdek, o'z talablariga muvofiq, majburiy ko'chirishning amalga oshirilishini ham nazorat qiladi. YeTTB quyidagilar uchun javobgar:

- Taqdim etilgan ko'chirish rejalari va monitoring hisobotlarini ko'rib chiqish;
- YeTTB veb-saytida yakuniy hisobotlarni oshkor qilish (tegishli hollarda);
- Qurilish pudratchisining ishini boshlashi uchun KHRni va bildirishnomalarni kelishilgan holda tasdiqlashni ta'minlash; va
- Loyihaning amalga oshirilishini vaqti-vaqti bilan ko'rib chiqish.

13.1.7. Mustaqil baholovchi(-lar)

Yakuniy tasdiqlangan loyiha va yo'l bo'yida joylashgan inshootlarga/yerlarga ta'sir doirasini hisobga olgan holda, xatlovdan o'tkazish va baholash jarayonini amalga oshirish uchun mustaqil baholovchilarni yollash zarurati tug'ilishi mumkin. Baholovchi (-lar) LTSh uchun kompensatsiya hisob-kitobini taqdim etishlari kerak.

13.1.8. Ko'chirish bo'yicha maslahatchi

TTR/KHR YeTTB talablari va milliy qonun hujjatlariga asosida tayyorlanishini ta'minlash uchun ko'chirish bo'yicha maslahatchi:

- Barcha LTShlar (jumladan, norasmiy yer foydalanuvchilari) aniqlanganligini ta'minlash;
- Xatlovlar ro'yxatha olishni to'xtatish sanalari bo'yicha o'tkazilishini ta'minlash;
- Kompensatsiya YeTTB talablariga muvofiq to'liq qoplash qiymatlari bo'yicha hisoblanishini ta'minlash;
- LTSh ko'rib chiqishi uchun huquqlar matritsasi va kompensatsiya paketlari ularga taqdim etilganini ta'minlash;
- YQ va LTSh o'rtasida ShKMni muvofiqlashtirish/boshqarish;
- Manfaatdor tomonlar matritsasini tayyorlash va shunga muvofiq maslahatlashuvlar o'tkazishda YQ ko'maklashish.

14. Muddatlar

Kutilayotgan amalga oshirish bo'yicha tadbirlar jadvali quyida keltirilgan. Yo'lning qurilish muddati taxminan 2 yil davom etishi kutilmoqda, ta'mirlangan yo'lning taxminiy xizmat qilish muddati 25 yildan ortiq.

17-jadval: Joriy kutilayotgan amalga oshirish bo'yicha tadbirlar jadvali

Tadbirlar	Sanalar
Loyihani toifalash	2022 yil iyul
MTIA(mahalliy texnik-iqtisodiy asoslash)ni yakunlash	2022 yil iyul
UIDni yakunlash	2022 yil iyul
Ish hajmini aniqlash	2022 yil oktyabr
EITB loyihasi bo'yicha maslahatlashuvlar	2022 yil dekabr
EITB loyihasini taqdim etishni yakunlash	2022 yil dekabr
YeTTBning 120 kunlik axborotni oshkor qilish muddati	2023 yil yanvardan 2023 yil aprelgacha
YeOTTM va Huquqlar matritsasi, shu jumladan treninglar bo'yicha tafsilotlarni YQ bilan muhokama qilish	2023 yil yanvardan 2023 yil fevralgacha
EITBni yakunlash (jamoatchilik bilan maslahatlashuvlardan sharhlarni kiritgan holda)	2023 yil may

IT5 talablariga, shuningdek, milliy qonunchilikka muvofiq, Loyihaning har bir joyida saytni safarbar qilish ishlari boshlanishidan oldin barcha LTShga kompensatsiya to'lanadi.

15. Axborotni oshkor qilish va maslahatlashuvlar

Ushbu YeOTTM yozilguniga qadar manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish tadbirlari ish hajmini aniqlash hisoboti va EITB hisobotini tayyorlash uchun amalga oshirildi (qo'shimcha ma'lumot uchun Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish rejasi (MHR) V jildga qarang). Ushbu uchrashuvlar va muhokamalar davomida quyidagi bo'limlarda tavsiflanganidek, yerni olib qo'yishning mumkin bo'lgan ta'sirlari muhokama qilindi. Loyihaning yakuniy loyihasi aniqlanmaguncha ta'sirga uchragan yerlar bo'yicha maslahatlashuvlarni yakunlab bo'lmaydi va MHRga yangi ma'lumotlar kiritilganidan so'ng, tegishli vaqtda TTR/KHRga kiritiladi.

15.1. Maslahatlashuvlar

Loyihaga EITB tayyorlash doirasida JE Kadastr agentligining Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi To'rtko'l tumanidagi tegishli bo'limlari, kommunal xizmatlar, xususiy tadbirkorlik subyektlari, norasmiy sotuvchilar hamda Xorazm viloyatining hokimiyati bilan maydoncha tekshiruvini o'tkazdi. Uchrashuvlarning maqsadi yerdan foydalanish turlarini va yerda amalga oshiriladigan faoliyatlarni aniqlash edi.

Umuman olganda, Loyiha maydonchasidan turli maqsadlarda, ya'ni qishloq xo'jaligi, turar-joy, tijorat maqsadlarida foydalaniladi. Yo'l bo'yida jamoat infratuzilmasi (maktab, shifoxona, bolalar bog'chasi) mavjud. Mahalliy aholi yo'ldan tumanlar va viloyatlar o'rtasida harakatlanish uchun foydalanadilar. Mahalliy aholini gaz, ichimlik suvi, elektr ta'minoti bilan ta'minlash maqsadida kommunal xizmatining turli obyektlari yo'l bo'yida, ba'zan yo'l yonida joylashgan.

Yo'lning yakuniy loyihasi hali aniqlanmaganligi sababli, ushbu bosqichda ko'chirishning aniq ko'lamini aniqlash mumkin emas. Yakuniy loyiha tasdiqlanganidan so'ng, mulki yoki biznesi

ko'chirishga uchragan barcha yerdan foydalanuvchilar bilan maxsus maslahatlashuvlar o'tkazilishi kerak.

15.2. Manfaatdor tomonlar

Ko'chirishning ko'lami va ko'lami yakuniy loyiha tomonidan tasdiqlanishi kerak. Manfaatdor tomonlar ro'yxati yakuniy dizayn natijalariga ko'ra tekshirilishi kerak. Mavjud vaziyatga qarab (yo'llarni kengaytirishning bir nechta variantlari bilan) asosiy manfaatdor tomonlar quyidagilar:

- Xorazm viloyatining hokimiyati, shuningdek, tegishli tumanlar hokimiyatlari;
- Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi va To'rtko'l tumani hokimiyati;
- Kommunal xizmati viloyat/tuman bo'limlari;
- Fermerlik xo'jaliklarining egalari/lizing beruvchilari, sublizing oluvchilari;
- Ta'sirga uchragan qishloq xo'jaligi ishchilari (vaqtinchalik/doimiy va mavsumiy);
- Tijorat binolari/inshootlari egalari (konteyner-do'konlarlar, kafelar, oziq-ovqat do'konlari, avtoservislar, yoqilg'i quyish shoxobchalari va boshqalar);
- Uy-joy egalari;
- Jamoat binolari (maktablar, bolalar bog'chalari, kasalxonalar);
- Norasmiy sotuvchilar;
- NDTlar yoki boshqa manfaatdor tomonlar (tegishli hollarda).

15.3. LTSh bilan kelajakda hamkorlik qilish

TTR/KHRni tayyorlash barcha aniqlangan manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlarni o'tkazishni talab qiladi. Bundan tashqari, ijtimoiy-iqtisodiy tadqiqotlar va aholini ro'yxatga olish (bir vaqtning o'zida amalga oshirilishi mumkin) va LTShga kompensatsiya to'lash uchun ro'yxatga olishni to'xtatish sanasini va shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini oshkor qilishni oshkor qilishni talab etiladi. Kelajakdagi ushbu hamkorlik TTR/KHRda aniqlanadi.

16. Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi

YeTTB IT10 o'z mijozlaridan manfaatdor tomonlar bilan aloqada bo'lish, ya'ni ularning tashvishlaridan xabardor bo'lish va ularning so'rovlariga javob berish uchun samarali shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini yaratishni talab qiladi. Loyihaning ish hajmini aniqlash va EITB bosqichlarida JE YQ yordami bilan shikoyatlarni qabul qilish uchun javobgar bo'ladi. Biroq, EITB bosqichidan so'ng shikoyatlarni qabul qilish va ko'rib chiqish uchun javobgarlik to'liq YQ zimmasida bo'ladi. Bunga aholining umumiy shikoyatlari va majburiy ko'chirish faoliyati bilan bog'liq shikoyatlar kiradi.

16.1. Shikoyatlar haqida hisobot berish va hal qilish

Shikoyatlar quyidagi usullarda bilan ko'rib chiqilishi mumkin:

- Uchrashuvlar yoki Loyiha maydonchasiga tashriflar paytida bevosita loyiha xodimlariga;
- Telefon qo'ng'iroqlari orqali;
- Yozma shaklda (elektron pochta orqali matnli xabarlar, mobil ilovalar, yozma so'rovlar va boshqalar).

Ushbu usullarning har biri uchun bog'lanish uchun shaxslarning kontakt ma'lumotlari keyingi bo'limga kiritilgan 15.3-bo'lim).

JE shikoyat qabul qilinganda foydalanish uchun shikoyat shaklini tayyorladi. Shikoyat shakli B-ildovada keltirilgan. Shikoyat shakli joylashuv, afzal til hamda aniqlangan manfaatdor tomonlarning muloqot qilish imkoniyatlari asosida tayyorlangan.

16.2. Javobgarliklar

16.2.1. Juru Energy

Ish hajmini aniqlash va EITB bosqichida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish JE tomonidan amalga oshirilmoqda. Shu sababli, JE mahalliy aholining shikoyatlarini qabul qilish uchun LTSh uchun asosiy murojaat qilish markazi sifatida ishlaydi. Qabul qilingan har qanday shikoyatlar shikoyat shakliga yoziladi va shikoyatlar jurnaliga kiritiladi. YQ shikoyatlarni hal qilishda yordam beradi va JE va/yoki YQ shikoyatlariga javob beradi.

16.2.2. Hokimliklar

Har bir mas'ul hokimlik ushbu YeOTTM talabiga ko'ra yer olish va tirikchilikni tiklash bo'yicha tadbirlarni amalga oshirish uchun etarli xodimlarni aniqlaydi. Ushbu xodimlar aniqlangandan so'ng ish boshlaydilar va JEga jalb qilish faoliyatida yordam berishadi. U EITB bosqichidan so'ng jalb qilish faoliyatini o'z zimmasiga oladi.

16.3. Kontakt ma'lumotlari

EITB bosqichida shikoyatlarni qabul qilish uchun mas'ul bo'lgan JE vakillarining kontakt ma'lumotlari 19-jadvalda keltirilgan.

18-jadval: Kontakt ma'lumotlari

Kompaniya	Kontakt ma'lumotlari
Juru Energy Asad Nabiyev – Ijtimoiy masalalar bo'yicha maslahatchi	Email: a.nabiyev@juruenergy.com esia_khorezmroads@juruenergy.com Mobil telefon: +998 91 101-27-79
Juru Energy Dinara Rustami – Dinara Rustami - Atrof-muhit bo'yicha maslahatchi	Email: d.rustami@juruenergy.com esia_khorezmroads@juruenergy.com Xizmat telefoni: +998 97 888-60-11

YQning hozirgi bog'lanish uchun shaxs kontakt ma'lumotlari 20-jadvalga kiritilgan.

19-jadval: YQ kontakt ma'lumotlari

Kompaniya	Kontakt ma'lumotlari
Yollar Qo'mitasi	Ishonch telefoni: +99871 207-67-68

16.4. Maxfiylik va anonimlik

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi ma'lumotlarning, shu jumladan barcha murojaat etuvchilarning shaxsiy ma'lumotlarining qat'iy maxfiyligini ta'minlaydi. Shikoyatlarni qabul qilish/ro'yxatga olish bosqichida shikoyatchiga anonim tarzda shikoyat yuborishi mumkinligi haqida xabar beriladi. Shikoyatchilarga ba'zi shikoyatlar anonim tarzda berilgan bo'lsa, ularga javob berilmasligi mumkinligi haqida xabar beriladi.

16.5. Shikoyatlarni hal qilish variantlari va javob berish

Shikoyatlarni hal qilishda qo'llaniladigan yondashuv shikoyatlarning tabiati, yuzaga kelishining tez-tezligi va soniga bog'liq bo'ladi. Har qanday aloqa vositasi orqali shikoyat qabul qilinganidan so'ng, barcha kelib tushgan tashvishlar/so'rovlar tekshirilishi va hal qilinishini ta'minlash uchun shikoyatlar jurnaliga kiritiladi. Shikoyat jurnali C ilovasida keltirilgan.

Shikoyat qabul qilingan va ro'yxatga olinganidan so'ng, murojaat etuvchilarning so'roviga qarab tekshirish uchun va javobni olishning tahminiyl vaqtlari ko'rsatilgan yozma xabarnoma oladi.

Javoblar shikoyatchi uchun mos bo'lgan tilda, ya'ni o'zbek yoki rus tilida beriladi. JE loyihaning EITB bosqichida shikoyatlarni qabul qilish va monitoring qilish uchun mas'ul bo'ladi va EITB bosqichidan so'ng YQ javobgar bo'ladi. Shikoyatning hal etilishi shikoyatchiga yozma shaklda yetkaziladi. Shikoyatchi yozma javob ololmasa, shikoyatchi bilan telefon orqali bog'lanishadi va u shikoyat natijalari to'g'risida xabardor qilinadi. 21-jadvalda shikoyatlarga javob berish muddatlari ko'rsatilgan.

20-jadval: Shikoyatni ko'rib chiqish jarayoni va muddatlari

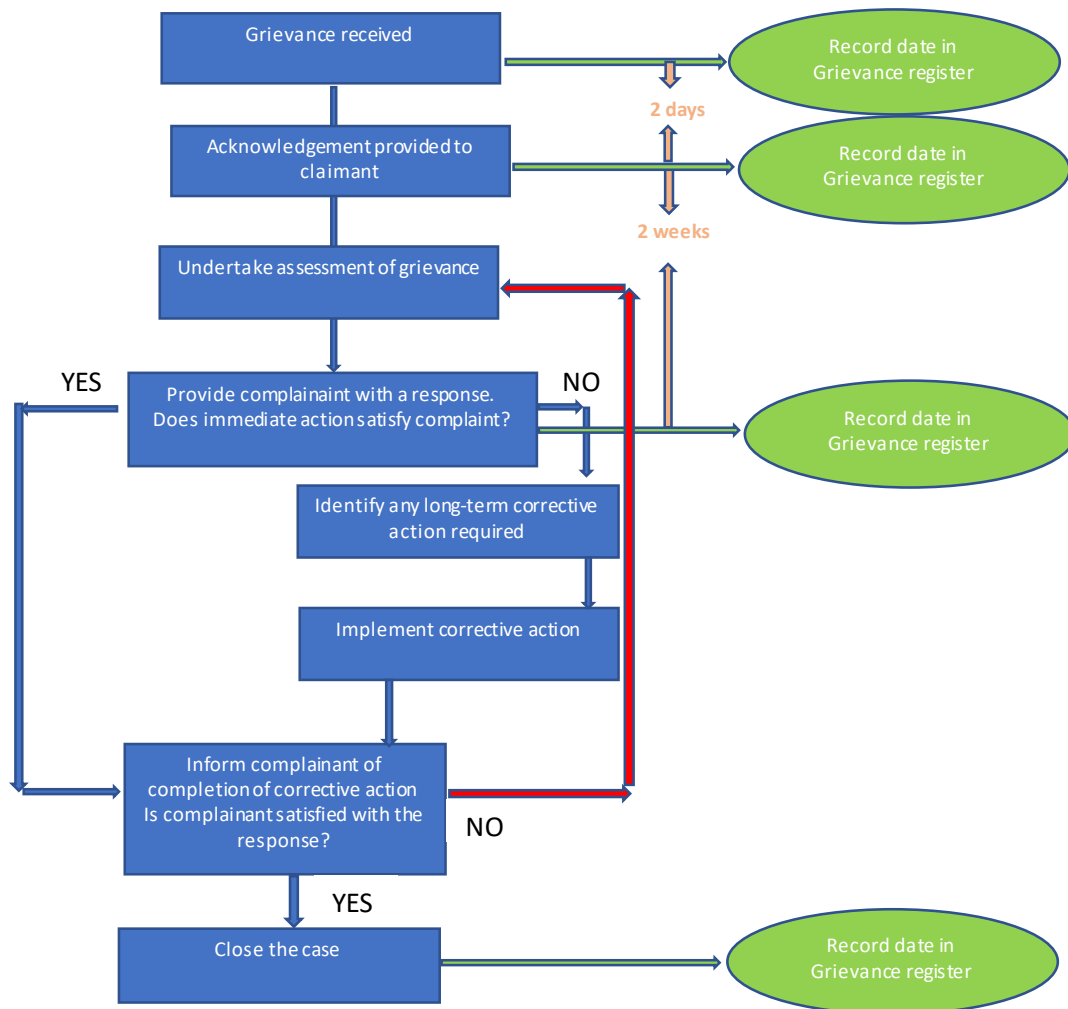
Shikoyatni qabul qilish va ro'yxatga olish	Muddatlar
Shikoyatchiga shikoyat qabul qilinganligini tasdiqlash	Shikoyat yuborilgandan keyin maksimum 2 kun
Qabul qilingan shikoyatni baholash/tekshirish	Shikoyat yuborilganidan keyin maksimum 2 hafta
Shikoyatchiga javob berish	Shikoyat yuborilganidan keyin maksimum 2 hafta
Agar hikoyatchi oldingi javobdan qoniqmagan taqdirda shikoyatni qayta ko'rib chiqish	Shikoyatchi tomonidan norozilik to'g'risida xabar yuborilganidan keyin maksimum 2 hafta

Murakkab shikoyatlar yoki boshqa omillar tekshiruv vaqtini uzaytirs, shikoyatchiga bu kechikish haqida xabar beriladi va javob berish uchun yangilangan kutilayotgan muddat haqida xabar beriladi.

16-rasmda LTSH tomonidan shikoyat qanday berilishi mumkinligining sxemasi keltirilgan.

³¹ Izoh: ushbu kontakt ma'lumotlari Yo'l Qo'mitasining rasmiy veb-saytidan olingan. Yakuniy ShKMga Qo'mita mas'ul shaxsining kontakt ma'lumotlari kiritiladi

16-rasm: Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmining sxemasi

(Manba: Juru Energy Ltd.)

Shikoyatchining xohoshiga ko'ra, shikoyatchi shikoyat bo'yicha taklif qilingan qarordan qoniqmasa, u shikoyatni hal qilishning boshqa juridik mexanizmlarini qo'llash huquqiga ega. Bunga O'zbekistonda amaldagi shikoyat qilishning odatiy jarayoni va sud tizimi orqali hal qilish kiradi.

17. Monitoring va hisobot berish

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi orqali LTSh bilan uzluksiz aloqa o'rnatish, TTR/KHRni amalga oshirish jarayonini baholash va yerni olib qo'yish va tirikchilik manbalarini tiklashda milliy qonunchilik va YeTTB talablari bo'yicha talab qilinadigan harakatlarning bajarilishini ta'minlash uchun monitoring va hisobot berish Loyihaning ajralmas qismi bo'lishi kerak.

Ta'sir va ko'chirish ko'lamiga qarab, tirikchilik manbalarini tiklash jarayoni monitoring amalga oshirilishi kerak:

- YQ yoki ko'chirish bo'yicha pudratchi tomonidan ichki monitoring amalga oshiriladi. Agar 4R156 yo'li ta'mirlansa va mavjud kengligi 15 metrgacha kengaytirilsa, ushbu turdagi monitoring tavsiya etiladi;
- Agar yo'lni kengaytirish jismoniy ko'chirishni talab qilsa, tashqi maslahatchi tomonidan tashqi monitoring malga oshiriladi.

17.1. Ichki monitoring

KHR/TTRni amalga oshirish jarayoni tomonidan nazorat qilinadi, muhandis-maslahatchining yordami bilan. LIA(Loyihani ijrochi agentlik)/Nazorat bo'yicha maslahatchining ko'chirish bo'yicha yarim yillik monitoring va baholash hisobotlari va Nazorat bo'yicha maslahatchining oylik taraqqiyot hisoboti orqali umumiy taraqqiyot. KHR amalga oshirilgandan so'ng, IEA/AOA tomonidan muvofiqlik hisoboti tayyorlanadi. Yakuniy ichki monitoring hisoboti, maxsus tayyorlangan nazorat varaqlari bilan bir qatorda, ta'sirlangan uchastkalarda qurilish ishlarini olib borishga ruxsat berish uchun asos sifatida ishlatilishi mumkin. Ushbu ichki monitoringni moliyalashtirish Loyiha byudjetiga kiritilishi kerak.

Agar ko'chirish bilan bog'liq har qanday muhim muammolar yoki kutilmagan ta'sirlar aniqlansa, monitoring guruhi muvofiqlik muammolarini himoya qilish bo'yicha maslahat beradi va bunday muammolarni hal qilish uchun tuzatuvchi harakatlar rejasini tayyorlaydi. Majburiy ko'chirish ta'siri aniqlangan loyihaning muayyan tarkibiy qismlarini amalga oshirishga kirishishdan oldin bunday rejalashtirish hujjati tasdiqlanishi va oshkor etilishi kerak.

21-jadval va 22-jadvalda monitoring hisobotlarida vaqti-vaqti bilan YeTTBga xabar qilinishi kerak bo'lgan monitoring ko'rsatkichlarining umumiy jadvali keltirilgan.

21-jadval: Ko'chirish bo'yicha harakatlar rejas

Maqsad	Faoliyatlar	Monitoring ko'rsatkichlari
	Kompensatsiya oluvchilar ro'yxatini kompensatsiyaga muvofiq mezonlariga muvofiq tekshiring.	<ul style="list-style-type: none"> • Kompensatsiya oluvchilar ro'yxatida muvofiqlik mezonlarini yoqirtmaydigan shaxslar soni (xatolik bilan kiritilgan).
	Kompensatsiya olish huquqini talab qilishi mumkin bo'lgan, ammo kompensatsiya oluvchilar ro'yxatiga kiritilmagan shaxslarni aniqlash. Kompensatsiyaning har bir turi bo'yicha alohida tekshirish o'tkazilishi kerak.	<ul style="list-style-type: none"> • Mezonlarga javob beradigan, lekin kompensatsiya oluvchilar ro'yxatiga kiritilmagan (xatolik bilan chiqarib tashlangan) shaxslar soni.

Maqsad	Faoliyatlar	Monitoring ko'rsatkichlari
	Ta'sir qilingan aktivlar (shu jumladan er uchastkalari va ko'chmas mulk) maydonlarini KHRga qarshi tasdiqlash.	<ul style="list-style-type: none"> Kompensatsiya to'langan, sotib olinishi kerak bo'lgan yer maydoni.
		<ul style="list-style-type: none"> Kompensatsiya to'langan sotib olinishi kerak bo'lgan tuzilmalar maydoni.
	Moliyaviy hujjatlarni tekshirish.	<ul style="list-style-type: none"> Kompensatsiya turlari bo'yicha ajratilgan holda o'z vaqtida va to'liq miqdorda kompensatsiya olgan shaxslar soni.
	Kompensatsiyalarning to'liq hajmda va o'z vaqtida to'lanmaganligi sabablarini aniqlash va tahlil qilish.	<ul style="list-style-type: none"> Kompensatsiya turlari bo'yicha ajratilgan holda o'z vaqtida va to'liq miqdorda kompensatsiya olmagan shaxslar soni.
	Kompensatsiyalar uchun mablag'larning kam/ortiqcha sarflanganligi sabablarini aniqlash.	<ul style="list-style-type: none"> Kompensatsiya to'lash uchun ajratilgan mablag'lar miqdori.
	Kompensatsiyalar uchun mablag'larning kam/ortiqcha sarflanganligi sabablarini aniqlash.	<ul style="list-style-type: none"> Ajratilgan kompensatsiyalarni sarflash darajasi; YeOKR (yerni olib qoyish va ko'chirish rejasi) da ko'zda tutilgan miqdorning foizi
	Kompensatsiyani to'lash kechiktirilgan sabablarni aniqlash (masalan, sud jarayoni, sud qarorlari, meros va boshqalar).	<ul style="list-style-type: none"> Kechiktirilgan kompensatsiyani olgan shaxslar soni - kompensatsiya turlari bo'yicha ajratilgan, kechikish sabablari, kompensatsiya miqdoridagi o'zgarishlar (agar mavjud bo'lsa) ham qayd etilishi kerak.
	Ishtirok etish darajasini aniqlash va etarli darajada ishtirok etmaslik sabablarini aniqlash.	<ul style="list-style-type: none"> Er uchastkalarini olishning har bir bosqichida maslahatlashuvlar va muvofiqlashtiruvchi yig'ilishlarda qatnashgan kompensatsiya oluvchilar soni.
	Shikoyatlarni ko'rib chiqish; nizolar va shikoyatlar mazmunini tahlil qilish; va nizolarni hal qilish.	<ul style="list-style-type: none"> Qabul qilingan shikoyatlar soni.
		<ul style="list-style-type: none"> Yechilgan shikoyatlar soni.

Maqsad	Faoliyatlar	Monitoring ko'rsatkichlari
	Ta'sir ko'rsatgan uy xo'jaliklari va korxonalarning ijtimoiy-iqtisodiy so'rovi (YeOKR amalga oshirilgandan so'ng) KShning ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli loyihadan oldingi holatga qaraganda yaxshiroq ekanligini ko'rsatish uchun.	<ul style="list-style-type: none"> • Uy xo'jaliklarining daromadlari / turmush tarzidagi o'zgarishlar; • Biznes, foyda va daromaddagi o'zgarishlar.
	Ta'sir qilinganlar sonini o'lchang, lekin ixtiyoriy er/aktivlar hududlari.	<ul style="list-style-type: none"> • Har bir bosqinchidan olinadigan er maydoni; • Har bir buzg'unchidan doimiy ravishda yo'qotiladigan har bir daraxt turining ekin maydonlari va soni; • Kelishilganiga nisbatan qo'shimcha maydon va aktivlarga bo'lgan talab; • KHRga borish to'g'risida qaror (agar vaziyat yuzaga kelsa, buning keyingi monitoringi alohida).
	Ixtiyoriy er/aktivlar egalari bilan kelishuvni tasdiqlash	<ul style="list-style-type: none"> • Ta'sir qilingan hududlarning izlari; • Qabul qilinayotgan er maydonini tekshirish shartnomalarda belgilangan doirada amalga oshiriladi; • Ekinlar va daraxtlarning yo'qotilishi o'lchanganidan bir xil yoki kamroq ekanligini tekshirish; • O'lchangan maydonlar va aktivlar / ekinlar / daraxtlardagi o'zgarishlar.
	Ijtimoiy-iqtisodiy - zarar ko'rgan uy xo'jaligi loyihadan oldingi holatga qaraganda bir xil yoki yaxshiroq bo'lishi kerak.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekinlar hosildorligi; • Daromadlarning o'zgarishi va qashshoqlik darajasi; • Tirikchilik holatining o'zgarishi;

Maqsad	Faoliyatlar	Monitoring ko'rsatkichlari
		<ul style="list-style-type: none"> Yashash uchun mavjud er maydoni.

22-jadval: monitoring asos uchun xulosa nazorat ro'yxati

Faoliyat	Taraqqiyot	Izohlar
YQ va YeTTB tomonidan KHR sharhlari		
Kompensatsiyani baholash tugagandan so'ng Yakuniy KHRni tayyorlash.		
YQ tomonidan KHR tasdiqlash		
YeTTB tomonidan KHR tasdiqlash		
KHRni oshkor qilish		
Loyiha dizayni yoki hajmidagi o'zgarishlarning MK (majburiy ko'chirish) ta'sirini baholash (agar mavjud bo'lsa).		
Loyiha dizaynidagi o'zgarishlar (agar mavjud bo'lsa) asosida KHRni yangilash.		
ETTB tomonidan yangilangan KHRni (agar mavjud bo'lsa) tasdiqlash		
Yangilangan KHRni oshkor qilish (agar mavjud bo'lsa)		
Loyihadan oldingi dastlabki bosqichda amalga oshirilmasa, ShHM/Qo'mitani tashkil etish		
Agar kerak bo'lsa, IEA/AOA va KHRni amalga oshiruvchi mahalliy xodimlarning salohiyatini oshirish		

Faoliyat	Taraqqiyot	Izohlar
Aholini ro'yxatga olishni tekshirish; kompensatsiya va yordam bo'yicha baholash va qayta tuzatish		
Yerni olib qoyish		
TShlarga er va mulklarni almashtirish qiymati bo'yicha kompensatsiya to'lash		
Huquq egasi TShlarga ko'chirish bo'yicha yordamni to'lash		
Huquq egasi bo'lmagan TShlarga yordam to'lash		
Aholining zaif qatlamlariga maxsus yordam berish		
TSh uchun kasbiy ta'lim soni (agar kerak bo'lsa)		
TShlarni mahalliy va hukumatning rivojlanish sxemalari bilan bog'lash		
KHRga muvofiq qayta joylashtirish joylarini rejalashtirish		
Jamoa mulki resurslarini almashtirish/ko'chirish		
Kommunal xizmatlarni qayta o'rnatish		

17.2. Tashqi monitoring

Bundan tashqari, IEA/AOA Tashqi Monitoring Agentini (TMA) ishga tushiradi. TMA bo'ladi malakali nodavlat notijorat tashkiloti (NNT) yoki konsalting firmasi yoki boshqa agentlik bo'lishi va KHRni amalga oshirish agentliklari va xodimlaridan mustaqil bo'lishi kerak. TMAning roli KHR jarayonini monitoring qilish va KHR tayyorligini va kelishilgan KHRga muvofiq kompensatsiya evaziga qayta joylashtirish va reabilitatsiya amalga oshirilganligini tekshirishdan iborat bo'ladi. KHRni amalga oshirish oxirida TMA muvofiqlik hisobotini tayyorlaydi. TMA, shuningdek, LTShlar tomonidan ko'tarilgan har qanday tashvishlar qoniqarli tarzda hal qilinishini ta'minlash uchun shikoyatlar va shikoyatlarni ko'rib chiqish jarayonlarida ishtirok etadi. Tashqi monitoring quyidagilarni qamrab oladi (lekin ular bilan cheklanmaydi):

a) Yer olish va ko'chirish jarayoni:

- Kompensatsiya standartlari va kompensatsiya mablag'larini o'zlashtirish;
- Yerdan foydalanish huquqini va yer solig'ini qayta taqsimlash va tuzatish majburiyatlar;
- TShlarning turmush darajasi, TShlarning loyihadan oldingi holatga nisbatan bir xil yoki yaxshiroq bo'lishini ta'minlash. Choralar demografik o'zgarishlarni, sog'lig'ini (kasalliklarni) o'z ichiga olishi mumkin (lekin ular bilan cheklanmaydi) kasallanish darajasi va mavjud tibbiy muassasalar); ta'lim (tugallash darajalari va savodxonlik); qashshoqlik darajasi; daromad darajasi, kasblari va bandlik holati; va zaiflik belgilari;
- Xost-saytni ishlab chiqish (zarur bo'lganda) va TShlarning tegishli tarzda qayta tiklanishini ta'minlash ular loyihadan oldingi vaziyatdan bir xil yoki yaxshiroq bo'lgan darajaga;
- Shikoyatlar soni;
- Maslahatlashuvlar;
- IEA/AOAga amalga oshirishda zudlik bilan e'tibor berishni talab qiladigan har qanday masalalarni tavsiya qilish KHR;
- Ta'lim natijalari;

b) Har chorak va yarim yillik qo'shimcha TSh monitoringi: KHRda qamrab olinmagan har qanday qo'shimcha ko'chirilganlar haqida hisobot berish.

c) Institutsional baholash: KHR amalga oshirilganidan keyin bir yil ichida, KHRni amalga oshirishda manfaatdor tomonlarning institutlarini baholash o'tkaziladi va hisobot beriladi.

d) Amalga oshirishdan keyingi: Qurilish ishlarining ikkinchi yilidan so'ng, ko'chirish TShlar loyihadan oldingi vaziyatdan bir xil yoki yaxshiroq yashayotganligini aniqlash uchun samaradorlik baholanadi.

e) Ta'lim natijalari: Kelajakda qayta joylashtirish loyihalari bo'yicha tavsiyalar beriladi.

17.3. Ko'chirish to'g'risidagi hisobot

Joriy YeOTTM EITB hujjatlarining bir qismi sifatida oshkor qilinadi. TTR/KHR tayyorlangach, yashash vositalarini tiklash jarayonini oshkor qilish uchun TTR/KHRni amalga oshirish davomida muntazam oylik ichki hisobotlar tayyorlanadi va loyihaning qolgan qismi uchun har yarim yilda bir marta monitoring qilinadi. Tashqi monitoring har chorakda yoki kamida yarim yilda bir marta o'tkaziladi. Asosiy ko'rsatkichlar quyidagilarni o'z ichiga oladi, lekin ular bilan cheklanmaydi:

- Manfaatdor tomonlar va TSh bilan maslahatlashuvlar. Maslahatlashuvlar natijalari (javob xatlari, UB va boshqalar);
- To'langan kompensatsiya;
- Hayotni tiklash bo'yicha tadbirlar amalga oshirildi; va
- Qabul qilingan shikoyatlar.

17.4. Ko'chirishni yakunlash to'g'risidagi hisobot

TTR/KHRni amalga oshirish tugallanganidan so'ng, amalga oshirilgan jarayon, olingan barcha saboqlar va tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlarning yakuniy natijalarini ochib beruvchi hisobot tuziladi. Ta'sir darajasi va ko'chirishning ko'lami yakuniy loyihani tasdiqlashga bog'liq bo'lganligi sababli, ayniqsa jismoniy ko'chirish zarur bo'lgan hollarda, TTR/KHR to'g'risidagi hisobotga turli tegishli tashkilotlarning ishtirokini o'z ichiga olishi kerak. Tashqi auditni amalga oshirish zarurati yakuniy loyiha asosida ko'chirish ko'lami natijalariga bog'liq.

17.5. Shikoyatlarni ro'yxatga olish

Har bir shikoyatni nazorat qilish va ro'yxatga olish shikoyatlar jurnalida qayd etilishi kerak (Ilova C). Har bir shikoyatga individual identifikatsiya raqami beriladi va uni hal qilish va yopish tafsilotlari va vaqti qayd etiladi.

18. Amalga oshirish xarajatlari

O'zbekiston hukumati IEA va tuman hokimliklari darajasida ko'chirish, yer olish va yashash sharoitlarini tiklash bilan bog'liq barcha kompensatsiya xarajatlarini o'z zimmasiga oladi, ko'chirish bilan bog'liq har qanday loyiha nazorati bo'yicha muhandis-mutaxassislar (agar ishga yollangan bo'lsa) bundan mustasno. YTTB moliyalashtirish byudjetining bir qismi sifatida alohida byudjetga kiritilishi kerak bo'lgan TTR/KHR.

Smeta, shuningdek, loyihaning umumiy byudjetiga kiritilishi kerak. TTR/KHR har bir Loyiha ob'ekti uchun, bir nechta qurilish shartnomalari bo'lsa yoki iqtisodiy va/yoki jismoniy ko'chirish ta'siriga ega bo'lgan (vaqtinchalik va/yoki doimiy) har bir tuman uchun tayyorlanishi kerak. Har bir YeOTKHR uchun batafsil byudjet smetalari IEA tomonidan tuman (shu jumladan yuridik va moliyaviy masalalar uchun mas'ul) va litsenziyalangan baholovchilar yordamida tayyorlanadi. Har bir LTSh uchun baholar Huquqlar matritsasiga muvofiq ishlab chiqiladi.

- TTR/KHRning bir qismi sifatida batafsil byudjet tuzilishi kerak, unga quyidagilar kiradi:
- LTShga kompensatsiyalar (jismoniy ko'chirish natijasida kelib chiqqan iqtisodiy ko'chirish, ish o'rinlaridan mahrum bo'lish);
- ShkM va maslahat va oshkor qilish uchun byudjet;
- LTShga o'tish davri uchun yordam;
- Ijtimoiy himoyaga muhtoj uy xo'jaliklariga qo'shimcha yordam ko'rsatish (ijtimoiy- iqtisodiy tadqiqotlar davomida aniqlanadi);
- Davlat va jamoat obyektlarini, shuningdek, kommunal obyektlarni ko'chirish uchun byudjet (ular ta'sirga uchragan taqdirda);
- Ko'chirish va tirikchilik manbalarini tiklash jarayonini amalga oshirish va monitoring qilish uchun byudjet.

- Ma'muriy xodimlarni tayyorlash uchun byudjet;
- Tashqi monitoring agentligi yoki jismoniy shaxsni yollash uchun byudjet;
- YeOTTKRni amalga oshirishni moliyalashtirish manbasi;
- Shuningdek, kutilmagan holatlar uchun byudjetni, shuningdek, loyiha tufaylikutilmagan zararlar/yo'qotishlarni qoplash uchun byudjetni ko'rib chiqish kerak.

Barcha ko'chirish xarajatlari barcha vaqtinchalik va/yoki doimiy huquqlarni to'lashni ta'minlash uchun ko'chirishdan oldin va loyihaning har qanday qurilish ishlari boshlanishidan oldin o'z vaqtida taqdim etilishi kerak. Huquqlar har bir jabrlangan uy xo'jaligiga, shu jumladan, oila boshlig'i va turmush o'rtog'iga "Gender asosidagi zo'ravonlikni (GZ) yumshatish bo'yicha chora-tadbirlarga muvofiqligini ta'minlash uchun oshkor qilinadi va keyinchalik ko'chirilgan uy xo'jaliklari/biznesning shaxsiy bank hisobvarag'iga to'g'ridan-to'g'ri to'lanadi.

IEA/AOA to'lov jarayoni va reabilitatsiya dasturini osonlashtirishda ishtirok etadi va ularga ega bo'lmagan ko'chirilgan shaxslar uchun bank hisoblarini ochishga yordam beradi. IEA/AOA kompensatsiya to'lanishini nazorat qiladi, bunda KHR bilan hujjatlashtirilgan va haqiqatda sotib olingan aktivlar va haqiqatda to'langan kompensatsiya o'rtasidagi tafovutlarni qayd etishi kerak (yuqoridagi 17-bo'limga qarang)

Ilova A: Ko'chirish rejasi Mundarija

Bo'lim	MAZMUNI HAQIDA UMUMIY MA'LUMOT
Kirish ³²	<ul style="list-style-type: none"> • Rejaning maqsadi, qo'llash sohasi va mazmuni • Reja qanday va kim tomonidan tayyorlangan va tasdiqlangan • Loyihaning umumiy tavsifi va yerni olib qo'yishni talab qiladigan va jismoniy/iqtisodiy ko'chirishga olib keladigan loyiha komponentlari va tadbirlarining tavsifi
Loyiha tavsifi	<ul style="list-style-type: none"> • Reja qamrab olgan loyiha komponentlari/bosqichlari bilan bog'liq bo'lgan kutilayotgan loyiha ta'sirlari/va undan kelib chiqadigan zararlar • Ko'chirishning oldini olish yoki minimallashtirish uchun ko'rib chiqilgan barcha tadbirlar va muqobil variantlarni tushuntirishi
Loyiha ta'sirlari	<ul style="list-style-type: none"> • Milliy qonunchilik bazasi (ekspropriatsiya, yerga egalik qilish) va ko'chirish/tirikchilik manbalarini tiklashda yordam ko'rsatish)
Huquqiy asos	<ul style="list-style-type: none"> • YeTTB talablari • Milliy qonunchilik va YeTTB talablari o'rtasidagi tafovutlarni tahlil qilish va ular o'rtasidagi tafovutlarni bartaraf etish choralari • Agar kerak bo'lsa, ko'rib chiqilayotgan loyiha komponentlari sabab bo'lgan ko'chirish bilan bog'liq bo'lgan aniq qonuniy talablarni ko'rib chiqadigan bo'shliqlarning batafsil tahlilini o'tkazish. • Ijtimoiy-iqtisodiy so'rov natijalari va foydalaniladigan boshqa vositalar, masalan, fokus-guruhlar, masalan: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jismoniy ko'chirishga uchraydigan odamlar/uy xo'jaliklari va ularning yerga egalik maqomi ○ Iqtisodiy ko'chirishga uchraydigan odamlar/uy xo'jaliklari/korxonalar va ularning yerga egalik maqomi ○ Ko'chiriladigan odamlar/uy xo'jaliklari/korxonalarning standart tavsiflari va boshlang'ich ma'lumotlar ○ Ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlar haqida ma'lumot ○ Ijtimoiy tarmoqlar va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlari va ularga loyiha qanday ta'sir qilishi
Ta'sirga uchragan odamlar va mol-mulk obyektlari	<ul style="list-style-type: none"> • Ta'sirga uchragan mol-mulk obyektlari, jumladan, tabiiy resurslar, davlat infratuzilmasi va xizmatlari tavsifi
Huquqqa egalik	<ul style="list-style-type: none"> • Aholini ro'yxatga olish tavsifi va natijalari • Huquqqa egalikni aniqlash uchun ro'yxatga olishni to'xtatish sanasi • Ko'chirilgan shaxslar toifalarining kompensatsiya va ko'chirish bo'yicha boshqa yordam olish huquqiga ega bo'lish
Huquqlar matritsasi	<ul style="list-style-type: none"> • Ko'rib chiqilayotgan loyiha komponentlari/bosqichlariga tegishli zararlar va huquqlar toifalarini ko'rib chiqadigan huquqlar matritsasi • qoplash qiymatini aniqlash uchun zararlarni baholash metodologiyasining tavsifi • Kompensatsiya va yordam choralarining tavsifi
Kompensatsiya va yordam	<ul style="list-style-type: none"> • Kompensatsiya va yordamni amalga oshirish jarayoni tavsifi • Uyushtirilgan ko'chirish dasturining tavsifi (joylarni tanlash, uy-joylarning loyihasi, rejalashtirilgan infratuzilma, qabul qiluvchi aholi uchun sharoitlarni takomillashtirish), tegishli hollarda
Tashkiliy tadbirlar	<ul style="list-style-type: none"> • Huquqlarni amalga oshirish tartib-qoidalarini hamda barcha jalb qilingan agentlik/tashkilotlarning (mijoz, hokimiyat, turli xizmat ko'rsatuvchi provayderlar) vazifalari va majburiyatlari, shu jumladan muvofiqlashtirish tadbirlari

³² Adapted from EBRD Resettlement Guidance for Good Practice (undated) YeTTBning ilg'or amaliyot uchun ko'chirish bo'yicha qo'llanmasidan moslashtirilgan (sanasi ko'rsatilmagan)

Bo'lim	MAZMUNI HAQIDA UMUMIY MA'LUMOT
Muddatlar	<ul style="list-style-type: none"> Rejani tayyorlashdan to amalga oshirishgacha bo'lgan barcha tadbirlarni, jumladan, monitoring va baholashni o'z ichiga olgan amalga oshirish muddati Rejani ishlab chiqish, doirasida amalga oshirilgan hamkorlik qilish tadbirlarining tavsifi, ularni yakuniy kelishishi va tasdiqlash
Axborotni oshkor qilish va maslahatlashuvlar	<ul style="list-style-type: none"> Bildirilgan fikrlarning qisqacha mazmuni va rejani tayyorlashda ular qanday hisobga olinganligi Amalga oshirish jarayonida manfaatdor tomonlar bilan rejalashtirilgan hamkorlik qilish tavsifi
Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi	<ul style="list-style-type: none"> Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmining tavsifi va ko'rib chiqilayotgan loyiha komponenti/bosqichi bo'yicha shikoyatlar uchun mas'ul shaxslarning kontakt ma'lumotlari bilan
Monitoring va hisobot berish	<ul style="list-style-type: none"> Ichki va tashqi monitoring va baholash tadbirlarining tavsifi Ko'chirish/tirikchilik manbalarini tiklash bo'yicha tadbirlar uchun harajatlar, oraliq natijalar va natijalarni o'lchash uchun monitoring ko'rsatkichlari Rejaning bajarilishi haqida hisobot berish
Amalga oshirish xarajatlari	<ul style="list-style-type: none"> Barcha ko'chirish tadbirlari uchun kutilayotgan xarajatlarni va mablag' manbalarini ko'rsatuvchi jadvallar

Ilova B: Loyihaning shikoyat berish shakli

№		
1	Ism (shikoyatchining anonim bo'lishni xohasa, ko'rsating)	To'liq ismi (tegishli hollarda): Jinsi: Yoshi: Manzili (tegishli hollarda): Kasbi (tegishli hollarda): Mening shaxsim oshkor qilinmasligini xohlayman: _____
2	Bog'lanish uchun ma'lumot (shikoyatchi bilan qaytib aloqaga chiqish yo'lini ko'rsatish kerak)	Mob. telefon: Faks: Email: Boshqa (ko'rsating):
3	Shikoyat/fikr/so'rov qanday qabul qilindi va kim tomonidan:	Telefon: Matn/WhatsApp ilovalari: Og'zaki muloqot: Xat/elektron pochta: Qabul qiluvchining ismi:
4	Aloqa maqsadi	Shikoyat qilish: Fikr bildirish: Ma'lumot so'rash: Boshqa (ko'rsating):
5	Ariza qabul qilingan sana	Sana: Vaqt:
6	Ariza beruvchining xabarining matni	

7	Javob xabari (ariza olinganidan keyin)	<p>Hurmatli _____</p> <p>Biz arizangizni olganimizni tasdiqlaymiz. Sizning arizangiz ko'rib chiqilayotganligini ma'lum qilamiz. Javobni ariza topshirilgan kundan e'tiboran ikki hafta ichida olasiz.</p> <p>Shuningdek, so'rovingizda ko'targan masalalar yuzasidan yozma javob olishingizni ma'lum qilamiz. Biz sizni xabardor qilib turamiz. Tushunganingiz uchun rahmat.</p> <p><i>Ushbu xabar ariza beruvchiga _____ tomonidan _____ (sana) ____ da _____ orqali yetkazilgan.</i></p>
8	Ariza beruvchiga berilgan javobning qisqacha mazmuni	
9	Keyingi harakatlar talab qilinadi:	
10	Ariza yopilgan sana	Sana:

Xabar _____ tomonidan yuborilgan

Sana/oy/yil _____

Javob _____ tomonidan yuborildi

Sana/oy/yil _____

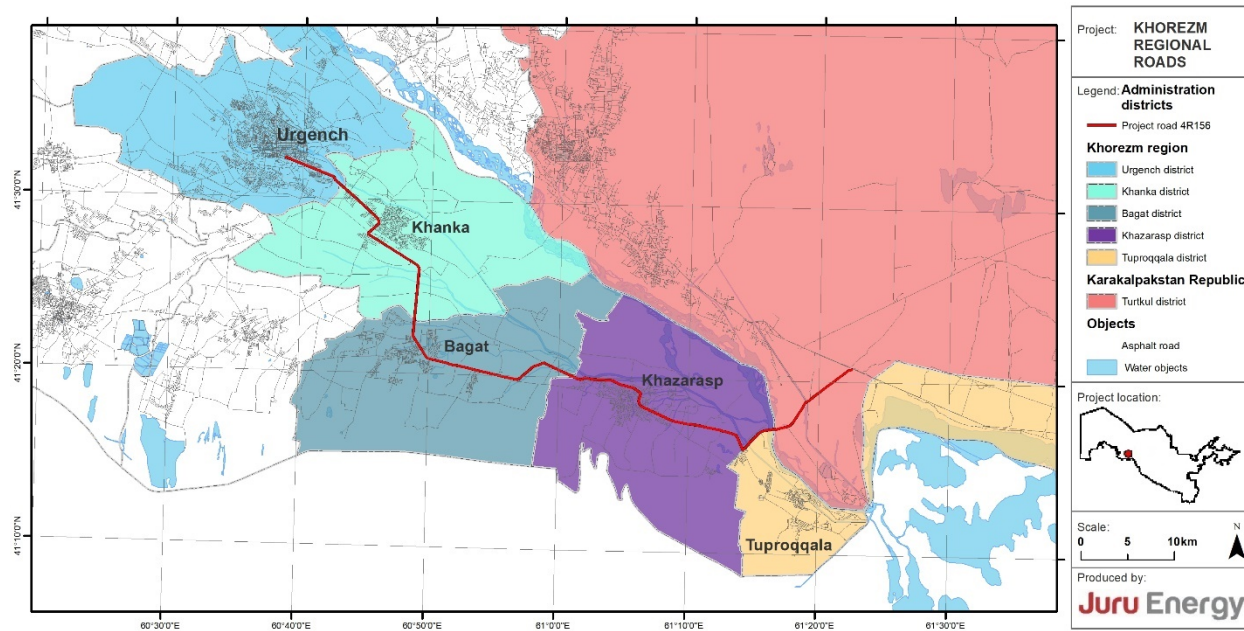
Imzo va muhr _____

Ilova C: Loyiha shikoyatlari jurnali

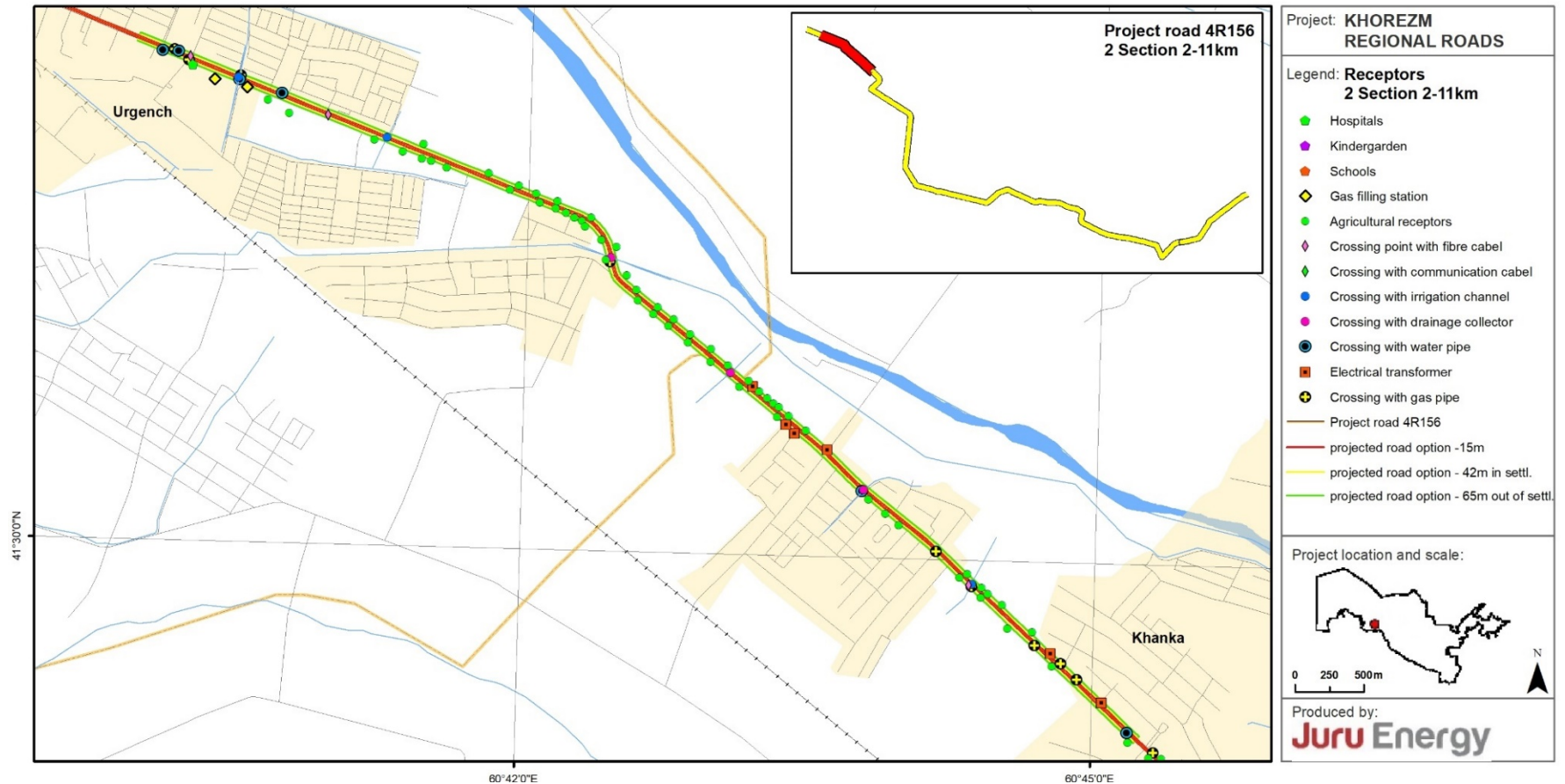
ID	Qabul qilingan sana	Ismi	Bog' lanish uchun ma" lumot	Til	Anonimlik	Qisqa mazmuni	Javob beruvchi mas' ul shaxs	Amalga oshiriladigan harakatlar	Muddati	Natijalar	Yopish sanasi	Dalil (agar mavjud bo'lsa)

TURD: Retseptorlarni xaritalash rasmlari

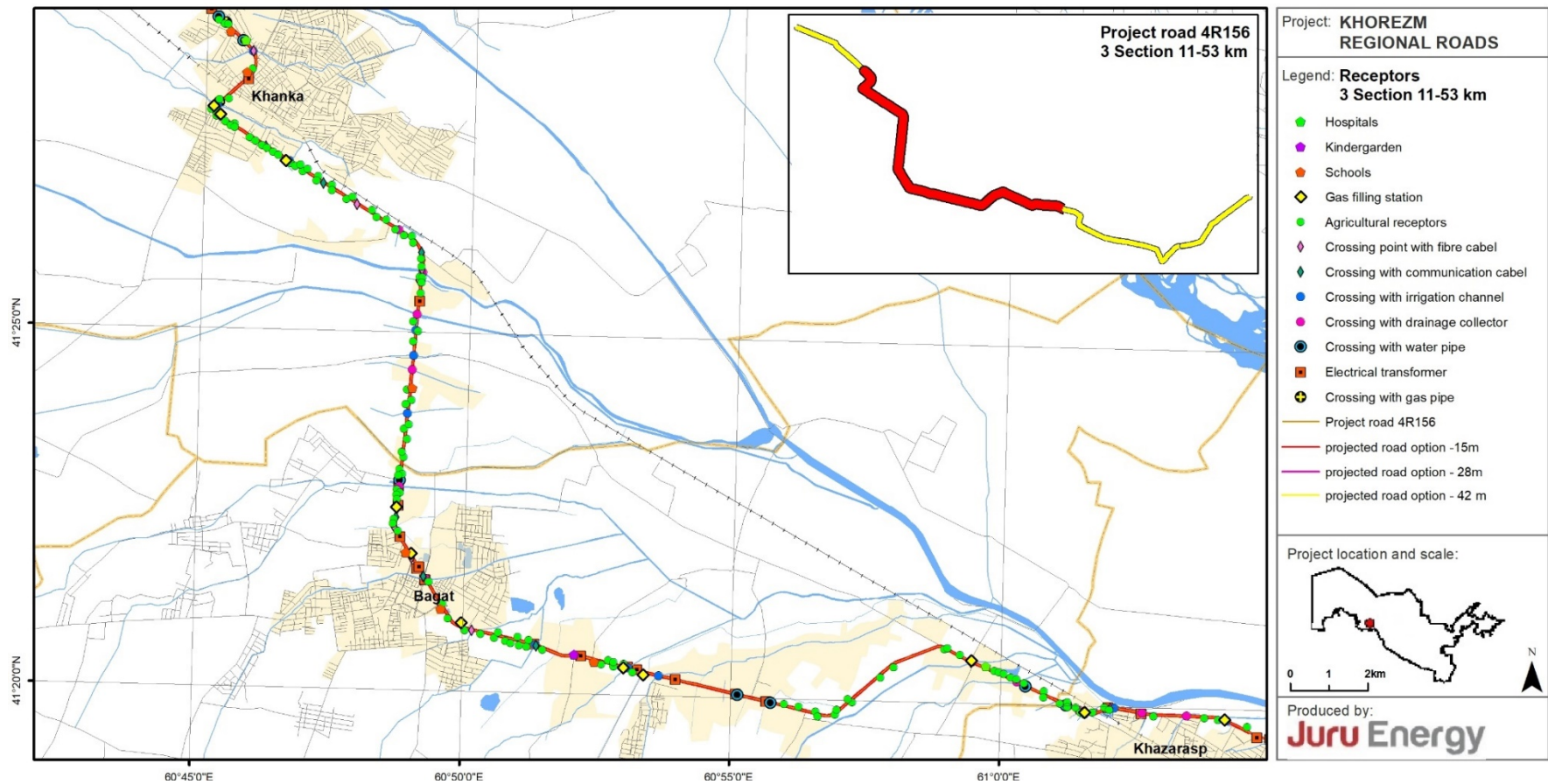
17-rasm: 4R156 yo'lining joylashuvi

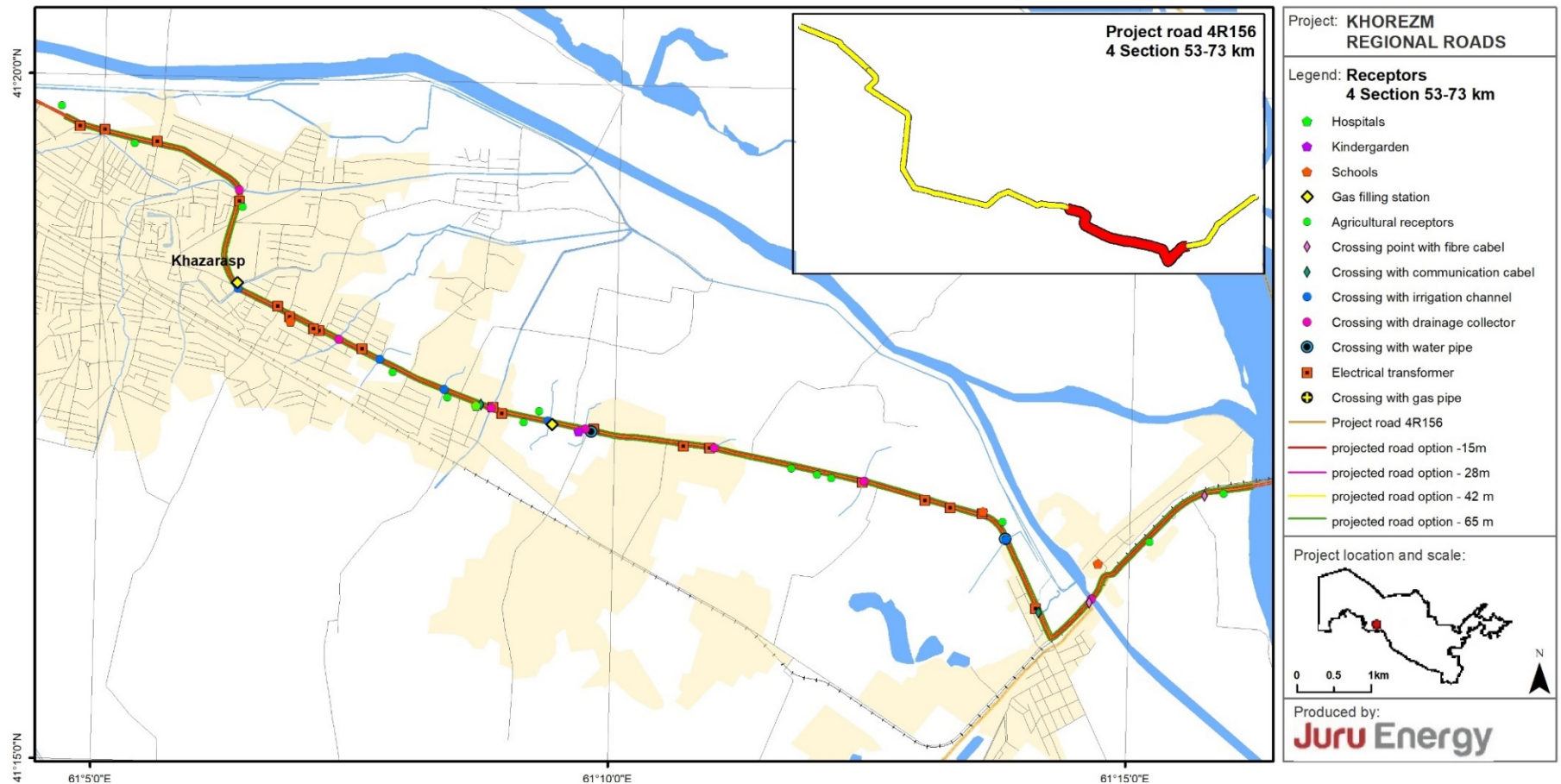
18-rasm: II-tur 2-11 km bo'ylab barcha aniqlangan retseptorlarning joylashishi

19-rasm: III-tur 11-53 km bo'ylab barcha aniqlangan retseptorlarning joylashuvi

20-rasm: IV tur 53-73 km bo'yla barcha aniqlangan retseptorlarning joylashuvi

E-ilova: Xulosa jadval

Ta'sir qilingan aktivlar va tuzilmalar - xulosa jadvali

Taklif etilayotgan dizayn	Ta'sir qilingan aktivlarning turi va taxminiy soni														
	Turar-joy inshootlari		Tijorat tuzilmalari			Daraxtlar		Yer uchastkalari (ga)		Davlat tuzilmalari		Kommunal xizmatlar			
	Shaxsiy uylar	Ko'p qavatli kvartiralar	Konteyner do'konlari	Tijorat tuzilmalari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (neft/gaz)	Dekorat	Meva	Aholi yashash joyi	Qishloq xo'jaligi	Binolar / idoralar	Bilbordlar	Gaz quvurlari	Suv	Optik tola	Aloqa kabeli va elektr uzatish liniyalari
Qayta tiklash - yo'lning markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'lning kengligi															
Tur 2-11 km	0	0	16	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	12
	Yo'lning markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan kengligi														
	27 ³³	0	20	13 ³⁴	2 ³⁵	2486	614	3.36	6.55	3 ³⁶	1	9	5	3	28
	<u>Yo'lning markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lning kengligi - turar-joy binolari bo'lgan joylarda bu variant ko'rib chiqiladi TIA bo'yicha)</u>														
	Qayta tiklash - yo'lning markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'lning kengligi														

33 27 ta uy-joyga yo'lining uzaytirilishi bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Qolaversa, qolgan 12 ta turar-joy yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan hududga yaqin (5 m dan kam) joylashgan.

34 Yana 5 ta tijorat binolari yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan hududga yaqin (5 m dan kam) joylashgan, ammo u orqali o'tmaydi.

35 Yoqilg'i quyish shoxobchalarining 1 tasining butun er maydonini olish kerak bo'ladi.

36 1 ta kasalxona va 2 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga yo'lni kengaytirish rejalashtirilgan

Taklif etilayotgan dizayn	Ta'sir qilingan aktivlarning turi va taxminiy soni														
	Turar-joy inshootlari		Tijorat tuzilmalari			Daraxtlar		Yer uchastkalari (ga)		Davlat tuzilmalari		Kommunal xizmatlar			
	Shaxsiy uylar	Ko'p qavatli kvartiralar	Konteyner do'konlari	Tijorat tuzilmalari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (neft/gaz)	Dekorat	Meva	Aholi yashash joyi	Qishloq xo'jaligi	Binolar / idoralar	Bilboardlar	Gaz quvurlari	Suv	Optik tola	Aloqa kabeli va elektr uzatish liniyalari
Tur III 11-53 km	0	0	13	0	4³⁷	412	0	0	0	0	1	0³⁸	5	2	36
	A width of the road up to 28 meters from central line of the road														
	6³⁹	0	44	2	6	5302	1718	0,05	0,43	3 (faqat uchastkasi)	5	0⁴⁰	5	3	49
	Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan kengligi														
	53⁴¹	0⁴²	44⁴³	45	7	6388	2809	19.34	32.51	5 (faqat uchastkasi)	5	0⁴⁴	6	8	57

37 4 ta yoqilg'i quyish shoxobchalarining yer uchastkalari yo'lni ta'mirlash ishlariga ta'sir ko'rsatadi.

38 Yo'lining ushbu qismida yer osti gaz quvurlari bo'lishi mumkin. Yakuniy loyiha tayyor bo'lgach, mahalliy hokimiyat organlari o'z joylashuvini baham ko'rishlari mumkin.

³⁹ Yana 21 ta yakka tartibdagi uylar ushbu turdagi kengaytirish uchun SMZ ostida qoladi

⁴⁰ Yo'lining ushbu qismida yer osti gaz quvurlari bo'lishi mumkin. Yakuniy loyiha tayyor bo'lgach, mahalliy hokimiyat organlari o'z joylashuvini baham ko'rishlari mumkin

⁴¹ Yana 93 ta yakka tartibdagi uylar SMZ ostida qoladi

⁴² Yana 3 ta ko'p qavatli kvartira SMZ ostiga tushadi

⁴³ Yana 24 ta tijorat binolari SMZ ostida

⁴⁴ Yo'lining ushbu qismida yer osti gaz quvurlari bo'lishi mumkin. Yakuniy loyiha tayyor bo'lgach, mahalliy hokimiyat organlari o'z joylashuvini baham ko'rishlari mumkin

Taklif etilayotgan dizayn	Ta'sir qilingan aktivlarning turi va taxminiy soni														
	Turar-joy inshootlari		Tijorat tuzilmalari			Daraxtlar		Yer uchastkalari (ga)		Davlat tuzilmalari		Kommunal xizmatlar			
	Shaxsiy uylar	Ko'p qavatli kvartiralar	Konteyner do'konlari	Tijorat tuzilmalari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (neft/gaz)	Dekorat	Meva	Aholi yashash joyi	Qishloq xo'jaligi	Binolar / idoralar	Bilboardlar	Gaz quvurlari	Suv	Optik tola	Aloqa kabeli va elektr uzatish liniyalari
Tur IV 53-73 km	Qayta tiklash - yo'lining markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'ning kengligi														
	0	0	2	0	0	694	0	0	0	0	0	0 ⁴⁵	2	0	33
	Yo'lining markaziy chizig'idan 28 metrgacha bo'lgan kengligi														
	22 ⁴⁶	0	8	19 ⁴⁷	1	1770	457	2.77	0.63	3 (faqat uchastkasi)	0	0 ⁴⁸	2	1	46
	Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan kengligi														

⁴⁵ Yo'lining ushbu qismida yer osti gaz quvurlari bo'lishi mumkin. Yakuniy loyiha tayyor bo'lgach, mahalliy hokimiyat organlari o'z joylashuvini baham ko'rishlari mumkin

⁴⁶ Another 4 more individual houses will fall under SPZ

⁴⁷ Another 10 more of commercial buildings will fall under SPZ

⁴⁸ There might be underground gas pipelines at this section of road. Local authorities can share their location once final design is ready

Taklif etilayotgan dizayn	Ta'sir qilingan aktivlarning turi va taxminiy soni														
	Turar-joy inshootlari		Tijorat tuzilmalari			Daraxtlar		Yer uchastkalari (ga)		Davlat tuzilmalari		Kommunal xizmatlar			
	Shaxsiy uylar	Ko'p qavatli kvartiralar	Konteyner do'konlari	Tijorat tuzilmalari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (neft/gaz)	Dekorat	Meva	Aholi yashash joyi	Qishloq xo'jaligi	Binolar / idoralar	Bilboardlar	Gaz quvurlari	Suv	Optik tola	Aloqa kabeli va elektr uzatish liniyalari
	131 ⁴⁹	0	0	72 ⁵⁰	1	1739	1465	15.04	9.73	7 (faqat er uchastkasi)	0	0 ⁵¹	2	1	57
	<u>Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi - - turar-joy binolari bo'lgan hududlarda bu variant ko'rib chiqiladi (TIA bo'yicha)</u>														
	Qayta tiklash - yo'lining markaziy chizig'idan 15 metrgacha bo'lgan yo'lining kengligi														

⁴⁹ Yana 50 ta yakka tartibdagi uylar SMZ ostida

⁵⁰ Yana 10 ta tijorat binolari SMZ ostida

⁵¹ Yo'lining ushbu qismida yer osti gaz quvurlari bo'lishi mumkin. Yakuniy loyiha tayyor bo'lgach, mahalliy hokimiyat organlari o'z joylashuvini baham ko'rishlari mumkin

Taklif etilayotgan dizayn	Ta'sir qilingan aktivlarning turi va taxminiy soni														
	Turar-joy inshootlari		Tijorat tuzilmalari			Daraxtlar		Yer uchastkalari (ga)		Davlat tuzilmalari		Kommunal xizmatlar			
	Shaxsiy uylar	Ko'p qavatli kvartiralar	Konteyner do'konlari	Tijorat tuzilmalari	Yoqilg'i quyish shoxobchalari (neft/gaz)	Dekorat	Meva	Aholi yashash joyi	Qishloq xo'jaligi	Binolar / idoralar	Bilboardlar	Gaz quvurlari	Suv	Optik tola	Aloqa kabeli va elektr uzatish liniyalari
Tur V 73-84 km	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	Yo'lning markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan kengligi														
	0	0	1	0 ⁵²	1	134	0	0	5,45 (qishloq xo'jaligi), 84 ha (o'rmon xo'jaligi) 2,52 (yaylov)	0	0	0	1	1	1

⁵² Yana 2 ta tijorat tuzilmalari SMZga kiradi

Ba'zi madaniy meros ob'ektlari II turdagi 2-11 km kengaytma variantlari bo'yicha ta'sir ko'rsatadi. Ta'sir quyidagicha:

Tur II - 2-11 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan kengligi		
Qabristonlar		
Soni	2 (ta'sir qilingan hudud 0,33 ga bo'ladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyati
Soni	yoq	yoq
Tur II - 2-11 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan kengligi		
Qabristonlar		
Soni	2 (ta'sir qilingan hudud 0,74 ga bo'ladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyati
Soni	yoq	yoq

Ba'zi madaniy meros ob'ektlari III turdagi 11-53 km kengaytirish variantlari bo'yicha ta'sir ko'rsatadi. Ta'sir quyidagicha:

Tur III - 11-53 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 28 metrgacha bo'lgan kengligi		
<i>Yo'lining uzaytirilishi 2 ta maktab va 1 ta maktabgacha ta'lim muassasasining yer uchastkalariga ta'sir qiladi.</i>		
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyati
Soni	2	1
Tur III - 11-53 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan kengligi		
Qabristonlar		
Soni	1 (ta'sir qilingan hudud 0,1 ga bo'ladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyati

Soni	4	1
------	---	---

Ba'zi madaniy meros ob'yektlari IV turdagi 53-73 km kengaytirish variantlari bo'yicha ta'sir ko'rsatadi. Ta'sir quyidagicha:

Tur IV - 53-73 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 28 metrgacha bo'lgan kengligi		
Qabristonlar		
Soni	2 (ta'sir qilingan hudud 0,15 ga bo'ladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyati
Soni	yoq	yoq
Tur IV - 53-73 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 42 metrgacha bo'lgan kengligi		
Qabristonlar		
Soni	4 (Ta'sir qilingan hudud 0,75 ga bo'ladi)	
Madaniy meros	Mahalliy ahamiyatga ega	Milliy ahamiyati
N/A	yoq	Yoq
Tur IV - 53-73 km		
Yo'lining markaziy chizig'idan 65 metrgacha bo'lgan kengligi		
Qabristonlar		
Soni	5 (ta'sir qilingan hudud 2,21 ga bo'ladi)	
Madaniy meros	Local importance	National importance
Soni	yoq	yoq